

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	udg. af Friderich Schwarz
Titel Title:	<u>Lomme-Bog for Skuespilyndere</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	1784
Udgivet år og sted Publication time and place:	[Kbh.] : trykt hos loh. Rudolph Thiele, 1784-1786
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd. :

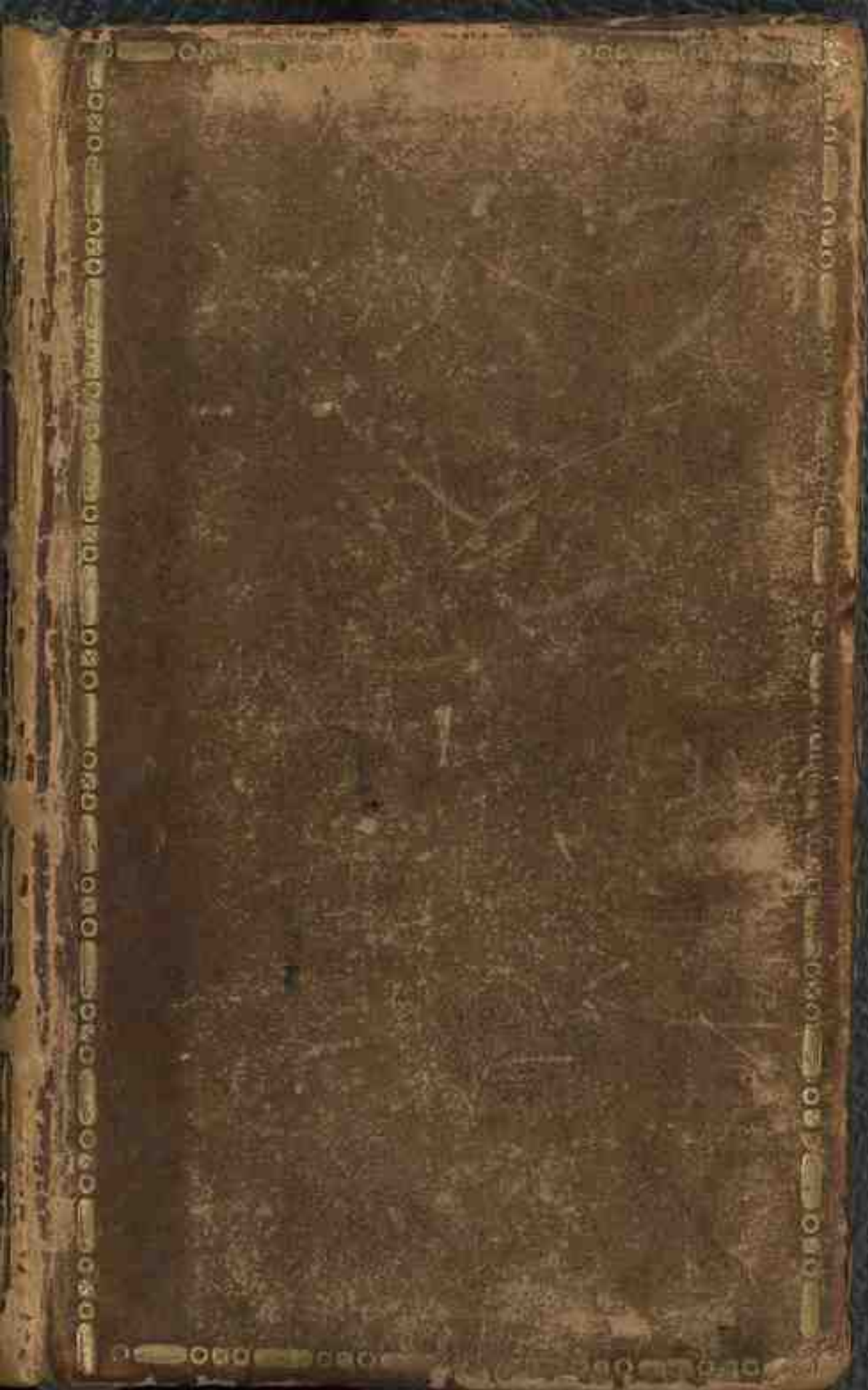
DK

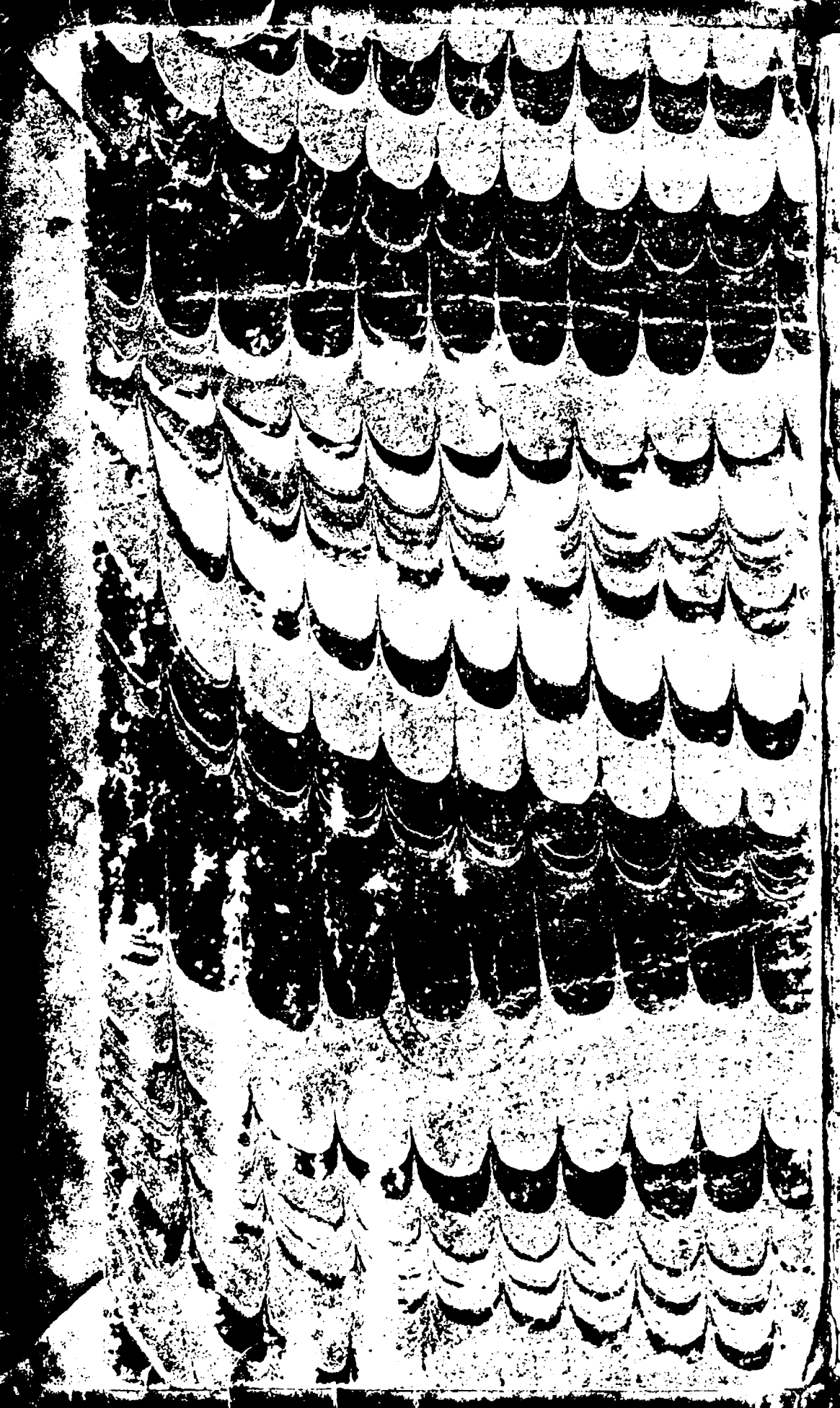
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

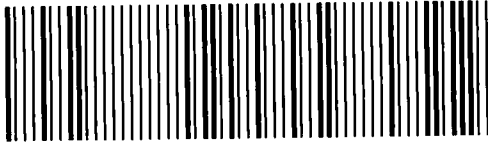

17. - 47. - 22

Eksemplar 1. 1784

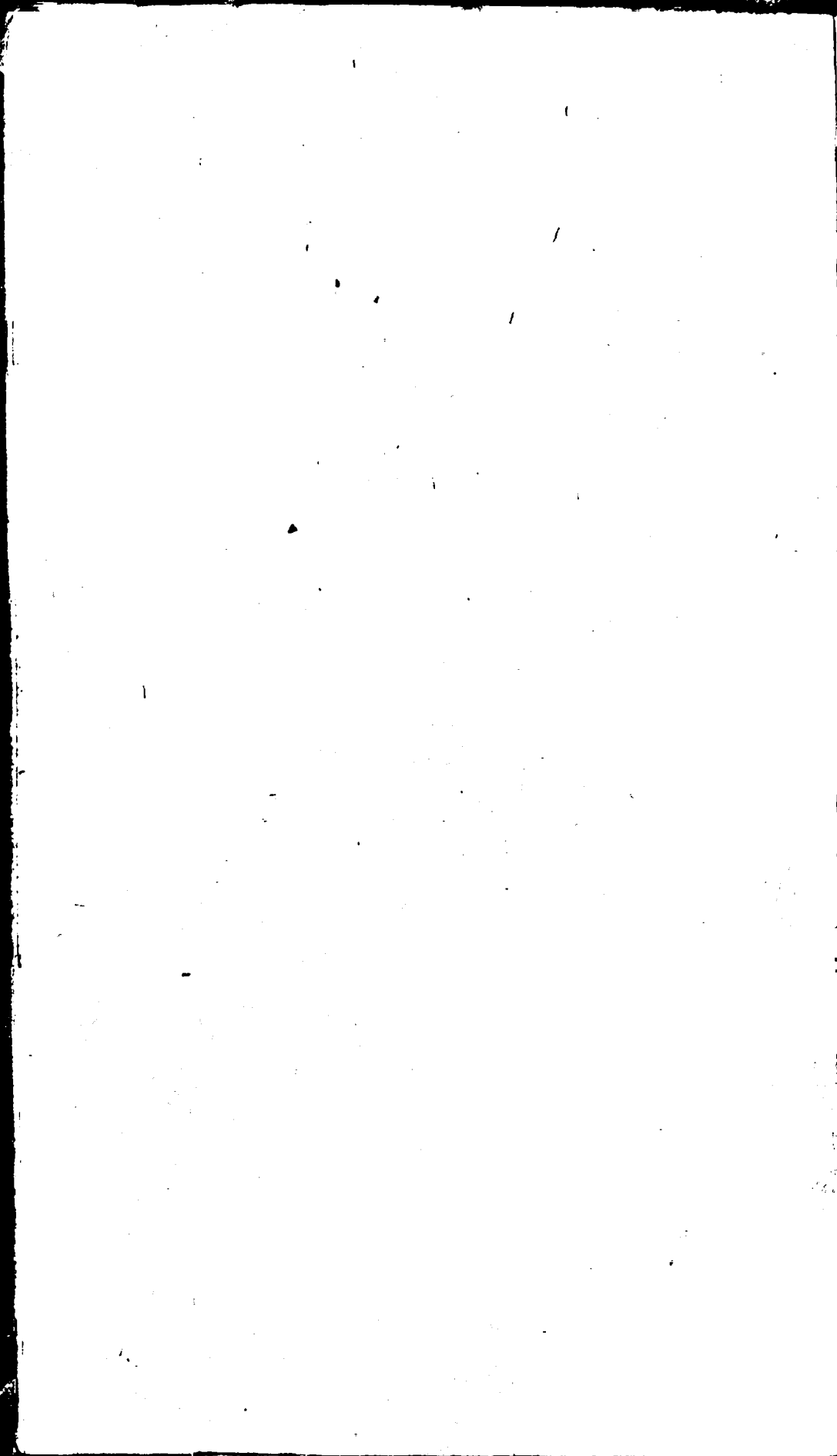
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016913023

GERT LONDEMANN.

*Man sukker, for han er ey meer,
Man husker, hvad han var og leer.
Wessel.*

Juel delin :

Bradt Scul ,

Tomme Bog

for

Skuespilnydere.

udgivet
af

Friderich Schwarz

Instructeur og Kongl. Skuespiller.

Print hos Ioh. Rudolph Thiele.
1784.

Til Publikum.

Den Overbærelse, som det ærede Publikum viser mig som Skuespiller, giver mig den Dristighed at tilegne Det et Arbejde, hvis Mangler og Ufuldkommenheder trænger til samme Godhed — samme Overbærelse. Men kan Feil og Mangler undskyldes (thi forsvares kan de ikke),

saar vil jeg til min Undskyldning
fremsette Aarsagerne, som have
bevæget mig til at begynde dette
Arbejde, og bede, at samme maae
blive tagne i Betragtning førend
jeg dømmes.

Paa alle Steder, hvor man
har Skuespil, har man enten The-
aterkalendre, Lommebøger eller
andre Arbejder, Skuepladsen ved-
kommende, at fremvise; og i Dan-
nemark, hvor man har havt Skue-
spil i Modersmaalet i mere end
60 Aar, og hvor Regieringen
saar faderligen har taget det i sin
Beskyttelse, maae vi endnu savne
det.

det. Allerede i rum Tid. har jeg havt det Forsæt, at vove et Forsøg; men jeg har stedse ventet, at en mere heldigere Pen skulde have begyndt derpaa — min Forventning har været forgieves. Jeg vover derfor at fremlægge dette mit Forsøg.

At vinde Publikums Andest og Agt som virksom Borger, har jeg ogsaa havt til Siemed — thi det kan aldrig være nogen retskaffen Skuespiller ligegyldigt, hvad Anseelse han staaer i hos sit Publikum. Alle mine Bestræbelser ere og skal gaae ud paa: at blive

agtet og yndet af mine Medborgere. Og o, at de Fordomme, man har havt for Skuespillerstanden, maatte aldeles forsvinde hos os, som de ere paa fremmede Esteder, og at den agtbare Skuespiller ogsaa maatte være den agtbare Borger! saa har jeg ikke virket forgieves.

Derfom denne Lommebog findes der Publici Bifald, saa er jeg findet næste Aar atter at levere en. Indretningen bliver den samme som i denne. Titelskobberet bliver en Skuespillers eller Skuespillerindes Portrait. Bignetterne blive

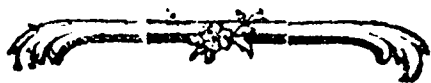
blive til et af vores udødelige
Holbergs Skuespil. For at være
vis paa, at saaæ Beløstningerne
erstattede, da Kobbernes Stif-
ning er kostbar, saa maae jeg
anmode mine og Bogens Beløn-
dere om Subskription inden Ju-
nii Maanedes Udgang dette Aar.

De, som dyrke Dramatur-
gien, og som vilde bidrage til
Smagens og Konstens Fremgang,
vilde behageligst tilsende mig de-
res Bidrag, det være sig Vers
til Skuespillere, Skuespillerinder,
Skuespildigtere, eller andre Ar-
beider; men at det maae skee saa
beti-

betimelig, at jeg i September
Maaned kan lade begynde med
Trykningen. Forfatternes Navne
skal blive ubekjendte, om for-
langes.

De af mine Venner, som
have bidraget til denne nærvæ-
rende Lommebog, bevidner jeg
hermed offentlig min Taknem-
melighed.

F. Schwarz.

Ind-

I n d h o l d .

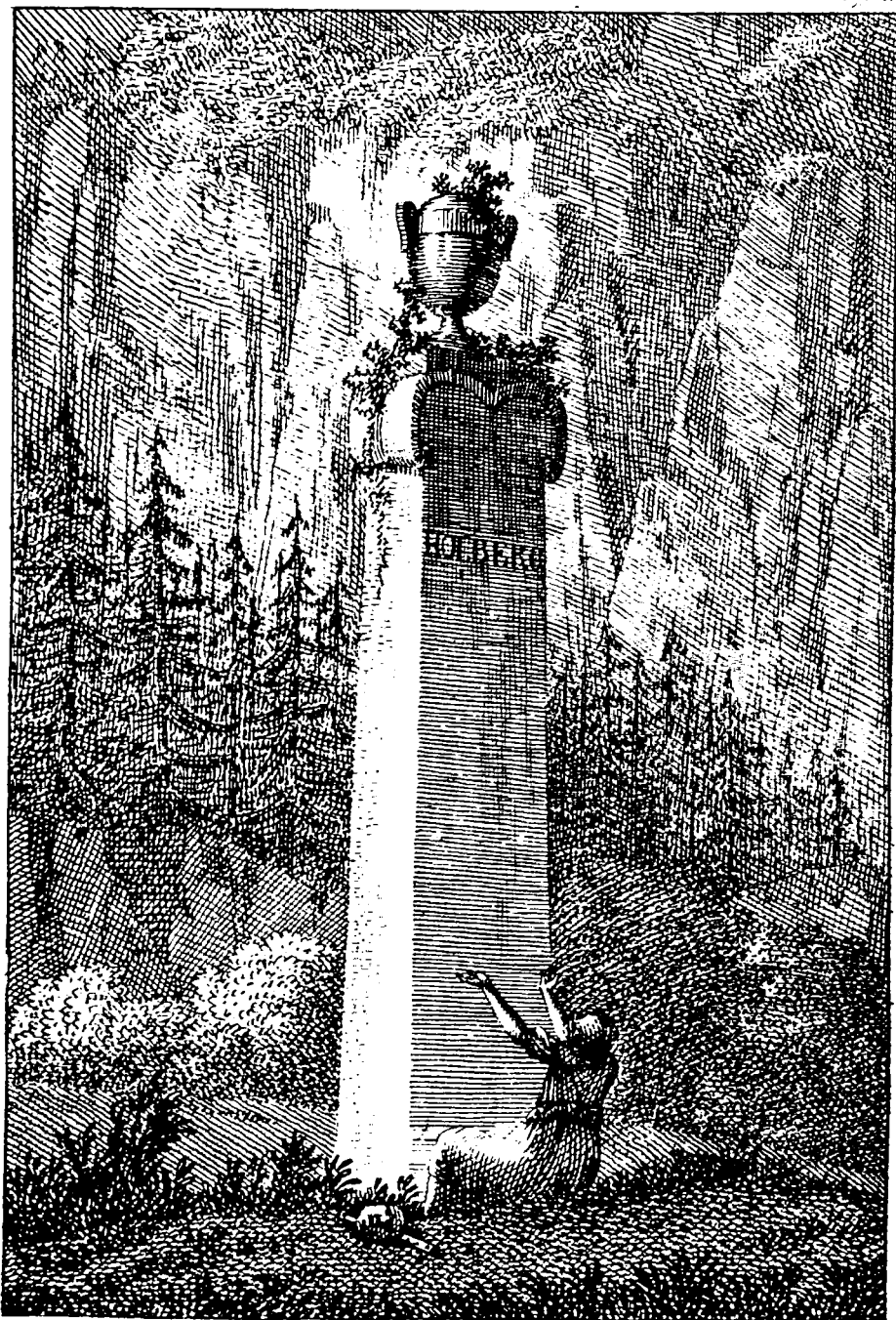
R o b b e r n e .

Gert Pondemans Portrait.
 Mindesmærke over Baron Holberg.
 Ewalds Grav.
 Den fjerde Scene af den Stundesløse,
 første Akt.
 Den siette Scene af sammes første Akt.
 Den tredie Scene af sammes anden Akt.
 Den ottende Scene af sammes anden Akt.

	Pag.
Prologer " " "	3 36.
Til Jfr. Rose " "	41.
I Anledning af d. 28. Octbr. 1767	45.
Til Auctor af Zarine " "	48.
Til Fru Walter, den 5. Febr. 1778	51.
Til Døden, da den truede Jfr. Frølich " " "	53.
Til Ewald " "	54.
Ved Clementins Grav " "	58.
Til Fru Walter, den 5. Febr. 1781	59.
Til Jfr. Frølich, den 8. Jan. 1781	61.
Til Jfr. Möller, ved Ewalds Grav	64.
Til Mad. Gielstrup " "	65.
Til Ewald, da hans Valders Død blev opført " " "	67.
	Under

	Pag.
Under Joh. Herm. Wessels Por- trait i en Stambog	68.
Til Mad. Prester	69.
Til Jfr. Alrup	70.
Om Parterret ; en Oversættelse	73.
Om Eydelighed i Udtalen	102.
Om Arm- og Haandbevægelserne	111.
Hvad er vigtigst for Skuespilleren i Syngespillet	123.
Om Theaterdands	130.
Fire Balleter nødvendige	142.
Biographie	155.
Anekdoter	166.
Den kongel. danske Skuepladses Beskyrelse	186.
Forteegnelse paa alle Skuespil o. s. v.	205.
Kort Efterretning om fremmede Skuepladse	221.
De berømteste Skuespillere som leve	231.
De berømteste Sangere og Can- gerinder	233.
Balletmestere og store Dandsere	236.
Konstværker	239.
Nyheder paa Skuepladsen	240.
Dødsfald	243.

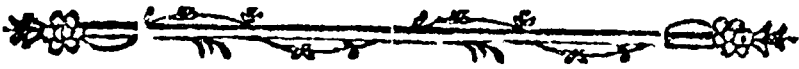
Prologer.

Bradt Inv. & Scul.

At Glædens Muse sørger, undres Du?
ak'hendes Holbergs Tab'er ey opreist endnu.
Abrahamson

 BIBLIOTHECA
REGIA
MADRIDENSIS

Prologus,

som ved Skuepladsens Aabning
første gang i Aaret 1762, i høieste
Oversværelse af Deres Kongelige
Høiheder Kronprinds Christian
og Arveprinds Friderik, blev
fremfagt af Skuespille=
ren Keersløv.

Til Prindserne.

Wor store Konges Børn, to Nigers
Siir og Vre,
Hvad Syn mod dette Syn kan at for=
ligne være?

Du Skueplads maae jo nye Leve-
kræfter faae,

Da dette Englepar dig først i Aaret
faae.

Den fromme Friderik, den bedste Lan-
dets Fader,

Som her uskyldig Lyst beforder og
tillader,

Bed et formaende og syndigt Gud-
doms Bliv!

Gav dette fordums Gruus Kraft,
Reisning, Lys og Liv.

So Kongesønners Glands det og i Dag
bestraaler,

Dem Himmelen al Gunst, Lyksalighed
tilmaaler!

Vor Kronprinds sildig faae sin Faders
Krone paa!

Hvo veed, hvad Himlen vil Prinds
Friderik skal naae?

I Dy-

I Dyrebareste! I store Kongesønner!
 For Eders Vel hver Mand gjør Milli-
 oner Bønner.

Gud fryde Kongens Huus i mange
 glade Aar!

Al vor Lyksalighed og Vel deri be-
 staaer.

Til Tilskuerne.

En Skueplads er ei paa sikre Villers
 grundet,

Har den Tilskuernes Bevaagenhed ei
 vundet:

Det man ei gider seet, det gaaer
 man slet forbi;

Hvad bliver Enden da? Træk Dækket
 ned! luk i!

Naar Døren aabnes tidt, naar Dækket
 tidt fradrages,

Naar alle Pladserne ret som om Kaps
 indtages,

Naar det, at komme først, er alt hvad
 trettes om;
 Gid saadan Trette da hver Dag blandt
 os opkom!
 Hvor er Thalia glad! hvor stræbe hendes
 Sønnen,
 At de Tilskuerne, som deres Arbeid
 lønner,
 Kan nogle Timers Tid see med For-
 nøielse:
 At Nyttigt strider ei imod det Ar-
 tige;
 At intet handles, som det høie Væsen
 støder:
 At intet Bæmmeligt vort Syn og Dre-
 mader:
 At sund Morale er vort Diemed og
 Drift,
 Og bliver Husets Lys, Noes, Ære,
 Overskrift
 Hvist:

Høistærede! vi bør ei over Demnem
klage;

Eh! danske Skuespil Dem ingen Tid
mishage.

Det store Antal, vi pligtskyldigst
bukke for,

Er Borgen: dette Sted saa let ei
undergaaer.

Her ingen Forskiel er paa Fremmet eller
Eget;

Man gjør af begge ei for lidet eller
meget.

Alt hvad de ofre her til fælleds Bed-
ste gaaer,

Saa tvende Skuespil *) ved Deres
Gunst bestaaer.

Erkiendtlighed og Pligt skal vores Flid
oplive;

O! at De vilde kun bevaagne os forblive!

N 4

Jeg

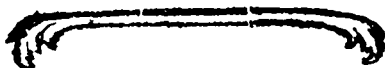
*) Den Italienske Opera.

Seg vilde sige meer, men andet fores-
staaer;

Thi fatter jeg det kort: Et glædeligt
Nyt Aar!

Keersløv.

Pro.

Prologus,

fremfagt af Skuespilleren Hr. Rose
ved Skuepladsens Aabning først
i Aaret 1764.

Endnu Thalia her med oprakt Hals
 fremtræder,
 Ei udi Sørgedragt, men Pragt og
 Hæders Klæder;
 Hver Dag er Fødselsfest, hun fryg-
 ter ingen Nød:
 Thi Velstand regner ned i hendes
 Varm og Skied.
 Der var en Tid hun sang udaf en anden
 Tone,
 Da Skiebne's Bitterhed sig ikke lod
 forsonne,
 A 5 Da

Da om Tilfuerer hun betlende omløb,
 Og heel vansmægtet i en Sørgehule
 Krøb *).

Men som en Phoenix sig op af sin Aske
 reiser,

Saa see vi, hvor hun nu med Hovedet
 høit kneiser;

Hun paa Besøgelse nu aldrig Man-
 gel har,

Om Bygningen og Plads end dobbelt
 større var.

Sin store Konge bør hun underdanigst
 prise,

For al den Naade, Han har hende villet
 vise.

Det fiere Publikum gaaer i sin Kon-
 ges Spor;

Hvad Under! hun da er i en bestan-
 dig Flor?

See,

*) See Holbergs Thalia's Afstedstale
 i Febr. 1727.

See, hvad Indretninger til hendes
Fordeel gøres!

See, i den bedste Skik og Orden alt
udføres!

Til hendes Varighed alt saadant eene
skeer,

Og denne Lykke hun med Skjansom-
hed indseer.

Enhver Tilskuer er den ivrigste For-
mynder;

Hvad trænger hun da til, naar hver
Mand hende ynder?

Hun trænger ikke, naar her megen
Trængsel er;

En saadan Trang hver gang hun
ønsker og begier.

Eligt bør jo hendes Børn fornemmelig
oplive.

O! hvad Opmuntring kan vel mere
kraftig blive,

End denne: Huset fuldt! ei flere
rummes kan.

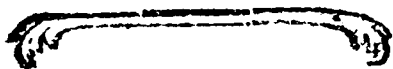
Gardinet hurtigt op! nu fange vi
strax an.

Hav Tak, Belyndere, for de fremfarne
Dage!

Gid vore Skuespil fremdeles maae
behage!

Thalia onsker sig da ikke bedre Kaar:
Men slutter fortelig: Et glædeligt
Nyt Aar!

Reersløv.

Pro=

Prologus,

fremfagt af Skuespilleren Hr. Rose
i Overværelse af Hs. Majest. Kon-
gen, Prinds Friderik, Kronprind-
sesse Sophie Magdalene, Prind-
sesse Lovise og Prinds Carl af
Hessen d. 3. Octbr. 1766.

Stormægtigste Monark! to Nigers
Soel og Glæde,
Der skuer Dig med Fryd paa Dine Fæ-
dres Sæde,
Vor Tunge tale bør, men ikke sige
kan
Alt hvad vi skylder Dig, vor elskte
Christian!

For Dig og for Dit Huus kan vi kun
 Dnsker yde;
 Du for Belgierninger allene Tak kan
 nyde.

Hav Tak da, for Du saae ned til os
 i vor Nød!

Tak, for vi har ei tabt vort Haab
 og Levebrød!

Tak, for Din Naade vil det danske Folk
 tilstæde

I danske Skuespil anstændig Lyst og
 Glæde!

Tak, for Du har opholdt Din Fa-
 ders Stiftelse,

Og vil benaade den med Din Nær-
 værelse!

Den i vort Bryst i Dag en dobbelt Lue-
 tænder,

I Dag, da Høitids Fryd i hvert et
 Hjerte brænder,

Da

Da vi henrykte see paa det fuld-
komne Baand,
Hvor Dyd og Deilighed har givet
Blisdom Haand.

For Dig, Du Nordens Ziir! Sophie
Magdalene!

I Bøn og Ønsker sig tre Riger nu forene:
Et længes efter Dig, to for Dig
lægge ned
En taareblændet Tak for al Din Kier-
lighed.

Monark! en Bøn endnu Du vilde os
tilståde:

At Din Nærværelse os ofte her maae
glæde!

Vor Flid, vor Munterhed derved
tiltage vil.

O Konge! naadigst see til danske
Skuespil!

C. D. Biehl.

Pro,

Prologus

ved Begyndelsen af Aaret 1767,
 da Kongen og det Kongelige Huus
 benaaede den danske Skueplads
 med deres allerhøieste
 Nærværelse.

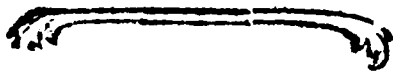
Thalia drifter sig, for Thronen knæ-
 lende,
 Sin underdanigst Tak Monarken at
 frembære,
 Forseer sig endnu til den Naade,
 Lykke, Gode,
 At blive værdiget saa høi Beskiermelse.
 Sin visse Undergang og Fald hun ven-
 tede,
 Hun

Hun laae for nogen Tid i Afmagt og
 i Dvale;
 Men Den, som overalt i Norden kan
 befale,
 Bød hende reise sig, og samle Kræfterne.
 Hvor glædes hendes Ørn, da Landets
 Fader vil
 Den danske Skueplads i Naade selv
 beskytte,
 Og sørge for sit Folks Fornøielse og
 Nytte!
 Thi dertil sigtes kun med gode Skuespil.
 Hav underdanigst Tak derfor, Stor-
 mægtigste!
 En Faders Stiftelse ved Sønnens
 Naadegave
 Kan ikke andet end Bestand i Tiden
 have,
 Og blive Stadens Ziir, enhveres For-
 nøielse.
 Men

Men vor Fornøielse, som intet lignes
 ved,
 Om den vi Himmelen hvert Dieblik
 anraabe,
 Hvorfra Bønhyrelse vi sikkerligen
 haabe,
 Er: Kongens Leve-Nar, Lyksalighed
 og Fred!
 Gid Jani Tempel her bestandig tilluft
 staae!
 Monarken mange Nar sin Konge-
 Krone bære!
 Hans Konge- Arvehuus og Slægt
 velsignet være
 Ell Kongeriger skal med Jorden under-
 gaae!

L. C. Kverløv.

 De danske Skuespilleres
 Taksigelse til Kongen,
 da det allernaadigst havde behaget Hans
 Kongel. Majest. at forbedre de fleste af de
 danske Skuespilleres Kaar, og allernaadigst
 at bevilge den fornødne Summe til
 at forøge Selskabet med nye Personer af
 begge Rion. Denne Taksigelse blev frem-
 sagt af Skuespilleren Hr. Rose, da Hans
 Majest. Kongen og det hele Kongehuus
 bivaanede Skuepladsens Åbning
 d. 23. Octbr. 1772.

Thalias danske Flok, hvis Kald er Dyd
 at hædre,
 Mod Last opvække Had, og Daarens
 Feil forbedre,
 Med=

Nedtrykt af Sorgers Vægt, som halv
i Dvale laae,
Og alt sin Undergang for Diet svæve
saae.

Monark! Du Tanke faaer, et hjælpomt
Blik at vende
Til denne Skueplads — og strax vor
Nød har Ende.

Den Eldre fra den Stund sig føler
ung paa ny,
Den Yngre henrykt seer nyt Haab for
ham at gry.

Thalia, som din Gunst i kierligt Minde
giemmer,
Bed sin Beskytters Nøes den vante
Stiemt forglemmer,
Mens Hølberg, hendes Ben, seer op
af Gravens Muld,
Og glædes ved, at Du hans Foster-
børn er huld.

Da

Da Ditt Danſkes Tak, ſom bedſt Din
 Mildhed prifer,
 Den her ſig læſelig i alles Maſyn
 viſer.

Hver i vor Nedning ſeer Din Omhøve
 for Dit Folk,
 Og ærer ham, ſom blev hos Dig vor
 Kammers Tolk.

Landsfader! Danne-Ven! oplivet af
 Din Gude,
 Vil Geiſt og Vid den ſnart ved dobbelt
 Drikt forkynde,
 Ved Foſtre, ſom, med Hæld frem-
 bragte, leve vil
 Din Skueplads til Ziir, ſaa længe
 Smag er til.

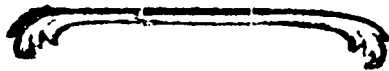
Bort nye Haab ſkal og, Din varig Gunſt
 at vinde,
 Med nidkier Muaterhed utvungen Konſt
 forbinde.

Lyf:

Lykkelig, om maaskee Du styrker selv
vor Liid,
Og stundom med et Smil belønner
al vor Gliid!

C. D. Biehl.

Til Hendes Majest.
Dronning Juliana Maria
den 4. Sept. 1779,
fremfagt af Skuespillerinden Frue
Walter efter Syngespillet: Rosen=
bruden, som til denne høie Fest
blev opført paa Lysttheatret
paa Fredensborg.

Du, som to Nigers Lykke gjør,
Du, Musernes Beskytterinde!
O! mon Thalia haabe tør,
At hun har ved sit Spøg Dit Bifald
fundet vinde?
Da skal hun stolt sit Sted paa Helicon
indtage,
Og

Dg Avind selv ei torde sige meer:
 At hendes Kunst ei nyttig er,
 Som Danmark's Dronning kan behage.
 Men værdiges hun ei et naadigt Vel-
 behag,

Da svinder Roseseftens Glæde,
 Dg Rosebruden skal begræde,
 At hun har ingen Fryd paa Julianes
 Dag.

Den blide Dag, hvis Morgensøde
 To Rigers Folk saa glade see i Møde,
 Som gyder i Camoenens Bryst
 Den heftigste, den største Lyst
 Din Dyd, Din Naade at afmale,
 Dg om Din høie Siel til Efterlægten
 tale.

Men hendes Luth blev ikke stemt
 Til høie Toner at udtrykke,
 Dg denne stolte Lykke
 Blev for Calliope kun giemt.

O! at

O! at Du da tillade vil,
 At ydmyg Tausshed maae udvise,
 At Musen seer hvad der udfordres til
 Din Dyd med Værdighed at prise!
 Og hør med naadig Mildhed an
 Thalia stemme i med et lykksaligt Land:
 At Himlens Gunst maae give,
 Hvad tusend Slægters Dnske er!
 At denne Dag maae ofte blive
 Saa lykkelig, som den er tier!

Chor.

Sid Himlen ofte give,
 Hvad alles Dnske er:
 At denne Dag maae blive
 Saa lykkelig, som tier!

Johan de Wibe.

W

Pro.

Prologus,

opført den 13. Octb. 1780, i Anledning af Hs. Kongelige Høihed Arveprindsens Fødselsfest, paa Lyttetheatret paa Fredensborg.

Schwarz.

Hvad nu? Nu er det reent forkeert,
 Det hele Stykke er spoleert;
 Sieur Nielsen Dækket tør optrække,
 Før jeg kan Ryg med Kiøle dække.
 Jeg Arme! for et Dieblif
 I en saa sød Forhaabning gif,
 At om ei Evne, dog Umage,
 For mildest Herskab at behage,
 Dets Naade skulde os tilvendt;
 Men Dækket steg, mit Haab er endt.

Skam

Skam faae Theater-Budet Ole,
 Som ei endnu har bragt min Kiøle,
 Og Skam faae Kiølen for den sptak;
 Værst Skam faae han, som Dækket
 trak!

Seendrægtig Skræder, Ondt dig ramme,
 Som langsomt heler Kiølens Skramme!
 Kort, Skam faae hver Mand's Siel og
 Krop,

Som haver Deel i det Spilop!
 Og just skal os Ulykken hænde
 Paa en saa vigtig Dag, som denne:
 Den Dag, da os den Lykke skeer,
 Vi Kongehuset hos os seer;
 Den Dag, da Himmelen os skienkte
 Den elskte Prinds, som stedse tænkte
 Ved vores Hæld sig lykkelig,
 Og liig sin Stamme viste sig;
 Den Dag, da vi den Ære nyder,
 At Seierkrone Helt os fryder

Ved sin Nærværelse: — just skal
 Af alle være meest fatal!

Ifr. Winther.

Ja var jeg Mandfolk, skulde Nielsen
 Ei længe sige Tak for Hilsen;
 Jeg skulde ærlig lønne ham
 For han os gjorde denne Skam.

Ifr. Møller.

Alt Haab forsvandt, al Glæde;
 I anden Modgang ved at græde
 Mit Hierte nogen Lindring nød,
 Men ingen Trøst mod dette Stød.

Ifr. Naslev.

Jeg Nielsen give skal en Skose
 For mit Humør, Kulør de Nose,
 Ved det han gjorde os confus,
 Faldt lige til Couleur de Puce.

Urberg.

Jeg tager Raad af Jomfrue Winther,
 Hans Nyg haandgribelige Finter

Skal

Skal gives af min seige Stof;
 Og hvis han ei faaer dermed nok,
 Der vel forbarmer sig en anden.

Elsberg.

Nei een om een og to om Fanden;
 Jeg skal ham hilse, faaer jeg Lov,
 Saa han ei mere har Behov.

Preisler.

Vi tabe kun ved ham at prygle;
 Bedst er, at vi om Naade trygle
 Herskabet først, saa Publikum.

Suhm.

I Venner, hører lidt paa Suhm:
 Den Sats er min, og er den rette:
 At intet kan vor Skam aftvette,
 Men at vi Byen heel omkring
 Vil blive latterlige Ting,
 Ifald vi ei den Slutning fatter,
 Med os at døde Folkes Latter.
 Lad væbnet Arm med hvasse Dolk

Forkynde, hvad vi var for Folk;
 Vor Kunst vi øve kun for Ære —
 Schwarz (sagte).

Og hvad den ellers kan bestiere.
 Suhm.

Og faaer den allermindste Plet —
 Hvo da kan leve, tænker flet.
 Urberg.

Nei, døe!

Alle.

Døe! døe! Men —

Suhm.

Jungen Menner
 Om Eders Ærefierhed, Venner,
 Betager Publikum al Tvivl;
 I Døden ofrer Æren Smil.
 (i Coulissen)

Herr Regisseur lad bringe Knive.

(De vise alle en Frugt, som de
 vil skule.)

Hr.

Ifr. Winther (sagte).

Alt mine Lemmer blive stive.

Ifr. Møller (sagte).

Mig Himlen fri fra hastig Død!

Ifr. Haslev (sagte).

Alt døde? Jeg er jo nylig fød!

Elsberg (sagte).

Jeg troer, vi efter Død ei tørste.

Urberg (sagte).

Glet ingen være vil den første.

Preisler (sagte).

Mon ingen dog Indvending gjør?

Schwarz (sagte).

Guhm synes ei saa fiæk som før,

Jeg vil et Snit med ham probere.

(Hoit.)

Men Venner, skal vi ei votere?

Var det ei større Væ, om

Hver af os skrev sin egen Dom?

J Grunden var det vel det samme;
 Men Folk kan troe, at vi os skamme
 Den ene for den anden, og
 Af Skamfuldhed vi Dolken drag.

Hansen (med Knive).

Gid dem med Helsen de maae slide!

Suhn

(Grædefærdig, vil synes modig).

Person! han skiertser i Utide.

(Mere munter)

Hør, lad os bringe lidt Papiir.

Hfr. Winther (sagte).

Døe troer jeg knap mit Botum blir;
 Og gid det ei blev nogen andens!

Elsberg (sagte).

Skrev Mængden døe, da var det Fan-
 dens!

Hansen (med Papiir).

Det slaaer vist ingen Mand ihjel.

(De rive Papiir af ic.)

Den

Den Lap Papiir kan Bryftet dække,
Saa Dolken ei skal Hjertet række.

Zfr. Møller

(seer sig om paa de andre).

Hvis paa hvers Ansigt ret jeg seer,
I Dag her intet Selvmord skeer.

Schwarz.

Har I nu alle udvøteert,
Saa blier mig Sedlerne leveert.

(De kaste alle Sedlerne i en Hat.)

Hvad, leve! Hvem saa nedrig er,
Og Liv har meer end Ære kier?

(Han tager nok en.)

Bevare mig! der ere flere,
Som feiqe tør paa Liv votere.

(Han tager ivria de andre op og læser med bitter Forundring den ene efter den anden paa Bordet, hvor de andre læse dem efter, og forestille sig meuet forundrede. Førend han aabner den sidste siger sagte:)

Een har dog vel paa Død voteert?

(Høit med en foragtende Tone:)
 Jeg seer, at I mig har fixert,
 Og at jeg den maae ene blive,
 Som raader til, sig at aflive.

(Han aabner Seddelen, lægger den
 forbluffet fra sig ic.)

Uf mig en hellig Sed her gives,
 (Sagte.)

Saa vidt dog Sagen ikke drives,
 (Høit.)

Uf paa min Seddel jeg skrev dse;
 Skrev nogen af dem leve?

Alle.

Dse!

Schwarz.

Saa Skiebnen os et Puds har spillet,
 Vi see, den ei vor Død har villet;
 Og paa det at vi ei omkom,
 Har vores Skrift kalfatret om.
 Os til at leve Skiebnen tvinger!

Suhn

Suhn

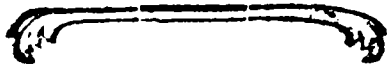
(seer til Coulissen).

See Schwarz! der Die Kiolen bringer.

Schwarz.

Os Skiebner derved vil paamine,
 Vi strax forsøge bør at vinde
 Igien vor elskte Herskabs Gunst
 Ved vores Flid, om ei vor Kunst.
 Og er nu dette Spøg mislykket,
 Saa er det dog kun Wessels Skam,
 Og Skaden falde og paa ham!
 Imidlertid begynder Stykket.

J. S. Wessel.

Til Hendes Majest.
 Dronning Juliana Maria
 den 4. Sept. 1781,
 fremsagt af Skuespillerinden Kom=
 frue, Møller ved Slutningen af
 Syngespillet: Den skionne Arsene,
 som til denne høie Fødselsfest blev
 opført paa Lytttheatret paa
 Fredensborg.

Du, som blev skabt til Held og Fryd
 For Nardens Millioner!
 O Dronning! — Thalia synger ei Din
 Dyd,
 Thi hendes Sang, ei stemt i høie Toner,
 Den ædle Styrke ikke har,
 Som

Som værdig Dig kan prise;
 Nei, Heltemusen skal den sidste Alder vise
 Hvor ypperlig Du var. — —

Ak! tør Thalias Chor den Lykke
 haabe sig,

At Du vil værdiges, ved deres Røst,
 at høre

Det Onske, Nordens Folk for Dig
 Saa tidt med ivrig Andagt gjøre,
 Som de Din Dags, den skionne Mor-
 genrøde,

Med Glæde see i Møde:

Bliv til Nordens Velbehag!

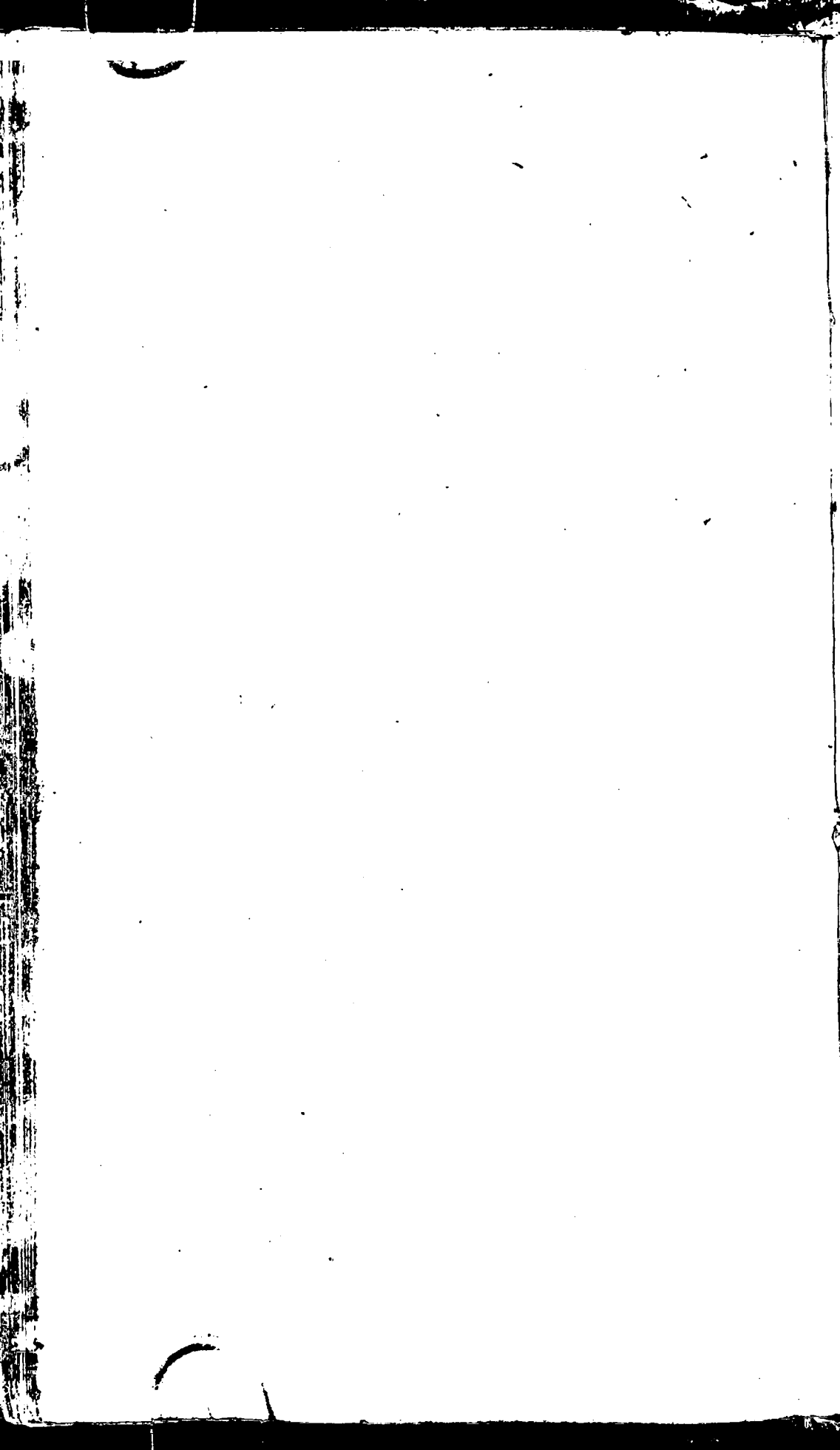
Bliv lykkeligste blandt Dage!

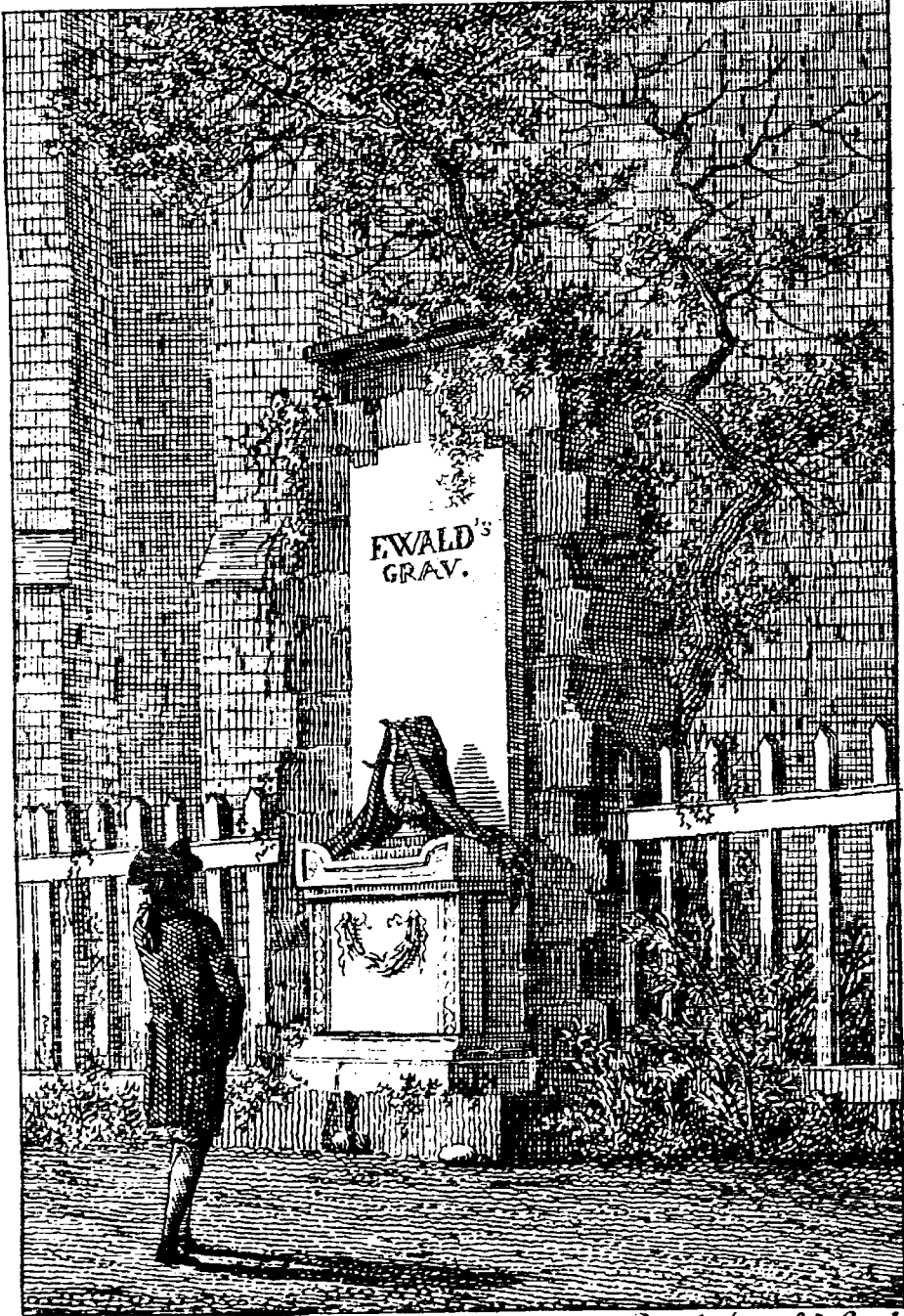
Kom til Nordens Velbehag

Zit tilbage, skionne Dag!

A. G. Thoroup.

Bers

Bradt Frw: & Scul.
 Med Rette her dit Bryst er fölende;
 Thi alt hvad Ewald sang, var fölelse.
Abrahamson.

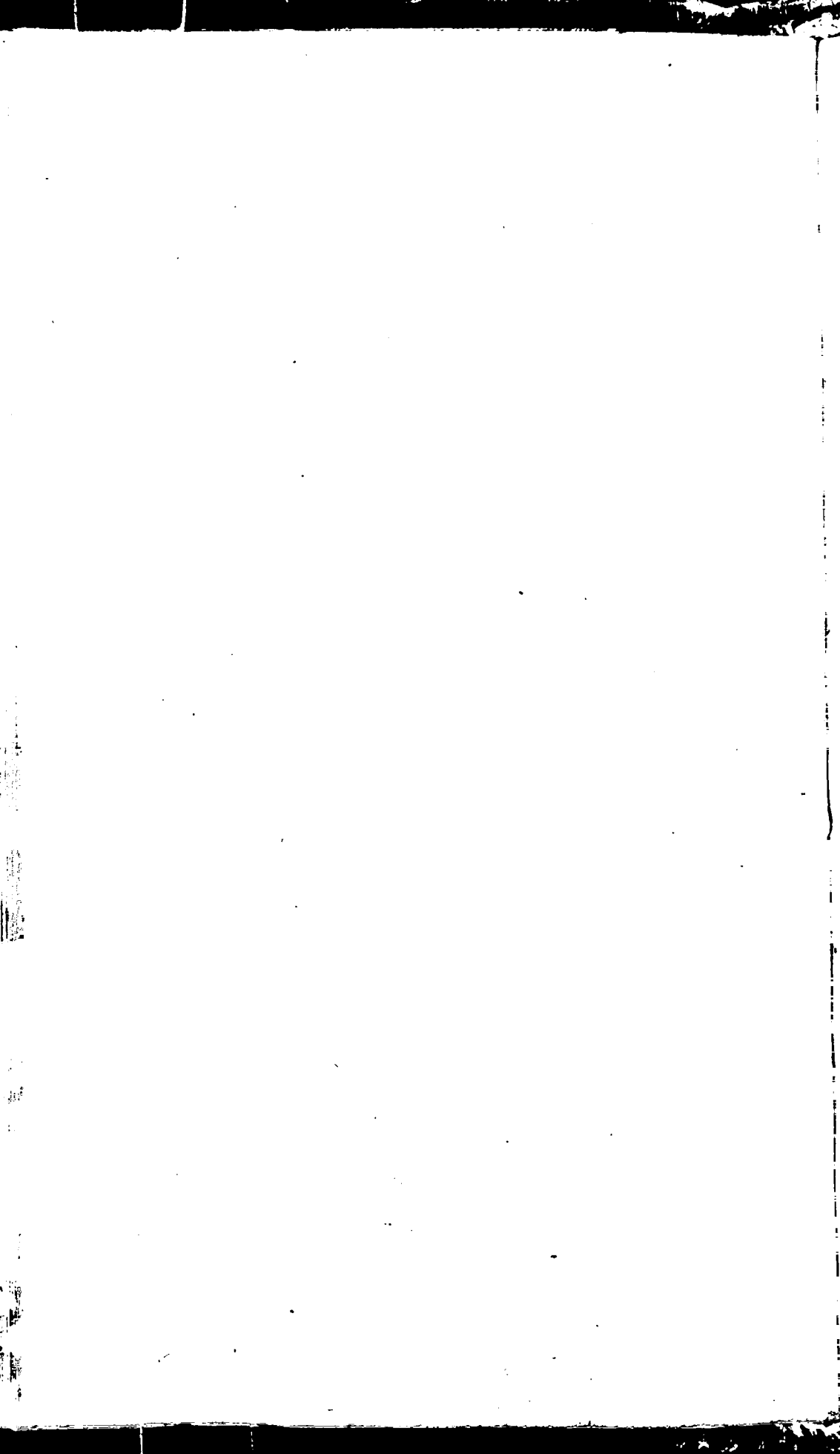
W e r b

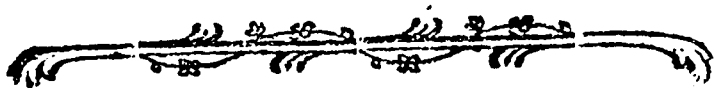
til

Skuespillere af begge Rion

og

Skuespildigtere.

Til Zomfrue Rose, da hun spille
Cenies Rolle, den 29.
Febr. 1764.

Cytheres Diesteen, og Phoebi spæde
Nøde,
Som tielent elskes op til Skuepladsens
Gode,
Endrægtig begge to en Krone byde
Dig,
Hvis evig grønne Krands Dig dennem
selv-givr liig.

Det

Det brede Laurbærblad med Myrthens
 tunget Epidse,
 Omflette sødt forbandt Din Ungdoms
 grønne Lisse;
 Til Tegn, at Phoebus elsker Dig ei
 mindere,
 End hun, som Myrthen tog i sin Be-
 kyttelse.
 Hvor æret staaer Du nu ved tvende
 Gunders Naade!
 Hvad Under, om Din Siel al anden
 Gunst forsmaaede?
 Dog nej — der er end een, som tør
 ved Eiden staae:
 Det er vor Kierlighed — den maae Du,
 ei forsmaae.
 Saa yndig som Du er, saa velmeent er
 den Gave,
 Som nogle Venner Dig med Krandsen
 tiltænkt have.

Tag

Tag Gaven hen; fortien en større, naar
enhver

Maae prise overalt Din Dyd og Hand-
ling her.

Du har Tilbedere; det kan ei andet være:
En Rose, hvor den groer, er sit Par-
teres Ære.

Indtag ved Undighed saaledes Elskere,
Saa Syn og Dre er med Dig fornøiede!
Du, som Genie har den Lykke at behage,
Mag, at vor Kierlighed bestandig kan
tiltage!

Du er vort største Haab; vi vente just
i Dig

Alt det, som en Gauffin gjør stor i
Frankerig.

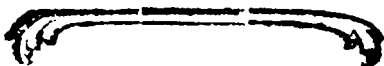
Fornøi fremdeles os, saa vil vi Dig
fornøie,

Og saa skal Lykken Dig, som Du Par-
teret føie.

Gaae,

Gaae, kronet Jomfrue! stolt af Dine
Landsmænds Gunst!
Tak for i Dag! — Udviid hver Dag
Theatrets Kunst.

 I Anledning af den 28. Octbr.
 1767.

Caliste maatte døe; men Jomfrue Bøt-
 ger leve!

Hun love, Hun, som er og blir uniz-
 stelig;

Thi lige Roller, som Calistes, aldrig
 bleve

Af nogen anden spilt saa uforlignelig.
 Saa har saa føleligt, som Hun, saa ømt
 et Hierte,

Og ingen bedre kan udvortes vise
 det.

Det, at Hun røres selv ved den for-
 stilte Smerte,

Gjør Forestillingen naturlig, sød og
 net.

Hun

Hun leve længe! til vor Skuepladses
 Ære;

Fremdeles yndet og beundret af en-
 hver.

I Hende æres og en Stand, som burde
 være

I større Agtelse og Ære, end den er.
 Den Nøes, som Hun sig kan saa vel
 fortient tilegne

For fieldne Gaver og saa fiendelig
 en Flid,

Skal Sandhed Hende til et Æreminde
 tegne,

Og Hun beundres skal, end efter
 Hendes Tid.

Jeg kiender Hende ei, og Hun mig
 aldrig kiendte.

Den Deklaration fornøden bliver her;
 Thi ellers maatte jeg mig den Beskyld-
 ning vente,

Min

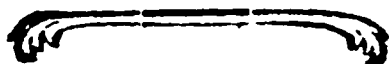
Min Koes var Flatterie, hvor grun-
det den end er.

Men alle og enhver maae billig Hende
give

So den Berømmelse, Hun har saavel
fortient.

Hvi skulde den da ei paa alles Vegne
blive

Af een kundgiort, og helst en Hende
ubekiendt?

Til Autor for *Zarine* og *Ciner*
Lambestielver.

Pral Frankrig længe nok af din *Vol-*
 taire, *Mouffean*,
 Og Engeland vær stolt af *Young* og af
 din *Pope*;
 Ja *Tydsland*, *Gellert* roes; men viid
 derhos, at oppe
 Blandt norske *Gran* og *Fjeld* kan og
Poeter groe.
 Sandt nok, til *Ydmyghed* den *Tanke*
 længe drev
Nordmanden, naar han stolt sit *Lands*
Fordele veied',
 At blandt *Sølminerne* han endnu ikke
 eied'
 De, som om *Gud*, om *Dyd* og *Pligter*
 værdig skrev.

Men

Men læs nu vor Tullin og hvad De
nylig sang

Min Bruun — (oh Engle-Sang!) og
lad saa Verden sige
Hvori vort Norge bær for andre Lande
vige.

Ik nei! Naturen mindst er Marsag til
dets Trang.

O Du, som for sligt Land er Konge,
Fader, Ven,

Ophielp det! Lad det dog Din Kiele=
dægge være!

Og løn vor Nordahl Bruun, som kan
Verden lære,

Hvad Norge dog har havt for Helte og
for Mænd.

Jeg som med Glæde har, ulignelige
Mænd!

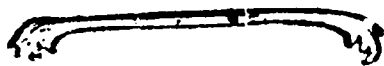
Følt Deres store Værd, jeg fordrer
ud ved dette

Ⓒ

Hver

Hver Pen, hver Haand, hver Mand,
hvert Hierte til at sætte
Dem Krandsen, Støtter, og hvad meer
optænkes kan.

Til Frue Walter, den 5.
Febr. 1778.

Aria.

Thalia! dit Skjød
En Yndling blev fød.
De Danske en Ære!
Misundelse være
Den fremmede Flok,
Men Cimbren har nok!

Recitativ.

Forlystende for hver Tilskuer
Er Hendes Gang, hvor Hun frem-
stiller sig;
Og Handlingen er Mnemosynes lig;
Og Rosten en Zephyr for Hørelsen;
Og Diekast og Miner Ambras Luer.
Kom hør, og see, og føl dig Hendes Ven!

C 2

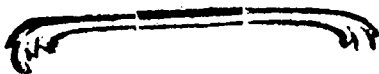
Chor.

Chor.

Saasnart hun fremtræder,
 Hver Kiender sig glæder;
 Tungfindige muntres;
 De Muntre forundres.
 Paa Rige og Høie
 Hun Hiertes kan bøie.
 Thalia! dit Alter
 Saaer Lys af Frue Walter.
 Bort Epheu vi flette,
 Hun leve for dette!

Rwald.

Til Døden, da den truede
Jomfrue Frølich.

Død! hvad vil du? Kiere sig,
Er du sendt fra os at tage
Denne Skønhed uden Mage?
Tag før een, der er dig liig!
Disse Moser lige Kinder,
Selv af Amor farved rød,
Og som man ei Skønn're finder:
Blemstre de for dig, o Død?
Ei sig, du stygge Beenmand! sig,
Med de Tænder uden Læber,
Og din Beenrad du knap slæber,
Om Hun vel skal kysse dig?
Nei! du dig en Kury kunz henter.
Kom igjen — Hun dig vist venter —
Jeg dig hører brumme: "Naar?"
Viid — først om et hundred' Naar!

U * *

Lil Ewald.

Hæld Dig — Du Nordens ædle Sanger —
Ewald Dig!

Hvor høi, hvor faur er Harpens Lyd —
hvor stærk Din Sang!

Ei svag, ei kielen! stærk, som nordisk
Mand det bør!

Som Ossian, naar han i Vælden sin
opstod,

Og sang om Skioldes Brag, om blanke
Spydes Glands,

Om kække Heltes Vanesaar, om Loda's
Fald!

Hæld Dig, o Skiald! saa hædrer Du
Dit Fæderneland

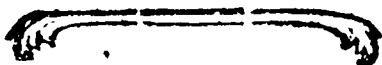
Bed Strengens Sølvklang om Frihed
og om Dyd!

Du

Du Adams Brøde sangst — og Syn-
 dens første Straf —
 Og Fæderlandets Mænd — Skiold-
 ungens lumste Mord —
 Og Balders Fald for Spyd i Leire
 Kongens Haand!
 Du lærer Dyd, og Sielens Adel med
 Din Sang,
 Og patriotiskt Sind, og Brødre Rier-
 lighed!
 Jeg hørte Dig, Du Mand — jeg
 hørte Harpens Lyd
 Af mandigt nordiskt Bryst, som frit
 for Kielsenkab —
 Er ubesmittet, vældigt, reent, som
 Fjeldets Luft.
 Høit løftede mit Hierte sig, at naae
 Din Sang,
 Som mægtig tonede, og fyldte det
 med Mod,

I Klippen, staaer, og trodser selv Mar-
hundrede —
Ved meer — ved Kierlighed, o Erwald!
 skal Dit Navn
I Alles, Alles Bryst, til Esterflæg-
 tens Fryd,
Til scene Dages Glæde giemmes; al-
 drig skal
Dit Navn dæe blandt os, Du Bragas
 ædle Søn!

Bed Clementins Grav, den 11.
Jan. 1776.

Nu, Harpagon farvel! tag med dit
Pengekæmmer!

Vor danske Skueplads har tabt sin Cle-
mentin.

Thalia blues ei sin Yndling at begræde;
Mistrøstlig spørger hun: Hvem tør
Hans Sted beklæde?

Hun hørte tidt Hans Noes, endog (en
sælsom Sag)

Uf hendes franske Børn, med inderligst
Behag.

Men Hans Fortienester den ægte Noes
maa finde,

Som Borger og Aacteur, i brave Fol-
kes Minde.

Til Frue Walter den 5. Febr.
1781 *).

Du, som fortrylled' Sielene,
 Og tusindformet lod Dig see,
 Hvis Smile, Belyst, vore Hierter,
 Hvis Sukke bød dem føle Smerter;
 Du, ved hvis Taare vores flød,
 I Dag Dig Himlens Herre bød
 For vores Klode Dig at vise,
 Paa det den henrykt skulde prise
 Den Almagt, som frembragte Dig.
 O gid Du maae saa lykkelig,
 Som Dine Landsmænd ønske, blive!
 Nyd alt hvad Himlens Gunst kan give!
 Da fryde Dine Venner sig.
 Lad dem ei længe savne Dig!

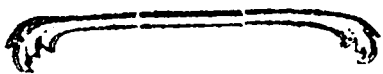
C 6

Rom

*) Taget af den Stockholmske Avis.

Kom heldig, stor, kom snart tilbage!
Lad Danmarks Skytsgud ei beklage,
At han i Dig den vittigste
Blandt Nordens Døttre mistede!

Til Jomfrue Frølich *), den 8.
Jan. 1781.

Guddommelige Sprog! hvor Haand
og Dine taler,

Udtolker Hjertets Gld, og Fryd, og
kolde Skræk.

Henrykkende Figur! hvert Skridt, hver
Mine maler

Naturens Hævn, de fine Konstens
Træk.

Meer end fortryllende! hvis Sprog,
hvis Stilling viser

Vor Alders Fraya; ha! selv Paphus's
Dronning Dig

Ⓒ 7

Mis-

*) Ved at see hende danse Annettes
Rolle i Balletten: Kierligheds Magt.

Misunder. Plato sin Philosophie for-
liser

I Skyggen af Din Glands — en
Epikurus lig.

Naar Elskovs Raserie til Krigshelt Dig
omskaber,

Du trodser Rign og Stand og Sværd
og Magt ;

Da Amors Duffcheit sit Speil og
Børste taber,

Selv Toffen taber sig i Glandsen af
Din Pragt.

Hæld — Hæld den Konstens Søn, der
hældig Dig fremviser

For Slægterne, som : Da du strakte
modig Arm

At hævne en formeent fornærmet Dyd
— og priser

Den Ild — den stadig Ild, som flam-
mer i Din Varm.

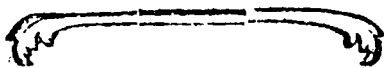
” Seer,

”Seer, Døttre, Præget af Thalias
stolte Dige;
Misunder, prisende din Alder lyk-
lykkelig,
Som saae Annette selv!” Saa Fæ-
drene vil sige,
Og smelte sinende det Malm, som
gjemme Dig.

Eil Jomfrue Møller, ved Ewalds
Grav.

Hæd Dig, Du unge yndige Skionne,
Thalias Beninde!
Bifald og Glæde skal stedse belønne
Og nævne Dit Minde
Helligt, som Ska'den hans Grav, hvor
Din Smerte
Med sølende Stemme
Kongen og Folket fremkaldte og lærte
Ham aldrig at glemme.

Til Mad. Gielstrup, i Anledning
af Holbergs Ereminde.

Ei seer man Dig bekrandse Holbergs
Minde,

Ei græde for den elskte, tabte Skiald.
Hans og Din Muse — ædle Kunstners
inde! —

Bestemte Dig et bedre, større Kald;
Ehi ved Din Tryllekraft han endnu
lever:

Du spiller ham med al hans egen Gld.
Hans Genius usynlig Dig omsvæver,
Og giver Kraft og Bifald til Dit
Epil.

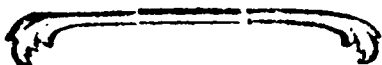
Bliv ved, stor som han er, os ham at
vise,

For:

Fortolk ham ved Dit muntre sande
Epil.
Naar vi ham da med veldig Latter
prise,
Du deler Skialdens Noes, som hid:
indtil.

Rahbek.

Til Ewald, i Anledning af den
9. Martii 1778, da hans Balders
Død blev opført, hvor han
selv var tilstæde.

Fra Lidskialf signed' selv Balfaders
Dø —

Og saure Fraya i det Høye
Den Dag — da Cimbrers Lyst og Ære
Du faaredes at være —

Tre gange rundt klang i Valhall
Hæld Dig, Du dierve Skjald!!!
Balkyrer til Dig mon flette
En Grannefrands — og Nornen sætte:
"Den grønnes indtil Surturs Ramp
og Nøgaards Fald!!!"

H. G. Vissen.

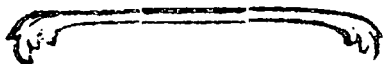
Under

Under Herr J. H. Wessels
Portrait.

See her den Mand, som efter Hol-
bergs Tid
Til Danmarks Lyst Thalias Gunst op-
vakte,
Hvis muntre Siel det sande Spøg og
Bid
Paa ny igien paa Skuepladsen bragte!
Som tvang os til at lee ved Synet af
en Stymper,
Som havde Kierlighed, men havde
ingen Strømper.

Johan de Wibe.

Til

Til Madame Preisler.

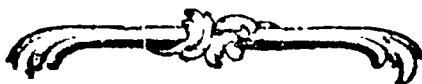
Du, som Agathe, har vidst Folkets
 Agt at vinde,
 Du var det, som Catan, Costanza,
 Jenny, kær;
 Den ynded' Preislers Sang, som græd
 ved Walters Minde —
 Orsines Svermerie blev holdt Beun-
 dring værd. —
 Lad intet hindre Dig med varm Attrae
 at søge
 Den Glands, som straaler om Dit
 Rygte, at forøge.
 Om Du af Alvind, Had og Lagn for-
 fulgt Dig seer,
 Da viid, at Vren med i deres Følge er.
 A. G. Thoroup.

Til

Til Jomfrue Astrup.

Du, som Sophies Graad har seet at
 flyde ned,
 Og Astrups Læber hørt fortolke hendes
 Smerte,
 Om du ei straffet var med et forstæenet
 Hierte,
 Du Kummer sølet har ved det Sophie
 leed. —
 Men var Dit Blod end varmt, af Amor
 Du begierte:
 Skienk med Albines Qual mig hans
 Lyksalighed!
 A. G. Thoroup.

Bradt Inv. & Scul.

Vielgeschrey.
Lars Dintfas, Christopher Phedermesser,
Jens Sandbüchs, Christen Griffel.
den Stundesløse 1 Act. 4de Scen:

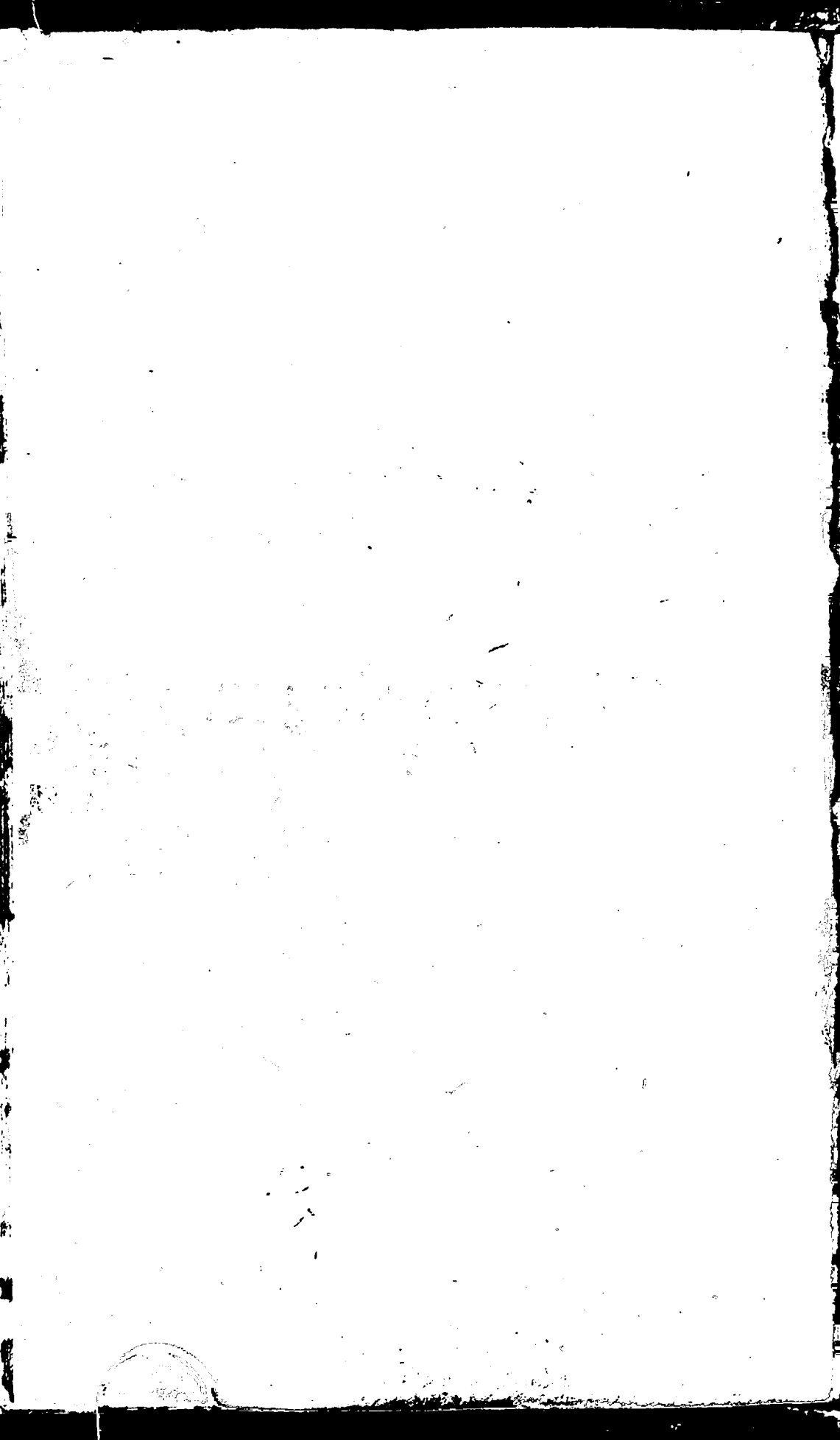

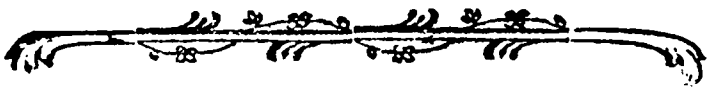
BIBLIOTHECA
REGIA
HAVNIENSIS

A f h a n d l i n g e r

o g

E f t e r r e t n i n g e r .

Om Parterret.

Det synes at være bleven til en anden Natur hos dyrkede Nationer, ikke at kunde gaae forbi et Kunstverk, som er udsat til Skue, uden at fælde Dom derover; og Kunstneren lader til, ved offentlig at fremstille sit Arbeide, stiltiende at underkaste sig de Forbigaaendes Domme. Havde det stedse været Kunstneren ligegyldigt, at erholde Bifald eller Mishag, saa havde Konsten aldrig naaet den Grad af Fuldkommenhed, hvortil den en Tid var, og nu paa ny igien er flegen. En ædel Bez

D

giers

gierlighed efter Ære opflammer ene til store Gierninger, da Følelseshed mod Verdens og Efterslægtens Bisfald ikke viger en Fodsbred fra den almindelige Vei. Den, som blot har arbeidet for Brød, er aldrig bleven til noget. Men ved ingen Kunst er Vedømmelse uundværligere, end Skuespilkonsten. Vilde den ikke falde tilbage til sit forrige Snættet, dersom Tilskuerne vare ligegyldige ved Skuespillerens gode eller flette Spil? Man har bemærket, at de bedste Skuespillere stedse besidde størst Ærgierrighed; og jeg tvivler paa, at mange gav sig af med dette i Sandhed meget besværlige Liv, naar det ikke var dem tilladt, derved at gjøre Regning paa Hæder. Altsaa kan intet være mere opmuntrende for den gode Skuespiller, end offentligt Bisfald, og intet gavn-

gavnligere for Begyndere i Konsten, end billige Dommeres Domme. Hvo som vil dømmes over Skuespillerens Spil, maae besidde Smag og Kundskab i dette Fag af Digtekunsten, saavel som og i Skuespillerkunsten. Den største Deel af Publikum besidder ikke disse Egenskaber. Det synes, som det ikkun gaaer i Skuespillet for at fordrive Tiden; de høiere Hensigter, som Konstens Studium forudsætter, ere det ubekiendte. Kienderne ere overalt fordeelte i Skuespilhuset, men dog saa ulige, at Overvægten af den største Mængde strax falder i Dinene. Folk af Smag og Indsigter holde sig dog altid gierne sammen paa offentlige Steder. Vist nok indfinde sig nu og da nogle i deres Cirkel, som give sig ud derfor, men som ikke ere det; og derfor

seer opvakte Hoveder sig nødsaget til at tage den Plads, som efter Fortieneste egentlig tilkom dem. — Skuespilhuset er indrettet i visse Klasser for Tilskuerne, saasom Logerne i forskjellige Etager, og Parterret. Det tilkommer altsaa Logerne og Parterret offentlig at bedømme Skuespillerne — men disse have dog ikke lige Ret dertil. Det Afgjørende i Dommen er overladt til Parterret allene. Dette Fortrin er i sig selv meget besynderligt. Egentlig er enhver Kiender, efter min Meening, beføiet til at tilkiendegive sin Følelse over Skuespillerens Kunst, paa hvad Plads han ogsaa befinder sig. Men alligevel synes dette Fortrin ikke at være Personens, men Stedets, som man er paa, nemlig Parterret. Jeg tør forudsætte, at Læserne vide, hvad et Par-

Parterre er i architektisk Forstand. Her tales allene om den Forsamling af Tilskuere, som have det Fortrin, paa Stedet at bedømme Skuespillerens Spil, enten det er godt eller slet. Denne Forsamling holdes ikke i ethvert Skuespilhuus paa det Sted, man kalder Parterre. Paa mange Steder er Parterret i den moralske Forstand der, hvor Personerne befinde sig, som i den offentlige Bedømmelse angiver Tonen. Dog ere disse enkelte Tilfælde blot Undtagelser; i Følge Bedtægten hæfter denne Rettighed ved det architektiske Parterre.

Denne Deel af Skuespilhuset, som her tales om, heed hos Grækerne og Romerne Orchestra. Det var en halv Cirkel, som var imellem Skuepladsen og Amphitheatret. I Førstningen stod

alle Folk i Rom iblandt hinanden; der var ingen Forfkiel paa Senatores, Rid- dere og Borgere, Mandfolk og Fruen- timer. Men efterat Republiken havde nøiere overveiet det, fik enhver af disse Stænder sin bestemte Plads, for at afhjælpe de Uordentligheder, som opkom ved, at Ridderne ofte gik op paa Skue- pladsen. Senatores bleve, i Følge Tacitus, anviist Orchestra; Ridderne de fiorten nederste Bænke i Amphithe- atret; Midten i samme var for de øv- rige Mandfolk, og de øverste for Fru- entimmerne. Tribunernes Tjenere fik ogsaa deres egen Plads, som de deelte med de Frigivne. Caligula tillod end- og Ridderne og deres Gemalinder Ud- gang i Orchestra. I Athenen vare Senatores ligeledes særskilte fra de øv- rige Klasser af Folket. Stedet, hvor

de

de sadde, heed *Buleutikos*; og det, hvor Ungdommen stod, *Ephibikos*. — Man skulde troet, at de romerske *Senatores* og *Riddere* vilde have tilegnet sig et eget *Fortrin* i at bedømme *Skuespillerne*; men man finder ingen *Spor* deraf hverken hos *Grækerne* eller *Romerne*: ihvorvel man hos alle *Skrivere*, som have skrevet om *Skuepladsen*, forefinder meget om *Klappen*, *Kaaben*, *Trampen* og *Udpiben*. Det hele *Folk*, saa mange som deraf var forsamlet i *Amphitheatret*, tog *Deel* i al *Slags* *Bedømmelse*. Det *klappede*, naar *Skuespilleren* spille sin *Rolle* godt, *deklamerte* og *accentuerte* rigtig; saaledes som det og *hyede*, *peeb* og *trampede* naar han ikke vidste den godt udenad, eller *udtalte korte* *Stavelser*

lange, og lange korte *). Hvo som vilde flappe, maatte staae op; de havde endogfaa forskjellige Forandringer med at flappe. Men disse udvortes Bisalds- eller Mishagstegn vare ikke Skuespillerne allene forbeholdne; ogsaa Keisere, Magistratspersoner, Generaler og Digtere beholdte begge Deele. De, som havde Folkets Yndest, bleve modtagne med Frydestrig og Haandklap **); men de, som det ikke vilde vel, med Piben Hyen og Trampen. Cato havde tidt den Ære, at blive udpeben; han maatte endog engang med Livsfare redde

*) Hvorledes vilde det see ud med mange Skuespillere, dersom de skulde træde frem for et græsk eller romersk Parterre?

***) Denne Skik har endnu Sted i Frankrig, England og flere Stæder, naar Landets Herre eller andre for Staten fortiente Mænd komme i Skuespilhuset.

de sig ud af Skuespilhuset. Claudian siger engang om Steliko, i den anden Bog af hans Lovsang over denne General:

”Hvor vil du ikke blive modtaget med Klap paa Pompeii Skueplads!”

Og Horats indbyder, i sin første Bogs 20de Ode, hans Belynder Mæcen til et lidet Giestebud, hvor han vil beværte ham med en ringe Viin, som han havde henlagt den Tid, da Mæcen i Skuespilhuset blev modtagen med Haandklap. Men dette offentlige Bisfald blev ofte tilkiøbt *), og tabte derved aldeles sin Virkning.

Vi søge altsaa forgieves det moraliske Parterre hos de Gamle. Maaskee er det opkommen hos det Folk, som

D 5

har

*) Det gaaer ligesaa til i vore Tider.

har givet det Navnet; det er vel at
 formode. Hvor tales mere om Par-
 terrets Domme, Kabaler, Klappen og
 Udpiiben: hvor fortæller man flere Anek-
 doter om samme, end i Frankerigs Ho-
 vedstad? Hvilke Efterretninger ere
 ældre end de Franske? — Men Tiden,
 naar det er opkommen, naar det har
 taget sin Begyndelse, dette synes ikke
 af nogen theatralisk Historieskriver at
 være bleven holdt for vigtigt nok til at
 anmerkes. Og i sig selv er det ikke
 heller meget magtpaaliggende; nok, at
 Tingen er til. Til Overflødighed kan,
 som et Beviis, anføres en Bekræftelse;
 den staaer i den franske Encyclopedie
 under Artikelen Parterre, og lyder saa-
 ledes: "On appelle aussi parterre la
 " Collection des Spectateurs, qui ont
 " leurs places dans le parterre; c'est
 " celui

”celui qui decide du Merite des Pieces *).” Maaskee det ogsaa opkom efter det første opbygte regelrette Skuespilhuus af Francois d’Orbay, og efterat P. Corneille, Racine og Molliere havde indført en bedre dramatisk Smag; eller maaskee den gang, da Molliere, Fader til det sande gode Skuespil, første gang lod sine Precieuses ridicules **) forestille, og een af Parterret raabte: ”Courage Molliere, voila la bonne Comedie ***)!” — Det er meget sandsynligt, at man da alt maae have begyndt at blive fortroligere med Skue-

D 6

spil-

*) ”Man kalder ogsaa den Samling af Tilskuere Parterre, som have deres Plads paa Parterret; det er dem, som bedømme Stykkernes Værd.”

***) De latterlige peene Piger.

****) ”Griff Mod, Molliere, det er det sande gode Skuespil!”

Spilkonsten, førend man i Almindelighed tilegnede sig den Rettighed at bedømme, og Parterret at fælde Dommen; thi hvorledes kan man bedømme det, man ikke forstaaer? Maaden, hvorledes Parterret er opkommen, er os ubekiendt, og hvad man kan sige derom, er ligeledes intet uden Gissninger. Den største Deel af de Lærde, alle Forfattere, som have skreven for Skuepladsen, alle Liebhabere og saa kaldede skionne Mander, have fra Arildstid valgt Parterret til deres Sted i Skuespilhuset. I Logerne kunde de ikke komme, fordi de ere bestemte for Folk af høi Rang, for Familier, og for Fruentimmer; og at gaae derhen, hvor Folk pleie at forsamle sig, som ere under den lærde Stand, synes dem at være fornedrende. De valgte altsaa en Mellemplads, som
var

var beqvemmost saavel for deres Stand, som for deres Formue. Disse Mænd have ganske vist lagt Grunden til det Fortrin, Parterret har, fordi de for deres Kundskabers Skyld stode i Ansæelse hos Publikum. De vare uden Tvivl de første, som søgte at opmuntre Skuespillerne ved deres Bifald; de, som ved Haandklap tilkiendegav, naar de fandt noget Udmerket i deres Spil; de øvrige Tilskuere lod sig det gefalde, og fulgte endog ved denne Løsning med. Skulde f. Ex. Piere Corneille, som man foran i Parterret havde sat en Stoel, skulde han ikke undertiden have sat Tilskuernes Hænder i Bevægelse?

Men har vi da et Parterre? Da nu Parterret er en Deel af Publikum, som paa Stedet bedømmer Skuespiller-

nes Spil, saa maae man vel ogsaa forstaae Spørgsmaalet: har vi et Parterre? saaledes: Gives der paa det Sted, hvor der ere Skuespillere, saadanne Tilskuere, som besidde Smag og Indsigter i Skuespillerkonsten, hvorved de ere berettigede til at fælde en endelig Dom?

Om nu ogsaa Parterret i og for sig selv blot var et Ideal, saa have vi dog en vis Klasse af Tilskuere, som tillægge sig dette Navn, som tilegne sig visse Rettigheder, og som, naar de Tid efter anden vilde opfylde de Forbindteligheder, som dette paalægger dem, med Tiden kunde gjøre dette Ideal virkeligt.

For at kunde bedømme Skuespillerens Spil med Anstand og Bærdighed, maae Medlemmerne af Parterret
have

have gode Sæder, Smag og Theater-
 kundskab. De første yttre deres Ind-
 flydelse i Særdeleshed i den gode Or-
 den, som bør herske i Skuespilhuset;
 stemmer Bisalds- og Mishagstonen, og
 forjager Partiskhedsaanden. Parter-
 rets Medlemmer skulde stedse lade sig
 see med en Mand's Anstand, paa hvis
 Stemme det kommer an, at giøre Udsla-
 get i Dommen. Parterret er et Folks
 Representant, paa hvis Udfærd det
 allene beroer, hvad for en Mening
 Fremmede, hos hvilke han negocie-
 rer for samme, skal faae om dette
 Folk. Hvad Begreb kan man vel giøre
 sig om et Publikums Kultur, hvor det
 taales, at Skuespilhuset giores til en
 Sammelplads for aftalte Komplotter?
 Dette er for det meste kun Tilfældet ved
 store Parterrer; men der ere endnu an-

dre

dre Tilfælde, hvori de smaa ikke give dem noget efter, f. Ex. støie og snakke høit. Hvad kan mange have for en Hensigt, ved at gaae i Skuespillet? Vist ikke for at forædle deres indvortes Følelse, at forbedre deres Sæder, og at skille sig af med de Lidenskaber, hvoraf Følgerne yttre sig paa den spillende Person, som forestille disse Lidenskaber. Formodentlig driver Nedsommelighed dem derhen, i det Haab at finde en ligesaa ørkesløs Nabo, som de kan bortsladre Tiden med. De synes at give denne Fornøielse Fortrinet for den Interesse, som flyder af Skuespillet. Men det fortredeligste er, at de derved forstyrre deres roelige Naboers Fornøielse, som det egentlig er om at gjøre at erfare, hvorledes Handlingen lidt efter lidt udvikler sig. Disse undgaae, ved
denne

denne Støi, de Steder, hvori den hele tilkommende Udvikling ligger, og midt i samme vide de ikke, hvorfor den skeer saaledes, og ikke anderledes. Og hvorledes kan man under disse Omstændigheder bedømme Skuespillerne, naar Sielen af Stykket under denne Tummel forsvinder; naar man bliver hindret i, at sætte sig ganske i den handlende Person's Sted; naar Diet blot seer, hvad Dret ikke har hørt, og de indvortes Sandser ikke have følt? Vi vilde i Sandhed have den Dommers Dom meget mistænkt, der midt under et sammenløbende og larmende Folk havde anhørt de stridige Parter's Anklagelser, Forsvar og Beviser; ikke at tale om, at Skuespilleren derved forvildes, og bliver ligegyldig ved saadan en Forsamlings Bifald eller Misshag.

Ste=

Stedets og Omstændighedernes Besskaffenhed maae bestemme, om, og i hvor vidt Parterret kan betiene sig af den afgjørende Stemme. Paa mange Steder gives der aldeles intet Parterre, eller ogsaa det er der, hvor Landets Herre og hans Hofstat, opholder sig. Men disse Omstændigheder undtagne, saa har den Klasse af Tilskuere, som egentlig befinder sig i Parterret, billig Rangen i at bedømme Skuespillernes Spil. Sielden pleie Regerne at gjøre det Indgreb i denne ældgamle Rets- tighed. —

Men hvor er det Parterre, som betiener sig af denne Retslighed med den Billighed og Rustand, der sømmer en indsigtsfuld Dommer? Hos de fleste udarter den til Misbrug; den bli-
ver

ver et Rov for Kabaler, Partiskhed og
 Ungdoms Fremfusenhed. I Stedet for,
 at man skulde tilkiendegive sit Mishag
 over Skuespillernes Spil med dyb
 Tavshed, saa har man opfundet andre
 Nøvsener: at pibe og trampe. Aldrig
 er nogen Skuespiller nogensinde bleven
 forbedret ved deslige Midler. Og hvem
 iblandt Skuespillerne denne Skiebne
 eensgang traf, kom ganske vist anden
 gang, af Frygt for atter at være
 udsat for denne Medfart, fordær-
 vet paa Skuepladsen; uden engang at
 regne den Skade, som man tilføier
 gode Skuespillere, naar Kabalen sam-
 mensværges sig imod dem, og i det de
 trine ind paa Skuepladsen ønsker dem
 velkommen med deres Mishagsinstru-
 menter. Et sødeligt Parterre betiener
 sig aldrig af disse Midler.

En Dommer maae være en fast, uroffelig Mand; han maae have en aaben Hierne og en igiennemtrængende Forstand. Der fremstille sig saa mange smukke Skabninger for ham, som væbne deres Dine med yndige Smil og Taarer; lad ham kun blive rørt derved, men han maae med Staal og Jern tilspærre Veien til Hiernen for disse Følelser. Skabning, Taarer, Smil ere jo ikke Kiendetegn paa Uskyldighed og en retfærdig Sag. Han kan sige til Pigen: Din Stemme, dine Taarer, dit Smil, din Skabning, alt er sødt; det rører mig altsammen; — men du har dog feilet. — Remond de St. Albine siger et Sted: Vi maae være falsomme, men ogsaa retfærdige. Vi maae vel hylde Yndigheder, men ogsaa agte Talenter. Vi vil stedse lade

os være af en Skuespillerinde, naar hun er tækkelig; men om hun end ikke besidder denne Fordeel, saa lad os derfor ikke mindre tilklappe hende Bifald, naar hun har Egenskaber, som hverken Nar eller Sygdom kan ødelægge.

Uden Smag og Kundskab kan ingen domme, meget mindre affige endelig Dom. Hvo som ikke kan oversee en Ting, er frygtsom, og holder sig tilbage. Stundum vover een sig frem, men han bliver greben, og kan ikke skjule sin Forlegenhed for de forundrede Tilskuere. Det bedste er, at hvo som ikke veed sig sikker, han blive hjemme.

Et Skuespils Form, dets Art og Indretning, ere Smagens Formaal. Smagen bedømmer Udførelsen, Kundskaber:

skaberne fastsatte Grundsetningerne og
 Theorien, efter hvilke hiin bør domme;
 den undersøger Tingens Natur, uddra-
 ger Regler deraf, og gjør enhver Kunst
 til en Videnskab. Saaledes er Skue-
 spilkonsten ligeledes en Videnskab. Den
 indeholder Regler for Digteren og for
 Skuespillerne. Den foreskriver hiin,
 hvorledes et Skuespils Form, Sædne,
 Emnet, Dialogen o. s. v. skal være
 beskaffen, hvis det skal opnaae det fore-
 satte Diemed; og det den foreskriver disse,
 er ligeledes bygget paa Naturen; den
 forudsætter gode, naturlige Gaver, som
 allene ved Konsten maae holdes inden
 deres vedbørlige Grændser. Udtryk, Fø-
 lelse, det Fyrige i Videnskaberne, Mun-
 terhed, Sielens Adel, Dmhed, Stem-
 me, Sandhed i Spillet, Udtalen, De-
 klamation, det Naturlige, Kostumet

o. s. v. ere Formaalene for disses Dannelselse, foruden hvad den endnu forudsætter om Skuespillerens Udvoortes og hans Figur. — Med begge disse Deele af Skuespilkonsten maac Parterret være bekiendt, for at kunde skille Digterens Arbeide fra Skuespillerens. Der er altid en Forsskiel paa et Skuespils Skionhed, som blot Digt betragtet, og paa Skionhederne i sammes Udførelse af handlende Personer. Naar Parterrets Medlemmer, som ofte pleier at see, blander begge Deele sammen, saa begaaer det en Uretfærdighed i sin Dom; det tillægger det ene den Bærd, som tilhører det andet; det gjør Skuespilleren til Digter, og Digteren til Skuespiller. Da først fortienner den sidste Bifald, naar han ikke allene har naaet Digterens Gld og fattet Sielen i hans Styk:

Stykke, men og fornemmelig, naar han ved sin Kunst kan skule Digterens siensynlige Armod, og kalde hans halvdøde Skønheder til Live. Dog, jeg vil derved ikke gjøre Parterret sin Ret stridig: at dømme og kiende i nye Stykker, om de fortiene at opføres, eller ei. Denne Kiendelse angaaer kun Forestillingen, hvis jeg ikke tager Feil, og aldeles ikke Digteres Produkt, som slikt betragtet. Et Skuespil kan være godt ved Forestillingen, og slet ved Læringen, og ligeledes omvendt; der gives ogsaa nogle, som i begge Tilfælde tillige behage, og i begge mishage. I alle disse Tilfælde maae Parterret ogsaa overveie, om Skuespilleren gjør sin Skyldighed eller ei, paa det hans Skyld ikke skal falde paa Stykket. Derfor troer jeg, at et Skuespil just ikke for:

fortiener at udelukkes fra den Ære at opføres, fordi at Skuespilleren har for-
dærvet det; og desaaarsag bliver for-
modentlig ogsaa de nye Stykker i Pa-
ris og London opførte tre til fire gange
efter hinanden, førend man fælder Dom-
men: enten det tages til Naade, eller
det fordømmes. Spiller Skuespilleren
sin Rolle rigtig, saa maae Parterret
klappe ad Stykket, eller udpibe det.
Denne Dom fældes dog altid i Hensigt
til Forestillingen. Det er Parterret
blot derom at gjøre, at underrette Skue-
spilleren, om det spilte Stykke enten
kan tage imod en god Forestilling, eller
ei; at det allene har lagt paa ham, at
Stykket er faldet, eller at det er bleven
hævet. Gjør Skuespilleren et godt
Stykke flet, og et flet godt (hvorvel
dette Tilfælde nok er sieldent), et godt
E Styk-

Stykke godt, og et slet slet, saa bliver hans Spil altid ved Bedømmelsen taget i Betragtning, og han bliver da enten frikendt, og Stykket fordømt som udueligt til at opføres, eller og Stykket friefunden, og Skuespilleren lastet for sin Ubeqvemhed. Med faae Ord: Parterret er ingen Læser, men Tilskuer og tillige Tilhører; det er en moralsk Person, som aldeles ikke maae lade, som om Handlingen var Digt, skrevet eller trykt; han maae troe at være paa Torvet, paa Gaden, i Slottet, i Huset, paa Landet o. s. v., hvor han seer en virkelig Handling, en Begivenhed, som hændelsevis tildrager sig. Sætter hans Følelse sig op derimod, det være af hvad Aarsag det vilde, saa kan han forlade Stødet o. s. v.

Formen, Arten og Maaden i Skuespillernes Forestilling maae være Naturens Værk. Vil du altsaa bedømme det, saa raadfør dig med den, spørg Mennesket, spørg dets Tilbøieligheder, dets Lidenstaber, dets Stand og dets Karakter om Raad: hvorledes udtrykke disse eller hine sig? hvilke ere deres Gebærder, deres Bevægelser o. s. v., naar de spiller denne Rolle i det daglige Livs store Skuespil? Tag Svaret, og sæt det i Forhold med Skuespillernes Spil; hvad som ligger derimellem vil bestemme din Dom.

Jeg kunde endnu skrive meget over Parterrets Sæder, Smag og Theaterkundskab; men hvo som veed, at ingen, i Besynderlighed i Konstsager, kan uden Tillæg om begge sige, hvad der er skidt,

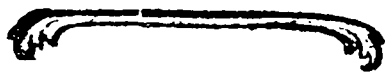
og hvad der er hæsligt; hvo som veed, at denne Smagens Dom, som endnu ligger aldeles raa i Sielen, at den faaer Liv ved det gode anstændige Udtryk; hvo som endelig veed, at det er væsentligt nødvendigt, for at kunde bedømme og dømme i et særskilt Fag af Konster, at studere denne særskilte Konst og dens Regler i deres hele Omfang: for dem har jeg alt sagt for meget. De øvrige, som endnu ikke have vidst dette, men gierne ønskede at være Medlem af Parterret, de kan i det mindste ansee dette lille Forsøg som en Beviisning til Rilden selv, hvor de kan lære det, til hvis Underviisning Nummet her er for snævert.

Naar Parterrets Medlemmer besidde disse fornødne Egenskaber; naar
de

de opfylde de Forbindtligheder, de ere Skuespillerne skyldige, saa vil disse paa deres Side heller ikke vægre sig ved, at tilstaae dem det Fortrin, som skiller dem fra de øvrige Klasser af Tilskuere.

Det staaer enhver frit for, efter eget Behag at forsøge denne liden Afhandling, om Parterrets Rettigheder, med endnu flere; — men for alting, at der ikke kommer Trommer og Piber i deres Tal.

○

Om Tydelighed i Udtalen.

Fordre vi ikke med Ret Tydelighed i Udtalen af alle offentlige Talere? Vorden de ikke kunne forstaaes førend de kunde lære, overtynge, røre og henrive Tilhørerne? Hvad Gavn kan Taleren haabe at stifte, naar han ikke kan gjøre sig tydelig for Dret, for derigjennem at blive det for Forstanden? — Tydelighed bliver altsaa en væsentlig, en nødvendig, ja Talerens allerførste Egenskab. Og fordrer man denne Egenskab hos ham: med hvor megen større Ret kan man da ikke fordre den hos Skuespilleren? Er han ikke ogsaa, fra en vis Side betragtet, at ansee som en offentlig Taler, i det han, ligesaavel som

som hiin, taler for Tilhørere? Der-
 som han end er af Naturen begavet
 med de flere Egenheder, der fordres
 af ham i større Grad, end af den blotte
 Taler: saasom Ansigtets og Dinens
 Brug, Armenes og Hændernes Bevæ-
 gelse, Gang, Aftand, Følelse, Evne
 at gaae over fra en Sindslidelse til en
 anden o. s. v.: saa ere dog alle disse
 Egenheder at ansee som overflødige,
 naar han ikke med dem foreener Tyde-
 lighed i Udtalen. Skuespilleren begaaer
 et Man imod Digteren, hvis Værk
 han ved sin Konst skulde forskønne,
 naar han ikke taler saaledes, at Tilhø-
 rerne kan forstaae ham — thi i Hen-
 sigt til Digterens Arbeide er Forsam-
 lingen at ansee som Tilhører, og i
 Hensigt til Skuespillerens Konst, baade
 som Tilhører og Tilskuer tillige. —

Ene Skuespillerens Tydelighed sætter Tilhøreren i Stand til at bedømme Digteren; og Skuespillerens øvrige ypperligste Talenter kunde ikke fornøie Tilskueren, der ikke kan bedømme Spil og Ord i Forhold til hinanden, og deraf kiende, hvorvidt han fulgte Naturen i sin Efterlignelse, og i hvilken Grad han forhøiede eller forringede Skuespillets Værd. Hvo kunde da ansee en slet Udtale for en ringe Mangel, da den ikke allene forstyrrer Skuespillets Hensigt og Virkning, men endog gjør Skuespillerens øvrige Konst unyttig, og Tilskuerens Fornøielse til intet?

Mange Skuespillere blive utydelige og uforstaaelige, fordi de ikke anvende Flid nok paa, at artikulere Ordene rigtigt; thi det er ikke sjeldent, at
 man

man paa Skuepladsen hører: "Kier-
lighe til Fædernelande," i Stedet
for: Kier-lig-hed til Fæ-der-ne-lan-det,
og flere flige lemlæstede Talemaader.
Hvoraf reiser denne Utydelighed sig?
Ikke af andet, end fordi de ikke have
tydeligt Begreb om Taleredskabernes
rigtige Brug. Disse ere fornemmelig:
Tungens hastige og langsomme Bevæ-
gelse, Læbernes rigtige Sammenføielse,
saa og Hagens Bevægelse, som alt bi-
drager til at give Ordene Tydelighed.
En Skuespiller kan, endog med den
svageste Stemme, ved Flid og Konst
erholde Tydelighed i Udtalen, naar han
flittig holder sine Taleredskaber i Dvælse.
— Men han maae øve enhver af disse
i Særdeleshed; og det skeer bedst ved,
langsom at fremsige Ord, som ere af
den Beskaffenhed, at de bringer enhver

enkelt Deel af disse i Bevægelse. Til saadanne Dvælseser opsøge Skuespilleren Bers, eller han sætte selv saadanne vanskelige Ord sammen, hvori Tungen fornemmelig bruges; f. Ex. "Lad Lars Larsen lære Lutheri lutrede Lærdomme;" dernæst saadanne, hvori Læberne komme meget i Bevægelse, f. Ex. "Vent Bertelsen bring begge Brødrene Barthold Brinstrup's brækkede Breve," og saa fremdeles. — Det forstaaer sig selv, at alle disse Dvælseser maae skee med lydelig Røst og uendelige gange igientages, ifald de skal virke Smidighed i Taleredskabernes Brug. Hvo som saaledes søger at bøde paa naturlige Mangler, kan være sikker paa, ikke at have arbeidet forgievet. Erfaring taler bedst i denne Sag.

Utyde:

Utydelighed hos Skuespillerne, kan ogsaa reise sig deraf, at de ikke forstaae at afverle med Tonen naar de tale, men forfalde til Monotonie (Eenslyd). Hvor mange Ord ere ikke af den Natur, at de kræve Afverling i Tonefaldet, isald de skal blive tydelige og forstaaelige for Hørelsen?

Utydelighed i Udtalen kan ogsaa have sin Aarsag deri, at den Talende ikke til rette Tid drager sit Veir. — Hvor mange Skuespillere gives der ikke, som blive ved at tale saa længe der er Luft i deres Lunger, og bryde deres Tale af i Begyndelsen, Midten og Enden af et Ord, ligesom det falder, for paa nye at fylde Lungerne med Luft? Naar Skuespilleren ikke veed i beleilig Tid at iagttage sit Aandedræt, saa kan han ogsaa let derved blive uforstaaelig;

thi ved denne ufloge Omgangsmaade med at drage Nanden hænder det sig ofte, at han nødes til at sige den Stavelse hastig, som burde siges langsom, og den langsom, som burde siges hastig; ja ofte er han nødt til at svælge en eller to Stavelser af sammensatte Ord, for ikke at spille Bankeføt med hans Nandedræt. Det forstaaer sig selv, at den som snøvler aldrig kan gjøre For- dring paa at tale tydeligt; derfor burde Skuespillerne saa meget som mueligt holde sig fra Snuustobak, for ikke ved dets alt for hyppige Brug at sperre Veien for Luftens Giennemfart, da der gives mange Ord, som ikke tydelig kan udtales, uden ved Hielp af Luftens Fart igiennem Næsen.

Mange Skuespillere, naar man bebreider dem Utydelighed, skyde Skylden

den paa et svagt Bryst og Stemme. Men de sige ikke altid Sandhed, eller og de kiende ikke Aarsagen til deres Mangler, og Midlerne til at afhjælpe dem. En Stemme, har den end ikke stærk Klang, kan dog blive tydelig ved ovenanførte Øvelser.

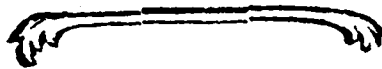
Demosthenes gik ved Strandbredden med Munden fuld af smaa Stene, og taledede af alle Kræfter mod det brusende Hav — og Demosthenes erholdt Tydelighed.

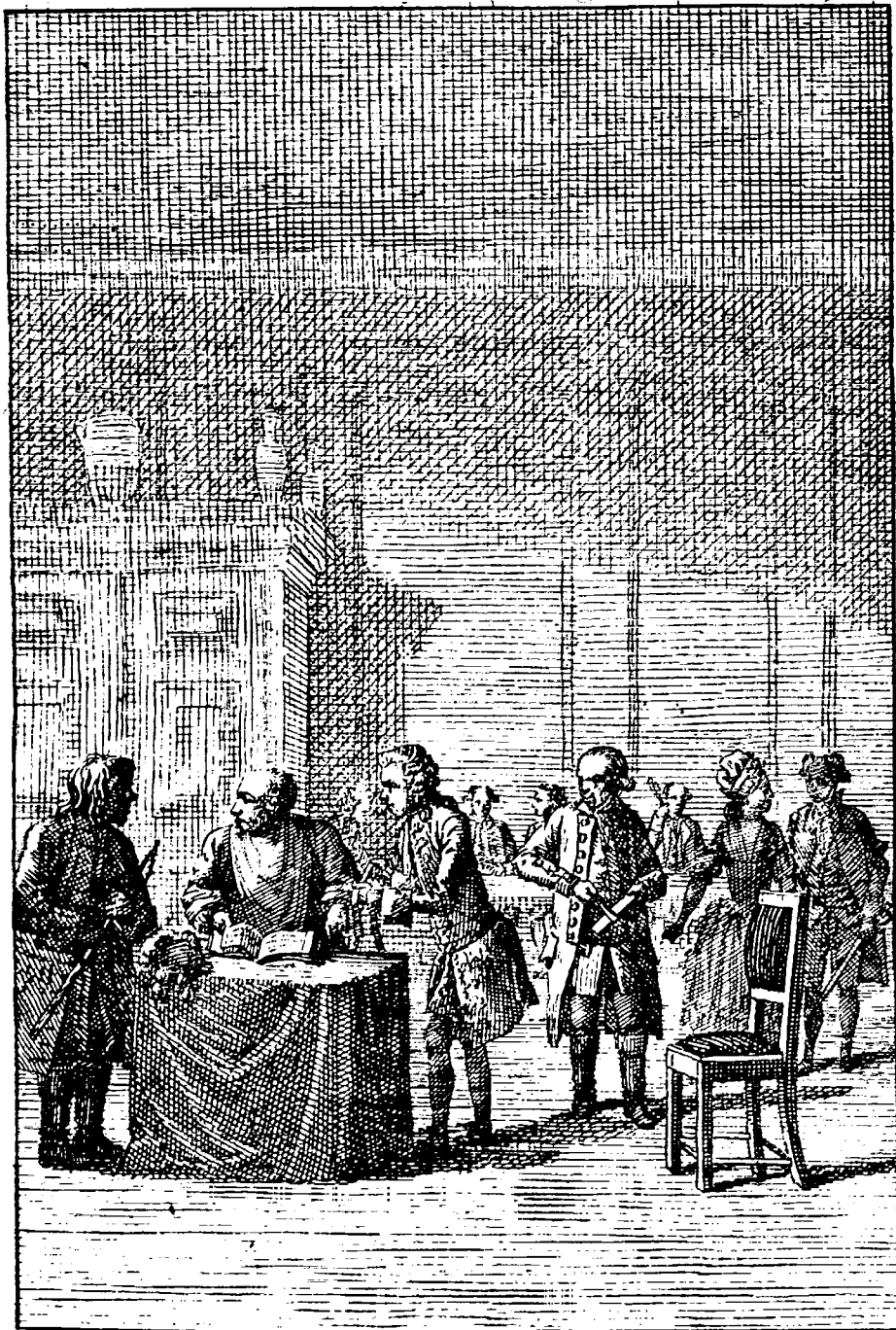
Den afdøde le Rain, Frankerigs bedste tragiske Skuespiller, som har levet i de sidste halvhundrede Aar, taledede i Begyndelsen, da han besteg Skuepladsen, tykt og utydeligt, og for denne Naturfeil blev han ofte udpeben. Dette gjorde ham opmærksom; og i mangfoldige Tider fremsagde han

alle sine Roller med Munden tæt op til en høi Muur — og le Rain fik Tydelighed i Udtalen.

Derfom Skuespillerne i Almindelighed naar de lærte deres Roller vilde bruge den Maade, at lære dem med lydelig og stærk Stemme, lade deres Dre være en streng og upartisk Dommer, og saa ofte igientage et Ord, en Meening, en Periode, til de vare overbeviste om, at der var Tydelighed og Toneafvevling i hvad de sagde: saa vilde mangt et Publikum ikke faae nær saa megen Marsag til at besvære sig over, at de ikke kan høre og ikke forstaae Skuespillerne.

Bradt. Im. & Scul:
Vielgeschrey
Naar det kommer saa kommer det
altsammen paa en gang ...
den Stundesløse 1 Act: 6de Scen:

BIBLIOTHECA
REGIA
HABSPS-BURGENSIS

Om Arm- og Haandbevæ-
gelseerne.

Man finder virkelig, at en stor Deel Skuespillere hos alle Folkelag ikke have rigtige Begreber om Armenes og Hændernes Brug; en Ting, som dog er en væsentlig Deel af Skuespillerkonsten, og uden hvilken de fleste Roller vilde tabe det halve af deres Liv. Hændernes og Armenes Bevægelse ved Talen ere upaatvivlelig Sielens Virkning. Mange Skuespillere bruge disse Deele af Legemet uden at tænke det ringeste derved; de troe, at naar de kun geleide deres Tale med visse Haand- og Armbevægelser; naar de kun løfte en Haand og Arm i Beiret, strækker den ud til Siden,

Siden, lader den saa falde ned igien, og strax at gjøre samme Bevægelse med den anden Arm, enten den passer sig til hvad de siger eller ei — saa siger — ja de paaستااع endog med Haardnackenhed, at de forستااع den Kunst at bruge Armene og Hænderne rigtig. Men hvor langt ere de ikke fra sand Kundskab om dette stumme Sprog! Et Sprog, som er uadskilleligt fra Skuespillerkonsten, og som paa visse Støder taler ligesaa syndig, som Tungen ved Ord.

Mange Skuespillere have i Følge disse Begreber antaget ligesaa besynderlige som vrangte Grundfætninger, der røber tilstrækkelig, hvor ukyndige de ere i deres Kunst, og hvor lidet de raadsføre sig med Naturen. De paaستااع
for

f. Ex., at det er ligegyldigt, med hvilken Arm og Haand de geleider deres Tale; og mange blandt dem have antaget som en Regel, at naar de have den Person, de taler med, paa deres høire Side, saa bør de bruge den høire, og have de ham paa venstre, da den venstre Arm. Men deres Grunde ere virkelig enfoldige. — De sige, at Tilskuerne seer mere af Skuespillerens Figur, naar de bruge den Arm, som gaaer fra dem; at hans Person derved faaer et friere Udseende; at naar han stedse skulde bruge den høire Arm, saa vilde han derved ofte skule Legemet, og saaledes betage det al sin Ynde. — Hvilke usle Grunde!

Jeg vil vove at undersøge, hvorvidt disse Grunde bør antages eller ei.

Jeg

Jeg vil fremsætte mine Tanker naturlig og ligesfrem; og bliver jeg overtydet om, at mine Begreber om denne Deel af Skuespillerkonsten ere urigtige, saa skal jeg uforgyvet lade dem fare. Armenes og Hændernes Bevægelse ere alle Mennesker egne. Fyrsten, Adelsmanden, Borgeren og Bonden, alle ledsage deres Ord, alle udtrykke deres Lidelser ved saadanne ufrivillige Bevægelser; men i disse Bevægelser synes det, at den høire Arm og Haand udmærker sig frem for den venstre. Talere paa Prædikestolen, i Skranken og paa Katedra give den høire Arm og Haand Fortrinet. Skuldt det vel være af anden Marsag, end fordi at Sielen virker mere i den, end i den venstre? Thi naar det ikke var, hvorfor bruger da alle Mennesker ikke den venstre ligesaa hyppig

pig som den høire? Men, som sagt, man randsage Naturen med et grandstende Blik, og man vil bemerke, at alle Mennesker, naar de vil giøre deres Tale tydelig og udtrykke deres indvortes Følelser, saa bruge de i de fleste Tilfælde den høire Arm og Haand mere end den venstre. Kan man da ikke med god Grund antage, at den høire Arm bør være den, som Skuespilleren i Almindelighed bør bruge, især da Naturen selv synes at have givet den Fortrinet?

Det er næsten ubegribeligt, hvorledes den største Mængde af Skuespillere have kundet falde paa den vrangne Sætning, at man skal bruge den venstre Arm og Haand ligesaa meget som den høire; — thi hvis de fulgte den
Lov,

Lov, der paaligger alle Skuespillere, i deres Forestillinger at være Naturen troe, saa kunde de hverken følge eller holde ved saadan en vrang Mening. Og naar man nu vil antage det for en afgjort Sandhed, nemlig: at den høire Arm og Haand er den herskende i Menneskets ufrivillige Bevægelser, saa kan og bør det aldrig falde den tænkende Skuespiller ind, paa hvad Side han staaer af den Person, han har Samtale med, enten det er paa dens høire eller venstre Side; — kort: han bør følge Naturen, og bruge den høire Haand.

At foreskrive bestemte Regler for alle Armenes og Hændernes Bevægelser, vilde være ligesaa umueligt, som det er umueligt, at flere Mennesker vilde udtrykke enhver Ting paa een og samme

samme Maade; men at give nogle enkelte Regler i denne Hensigt er mindre vanskeligt. For Ex.: den Haand, jeg vil gjøre mig forstaaelig med, maae være udstrakt, med tæt samlede Fingre, dog uden al Tvang. Armen og Haanden maae ikke komme saa høit i Beiret, at den gaacr over Hovedet, men netop i en lige Linie med Dinene; ikke heller maae dens Stilling være saaledes, at den skjuler Ansigtet. Dog troer jeg, at man heri kan gjøre den Undtagelse: at naar en Skuespiller forestiller en Raskende, en Fortvivlet, kort, en Person, som er ude af sig selv, da kan det være tilgiveligt, ifald han i sin Hestighed bringer Armen i Beiret, endog over Hovedet.

Dernæst maae Bevægelserne for det meste skee med en lidet bøiet Arm;
den

den lige udstrakte Arm gjør Bevægelserne stive, og ubehagelige for Diet. Dog gives der visse Leiligheder, hvorved Armen maae være lige udstrakt; f. Ex. naar man vil betegne noget for ved sig, eller sige noget fra sig o. s. v. Alt dette gielder i Almindelighed om den høire Arm og Haand. Dog vil jeg ikke herved gjøre den venstre aldeles unyttig; nei! den kan og maae bruges, f. Ex. naar man slaaer Hænderne sammen, enten af Forundring eller Skæk, saa og naar man sender en Bøn til Himmelen, eller hvor Skuespilleren har tvende stridige Ting at udtrykke; som f. Ex.: "Min Faders strenge Forbud og Bredde paa den ene, og min heftige Kierlighed paa den anden Side." Skuespilleren tænke selv, og tage Naturen til Raadgiver, saa vil han

Han lettelig komme i Erfaring, at den høire Arm og Haand i alle Deele og i de allerflestes Tilfælde er den rigtigste, hvorledes hans Stilling ogsaa er.

At bestemme enhver enkelt Arm- og Haandbevægelse i Særdeleshed, er lige umueligt, da de ere ligesaa forskjellige, som et Menneske er forskielligt fra det andet. Naar Skuespilleren, i hvad Rolle han forestiller, bestandig tager Naturen til Mynster, og anvender sine gjorte Sagttagelser saavel paa denne, som alle de øvrige Deele, der høre til Skuespillerkonsten, saa vil han selv føle, at de enkelte Armbevægelser ikke lade sig bestemme og indskrænke. Dog gives der Arm- og Haandbevægelser, som ere karakteristiske; for Ex.: den Roliges, den Sindiges Armbevægelser maae svare til Karakter og Forsatning,

ning, ligesaavel som den Muntres den Flygtiges. En Phlegmatikus er seen, langsom og kold baade i Ord og Bevægelser; en Sangvinikus er hastig og fyrig — kort, alle Mennesker forbinde deres Tale, og udtrykker deres Følelser ved Armbevægelser. Men Herren udtrykker sig anderledes end Tjeneren, Pigen anderledes end Fruen og Frøkenen, Borgerkoneu igien anderledes end Baronessen, den Belepdragne anderledes end den Pøbelagtige.

Saaledes gaaer det og med Folkeslager. Man vil bemerke, at Engellænderen, Franskmanden, Italieneren o. a. fl. vige siensynlig fra hinanden i Maaden at gjøre Arm- og Haandbevægelser. Engellændernes ere meget faa, men findige og langsomme — Franskmændens ere lette, behagelige og
hasti-

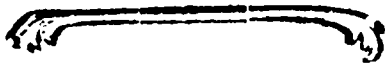
Hastige — Italieneren kan ikke sige et eeneste Ord, uden tillige at bruge Armene, Hænderne og Fingrene. Dette bør heller ikke undgaae en Skuespillers Opmærksomhed.

Skuespilleren maae endelig vogte sig for, saa meget som mueligt, at gjøre Arm- og Haandbevægelser, der ikke betyde noget. Disse sammenføiede Hænder, som opløstes til Varmen: disse Hænder, som nafladelig vasse den ene den anden: disse Afverlinger med Haanden i Varmen, og dersfra ned i Buxelommen: den Forklædeslip, som snart gribes af høire, snart af venstre Haand, ere alle saadanne Bevægelser, som vidne, at Skuespilleren er forlegen med disse Deele af Legemet. Skuespilleren bør aldrig anbringe Arm- og Haandbevægelser, uden at de have en
 F bestemt

bestemt Hensigt; naar den er opfyldt, maae han ikke derfor strax kaste Armene ned, som mange have Bane, men lade dem ganske langsom komme tilbage til sit forrige Sted.

Jeg kunde endnu fremsætte mange Ting, der kunde bevise, at den høire Arm og Haand, ved alle Leiligheder og paa de allerfleste Steder, bør have Ranggen i Bevægelserne for den venstre; men den tænkende Skuespiller vil selv undersøge mine Anmerkninger, og erfare, at de ere hentede fra Naturen, og for den Ukyndige, for den Lade, der behandler Skuespillerkonsten som et Haandværk, har jeg allerede sagt for meget.

Hvad

Hvad er vigtigst for Skuespilleren
i Syngeespillet, Sangen
eller Spillet?

Jugen Ting burde være vigtigt i dette urimelige Slags Skuespil, som i Almindelighed ikkun tiener til at udbrede Kedfommelighed over Tilskuere af sund Smag. Og naar man feedes der, hvor man skulde underholdes og fornøies, hvad bliver der da af Skuespillets Hensigt? Er det f. Ex. ikke en artig Fornøielse, naar man ved Digterens rigtige Skildring af Naturen og Skuespillerens Konst er sat i den Tilstand, at man begynder at føle med dem begge, og saa et heelt Orchester, ved at sætte deres Instrumenter i Gang,

ligesom raaber: nei holdt! hertil og ikke videre! lad nu Herren, Fruen, Peer eller Paul først synge en Sang, Romance eller Aria, hvortil Komponisten har komponeret saa mange prægtige Nullader og Stacatoer, som tilstrækkelig røber, hvor ukyndig han er i sin Kunst, og som af den syngende Skuespiller ledsages med at løfte Armen og Haanden i ziirlige Linier op til Hiertet, med at kaste en Arm fra sig i Øster og en anden i Vester, og idelig at igientage det samme, til Sangen er endt — Sangeren spadserer bort, og Tilskueren staaer der ganske flau? — Hænder dette ikke hvert Dieblik i Syngespillet? Men det er ikke her min Sag at undersøge: om Syngespillet hører til det, hvad man fra Arilds Tid har kaldet sandt Skuespil. — Siden de nu en-

gang

gang ere til, saa vil jeg lade mig nøie med at yttre mine Tanker over den Post: om det bør være vigtigere for Skuespilleren, i dette Slags Skuespil at kunne synge godt, og om Spillet er det mindst betydelige i samme? — Hvem kan vel nægte, at en god, klar, høielig og velklingende Stemme er en stor Fordeel for de syngende Skuespillere? Men alle disse Egenheder maae forbindes med en rigtig Syngemaade — ellers ere de som raa uslebne Diamanter. Ved en rigtig Syngemaade forstaaer jeg forfattet: at Sangeren i sin Sang maae efterligne de Toner, som Naturen har givet enhver Lidenkab; saaledes, at naar han skal synge om Glæde, at da Lyden af hans Stemme strax forkyn- der Dret, at den som synger besieles af Fryd og Glæde — naar han skal

udtrykke Fortvivlelse, at hans Sang
 strax siger mig, at han er rasende, for-
 tvivlet o. s. v. — Ved en rigtig
 Syngemaade forstaaer jeg end videre:
 at Sangeren saa at sige taler sin Sang,
 eller med andre Ord, at han synger
 saa tydelig, at man kan høre hvert
 Ord; — thi naar han bærer sin Stem-
 me saa delikat, gjør Glisade af en
 Tone i en anden, gjør den nu stærk,
 nu svag, gjør Manerer paa hver enkelt
 Note, og det saa konstigt, at mit Ore
 nok merker alle disse skønne Maritæter,
 men at jeg tillige ikke hører hvad hans
 Sang fortæller, hvad den udtrykker:
 saa har jeg vel hørt Sang, eller rig-
 tigere, Qvinkilering, men jeg har ikke
 hørt, hvad den Sang skulde efterligne,
 hvilken Følelse den skulde udtrykke og
 m. m. Og naar jeg ikke hører Ordene,
 hver

hvor vil jeg da kunde bedømme Kom-
 ponistens Musik og Sangeren? Den
 første, om han har forstaaet sin Kunst,
 om han har udtrykt denne eller hiin
 Lidenſkab rigtig, om han har udført,
 hvad Digteren har foreskrevet ham;
 dernæst om Sangeren forstaaer sin Kunst,
 om han har følt med Komponisten, om
 han har studeret ham rigtig o. s. v.
 Og naar jeg nu ikke hører Ordene, som
 skal fortælle mig alt dette, hvis bliver
 da Skylden? — Ikke Komponistens,
 men Sangerens, som ikke har Begreb
 om, hvad det er at synge theatralisk
 rigtig. Men lad den syngende Skue-
 spiller nu ogsaa synge fortreffeligt,
 synge, hvad vi forstaaer ved theatralisk
 Syngemaade, og han eller hun staaer
 ved alt dette som en Veir støtte, og
 ikke veed at bruge Ansigt, Dine eller

Armenene — fort: ikke kan give Sangen Liv ved det fornødne Spil; hvad bliver der da af Sang og Syngespil? Hvorledes virke da begge Deele paa Tilskuerne? Hvad Indtryk giøre de?

Bliver da nu Sungen det vigtigste i Syngespillet? Hvo kan have ringeste Tvivl om, at jo begge Deele, Sungen og Spillet, maae være samlede i lige Grad? At det ene maae understøtte det andet, naar Syngespillet skal behage og giøre Indtryk?

Om alle Syngemestere og musikalske Professorer kom fra Sangens Rige og vilde faae mig til at troe, at Sungen er det vigtigste i Syngespillet, saa vil jeg svare dem: at i deres Conservatorier, i Kirken, paa Conferter og paa deres

deres Operaer, som i Stilhed ligner
Vørstiden, der er Sagen vel det vig-
tigste; men hvor sund Fornuft har
hiemme, der maae Sagen og Spillet
række hinanden Haanden: og lykkelige
maa de sette sig, om de endda ikke
ofte falde lidt keedsommelige.

Om Theaterdands.

At den theatraliske Dands er en Kunst, derom kan ingen Tvivl være. — Det er en Kunst, paa mangfoldige Maader ved Føddernes Hielp at forflytte Legemet paa en yndig, let, hastig og behagelig Maade fra et Sted til et andet, af en Stilling i en anden. Til at forskjønne disse forskellige Legemets Bevægelser og Stillinger, ere Armenes rigtige og ziirlige Brug, saa og Hovedets passende Stilling, nødvendige — fort: Fødder, Hoved, Ansigt og Armene, alt maae virke til det ene sande Maal, at give Legemets Bevægelser Lethed, at gjøre dets Stillinger med Yndighed afvejlende. Hos en god Danser maae man

man aldrig blive vaer, at Fødderne arbeide for sig, Legemet gisre konvulsiviske Bevægelser, og Hovedet, Ansigtet og Armene savne det Urvungne, det Maleriske, som stedse maae herske i alle disse Deele tillige. Hvor dette spores, findes ingen Dands.

At forklare enhver enkelt Deel, som henhører til den theatraliske Dands, dertil er Rummet her for lidet, og er heller ikke min Hensigt, thi jeg vil ingen Afhandling skrive om Dandskonsten; jeg har allene til Hensigt, fortættet at fremsætte, hvad theatralisk Dands er og bør være. Det mere og vidtløftigere om denne Kunst kan læses hos Moverre, som i Breve meget zierlig har skrevet om samme; saa og hos Cahusac, Dorat, Beaumarchais o. a. fl.

Naar den theatralſke Dands er af den Beſkaffenhed, ſom jeg har fremsat, ſaa vil enhver, ſom med ſund Fornuft og et ſkarpſeende Øie underſøger og be-
tragter Tingen, ſelv kunde indſee, hvor langt de fleſte Skuepladſe ere fra 'at have ſand Dands og gode Dandsere. Paa Mangel af Genier kan der vel neppe være, men formodentlig paa Man-
gel af gode Skoler og gode Meſtere. Man finder paa mange Steder og ved mange Skuepladſe Meſtere, ſom give ſig ud for at forſtaa den theatralſke Dandskonſt, da de neppe forſtaa at dandſe en Menuet ſom den bør dand-
ſes, og ſom ved deres Markſkrigerier ere heldige nok, at forefinde ſaadaanne Folk, ſom troe, at de ere ſtore Lyb i Dandskonſten, da de neppe af Kien-
dere blive anſeete for brugelige Praaſe.

Saa=

Saadanne Mestere ere ene Marsag i, at den sande gode Dands aldeles forfalder; de ere ogsaa Marsag i, at Publikum paa de fleste Steder blive ukyndige i denne Kunst. — En god Kunstner, hvad Kunst han ogsaa dyrker, kan Tid efter anden ved sine Kunstværker bringe sine Bedømmere Smag og Indsigt. Hvor bedømmes den theatraliske Dands rigtigere end i Paris? Og hvem har sat Tilskuerne i Stand til at dømme rigtig om denne Kunst? Den fortreffelige Skole de har, og de gode Dandsere den frembringer. Derimod paa de fleste andre Steder er Antallet af denne Konsts Kiendere meget ringe; de fleste, som med en afsjærende Tone bedømme den theatraliske Dands, røbe ofte ved deres Dom, at de ere aldeles ukyndige i denne Kunst. So høiere en

Person springer, jo skingrende er deres Bifaldsdom. Og er Marsagen vel andet, end de slette Mestere, som udbrede en slet Dandsesmag; som danner saadanne Dandsere, der troe, at jo rædsommeligere Spring de kan gjøre, jo flere Kaprioler de kan skiere, jo større Dandsere ere de? — Men hvor langt ere disse Dommere, disse Mestere, disse Springere og Kapriolmagere fra at kiende den sande Theaterdands!

Hos de fleste af disse Mesteres Skolarer vil enhver opmerksom og kyndig Tilskuer forefinde, at Overdelen er stiv, ubøielig og blottet for al Yndighed; Armene mangle den Bøielighed og Blødhed i deres Udviølinger, som saa meget forskjønner den dandsende Figur. Dorat siger:

”Vous

— — — — —

”Vous ne possédez rien, si vous
n’avez les graces.”

Og Dorat har havt en Mademoiselle
Heinel, nu Madam Bestris, Mademoi-
selle Guimard, Allard, Pestin, Mfrs.
Bestris, Dauberval og Gardel, de
største Dandsere i Europa, daglig for
sine Dine. Man seer tydelig hos de
fleste af saadanne flette Mesteres Sko-
larer, at det Lette, Behændige, Beha-
gelige og Yndige i Hovedets, Ansig-
tets, Legemets, Armenes og Føddernes
Bewægelse, det Maleriske i Stillin-
gerne, det Talende og Handlende i sam-
mensatte Dandse, ere Ting, som de
ikke kiender. I Stedet for at lære de-
res Skolarer Konsten fra Grunden af,
saa lader de dem strax, saasnart de kun
kan gisre nogle faae Trin, lære saa-
danne vanskelige og uden Meening sam-
men-

mensatte Trin, som hverken Mesteren eller Skolaren neppe kiender Navnet af. Men saadanne Mestere danner ogsaa saadanne Dandsere, og disse Dandsere danner igien saadan en Dandsesmag. En Dandser bliver aldrig fuldkommen, naar han ikke tænker og studerer Konsten, naar han ikke ved ethvert Trin undersøger dets Oprindelse, dets Sammensættelse, dets Muelighed at udøves af Benene, i Forhold til den Overeensstemmelse, som der maae være med disse og de øvrige Deele af Legemet.

Den Mester derimod, som forstaaer sin Konst, han raisonnerer med sin Skolar over det, hvad han bibringer ham; han underholder sig med ham om de allermindste Deele, som hører til Konsten, giver ham gode fattelige Grunde,
 hvor:

hvorfor Tingen maae være saaledes, og
 ikke anderledes; hvorfor den Vøining
 skal være der, denne Stilling med Le-
 gemet saaledes, og under andre Om-
 stændigheder atter anderledes; hvorfor
 den Reising skal være saa pludselig
 og ikke langsommere o. s. v. Kort, den
 kyndige Mester analyserer ethvert Trin,
 for at give Skolaren Anledning til selv
 at tænke over det han lærer.

Des Elements de l' Art connoissez
 l' importance

Formez vos premiers pas sous un
 Maitre qui pense —

Vous avancerez plus avec moins de
 travaux:

Il saura profiter même de vos
 défauts —

DORAT.

Denne

Denne Dorats Forskrift følger vist enhver Mester, som tilfulde kender sin Konst. Han lægger først Grunden, førend han opfører Bygningen. Han lærer sine Skolarer først de fem Positioner (Strillinger med Fødderne), førend han lærer dem nogen anden Ting. Disse fem Positioner ere i Dandskonsten det samme, som de syv Hovedtoner i Musikken. Saaledes som de omsættes i det Uendelige, og hvergang frembringer ny Melodie og Harmonie, saaledes ere og de fem Positioner Grunden til alle muelige Trin. — Disses uendelige forskjellige Sammensættelser og Afvekslinger danner de forskjellige Trin; — kort, fra det simpleste til det vanskelige Trin, saa have de deres Udspring af de fem Positioner. Naar nu Mesteren forstaaer sin Konst, saa studerer han først

Sko:

Skolarens Genie, dernæst bibringer han ham de tydeligste Begreber om de fem Positioner — derpaa om Ligevægten i Legemet — om den rigtige Bøining og Reising — de væsentligste Deele af Dandsekonsten — da først, naar Skolaren kiender Ligevægten i Legemet, Knæernes rigtige Bøining og Reising, da først lærer han ham de simple Trin. Man maae lære at krybe førend man kan gaae. Dette Ordsprog er i Hensigt til den theatraliske Dands saa sandt, som om det havde havt en kyndig Dandssemester til Fader.

De mere konstige og sammensatte Trin lærer han ham først, naar han har naaet den største Fuldkommenhed i alt det ovenanførte. Siden sammensætter han Dandse for ham, som ere
saa=

saaledes indrettede, at Legemet ikke er Fødderne i Veien; Hovedet ikke ubevægeligt, som paa Steenbilledet, og Armeene ikke ligne Beiviserne i Tydskland.

Den kyndige Mester giver ogsaa sine Skolarer Leilighed til selv at sammensætte Dandse, for at øve deres Genie; han retter dem, og disse Rettelser ere stedse ledsagede med fornuftige og oplysende Grunde; — kort, han lærer dem at komponere, for at sætte dem i den Stand, at de kan indrette deres egne Dandse; da man selv bedst føler, hvad man kan udføre, og hvad der klæder bedst. Saaledes har upaatvivelig en Lamy's, en Vestris og en Noverres Skoler været — og derfor regnes ogsaa deres Skolarer blandt de første og største Dandsere. — Og naar flere

flere Skuepladse havde saadanne Me-
stere til at danne Dandsere, saa vilde
den sande gode Dands ikke være saa
sielden, og man vilde finde flere gode
Dandsere, end man nu gjør.

Ere Balletter nødvendige for Skuepladsen?

Naar man har mindste Begreb om, hvad en Skueplads er, kan man da falde paa, at Balletten er en væsentlig Nødvendighed for Skuepladsen? Der var en Tid, til Skiendsel for den sunde Fornuft, at Balletterne havde faaet Herredømmet ved alle Skuepladse i Europa — men Himlen skee Tak, den Tid er henfaren! Udskillige Skuepladse have affkaffet dette pengeslugende Skuespil — Komédie Francoise i Paris seer nu ikke andet paa sin Skueplads, end de saa kaldede Divertissements; Theatre Italien ligesaa, saa og Skuepladsene i London og Wien; og Tilskuerne divertere

tere sig ret godt derved — den store Opera i Paris allene har Balletter, som for størstedelen ere sammenflettede med Operaerne, og udgisre saa at sige kun eet Skuespil. Man har siden efter indseet, at Balletterne have smeltet uhyre Summer bort, uden at have gavnet Staten det ringeste; jeg siger med Flid Staten — thi hvem kan vel nægte, at Staten jo har vundet ved Skuespillets Indførelse i Europa? — Virker Skuespillet paa Folket, forbedres Sæderne, forædles Sielen, faaer Mennesket Begreb om sit sande Værd, lærer Skuespillet Folket paa en morende Maade at elske Dyd og at hade Laster, givres det der opmerksomt over dets Daarligheder og Svagheder: har jeg da sagt for meget, naar jeg siger, at Staten har vundet ved Skuespillets

Ind:

Indførelse? Kan Folket i Skuespillet lære at kiende, hvad det skylder Regenten: og Regenten, naar han hele Dagen har baaren Kronens tunge Byrde, til sit Folks Ære, Gavn og Lyksalighed, lægger den fra sig, og for at adsprede sig og samle nye Kræfter gaaer i Skuespillet, hvor han i alle Tilskueres blide Ansyn seer Børn af alle Stænder glæde sig ved deres elskede Faders Nærværelse: naar han der staaer og hører Skuespillet, hører og seer Mennesket saaledes, som det er i alle dets Skikkelser: seer der, hvad sand Dydfaster for godgjørende Straaler fra sig, og hvorledes Lasten opvækker Gysen og Afsky — naar Monarken der seer, hvorledes Huusfædre og Mødre virke i deres Kredz, for at gavne Staten igiennem deres Børn: naar han der
hører

hører Folkets Hierte tale til Regenten
 — kort: naar Folket i Skuespillet kan
 hente Oplysning, lære at kiende Men-
 nesket, lære hvad det skylder Regen-
 ten, og Regenten der lærer at kiende
 Mennesker — har jeg da sagt for me-
 get, naar jeg siger, at Skuespillet
 gavner Staten? — Men kan man
 med Sandhed sige det om Balletten?
 Hvem vil vel paastaae og bevise, at
 Balletten er et Skuespil, som kan giøre
 Indtryk, kan gavne det fornuftige
 Menneske?

Hvad Indtryk kan det giøre paa
 en fornuftig tænkende Tilskuers Siel,
 at see en Henrich IV. sparke omkring i
 en Ballet? Denne store Konge, som
 til alle Tider opvækker Beundring og
 Kierlighed! hvad lærer han deraf?

Kan nogen med Sandhed sige, at den dandsende Henrich IV. har rørt dem, loffet Taarer af deres Dine, saaledes som Collas Henrich IV.? Kan nogen trine frem og sige, den eller den af mine Medborgere er bleven helbredet af en Daarlighed, er bleven bedre Borger, Mand, Fader og Ven, ved det Indtryk, en Ballet har giort paa ham? Derimod kunde jeg fremsføre mange sandfærdige Exempler paa, at Skuespillet har forbedret mange Mennesker; men jeg vil indskrænke mig til et eneste, som bærer Sandheds agtværdige Præg. Da Saurins Beverley engang blev forestillet, befandt sig iblandt Tilskuerne en Mand, som havde en rasende Tilbøielighed til Spil, og var allerede stærk paa Veien til at blive en skadelig Borger, ligegyldig Mand, en kold

Fader

Fader og en utroe Ven — fort, lastefuld. I den femte Akt af Skuespillet paa kom der ham en heftig Zittren, saaledes, at hans Sidemand merkede det, og blev opmerksom derved; denne Gysen endte sig med, at Taarerne strømmede ned af hans Kinder. Da Skuespillet var endt sagde han til Sidemanden, som var hans Ven: Kom lad os skynde os bort — men Balletten? — Den er kun for Folk uden Hoveder, var Svaret; og de gik. Da de kom ud paa Pladsen blev han staaende, med sine Dine henvendte til Skuespilhuset, og sagde til Vennen: Vær De Vidne til, at jeg her under Guds Himmel gjør det Lovte, fra i Aften af aldrig at spille noget Slags Spil! jeg føler min Skiendighed, jeg har lært at kiende den derinde, pegende

paa Skuespilhuset. — De gif — og til Ære for Saurin, for Skuepladsen og for denne Spiller, saa har han fra den Tid aldrig spillet siden. — Og det som er ligesaa merkeligt som sandt, er, at mange af denne Mand's Venner havde gjort sig al optænkelig Umage, for at helbrede ham fra denne stygge Tilbøielighed; men hidindtil forgieves.

Jeg troer sikkert, at enhver fornuftig, hver tænkende Mand vil holde Skuespillet for mere gavnligt og væsentligere nødvendigt i en Stat, end Balletterne. Naar man skal tale Sandheden til Ære, saa kan man dog ikke andet, end at kalde Balletten en overflødig Biting — Overdaadighed — Dienslyst. Vare Dandserne endog saa store Mimister, som Batyle og Py-lades,

lades, vilde Balletten dog aldrig gjøre det Indtryk, som et godt Skuespil — thi Illusionen i Balletten er næsten en Ummelighed. Om den forladte Dido, Medea og Semiramis vrte og dreie sig nok saa naturlig, udtrykke deres Lidelser nok saa levende: saa kan man jo dog ikke lukke Øret til for Musikken, som ved enhver af disse Bevægelser og Lidelser skriger mig ind i Øret: det er kun Spøg — det er en Ballet.

Foruden at Balletten aldrig kan regnes for andet end en Biting, saa er det og saare merkværdigt, at denne Biting fører de allerstørste Bekostninger med sig, koster i Almindelighed mere, end de fleste Skuespil: Indretninger. Naar det meest pragtfulde Skuespil koster i det høieste 1000 Rdlr., saa

koster en historisk Ballet 3, 4 og 5000 Rdlr. Naar et Hverdags Sørgeespil, Skuespil eller Syngespil koster 100 til 200 Rdlr., saa løber en lille ubetydelig Ballet i 3 til 400 Rdlr. Kort, Balletten koster altid dobbelt mod Skuespillet. For at føle Sandheden heraf, saa tænke man blot paa alle de Fornødenheder, som Balletten udkræver. S. Ex. Balletmesteren, første Dandsere og Dandserinder, 30 til 40 Figuranter af begge Køn, Forspiller ved Balletten, Modeskriver, Balletskrædere, Dandseskoler, Skolarer, Lærere og Underlærere o. a. m.; saa mange Dekorationer, som sielden, ja næsten aldrig kan bruges til Skuespillene; saa mange forslidte Musikalia; saa mange forskjellige Karakterdragter, som, naar en Ballet er nok seet, siden ikke ere til nogen Ting

Ting nyttige. De store Bekostninger
 ere giorte — Balletten forglemt, som
 om den aldrig havde været til — og
 Skuepladsen har intet tilbage, uden en
 heel Garderobbe fuld af ubrugbare
 Dragter. — De Bekostninger deri-
 mod, som Skuespillet fører med sig,
 om de ogsaa virkelig vare større end
 Ballettens, som de dog aldrig ere, saa
 havde de dog flere Fordele med sig for
 Kassen; thi alle de Klæder, som for
 det meste forfærdiges for Skuespillene,
 ere saadanne, som bruges i det borger-
 lige Liv, og ere enten af Fløiel, Silke
 eller Klæde, og kan bruges i 10 til 20
 Aar, og siden med ringe Forandringer
 atter i en halvsnæs Aar og flere; og
 kan de da ikke bruges mere, enten fordi
 de ikke ere passende paa Tiderne, eller
 fordi de ere seete for ofte, saa kan de

sælges, og igien indbringe Kassen i det ringeste en Trediedeel af hvad de have kostet — man har Exempler herpaa. — Men hvad kan forslidte, og af Sveed næsten opraadnede Silke, Trilles, Kaffes og Challongs Dragter vel indbringe? Saae Skillinger i Kassen og brav Møl og graadige Orme i Garderobben, som fortere de øvrige gode Klæder. Hvorfor da ved Skuepladsene, som aldeles kan bestaae uden disse uhyre graadige Balletter, vedligeholde denne overdaadige Biting, da man ved en simplere og mindre be kostelig Indretning kan gjøre de store Balletter unødvendige, uden dog aldeles at afskaffe Dandsen? Naar man ved Skuepladsene havde 6 Par Dandsere, som havde gjort Fremgang i Dandsekonsten, saa kunde man ved disse baade dandse

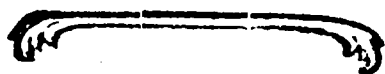
smaa

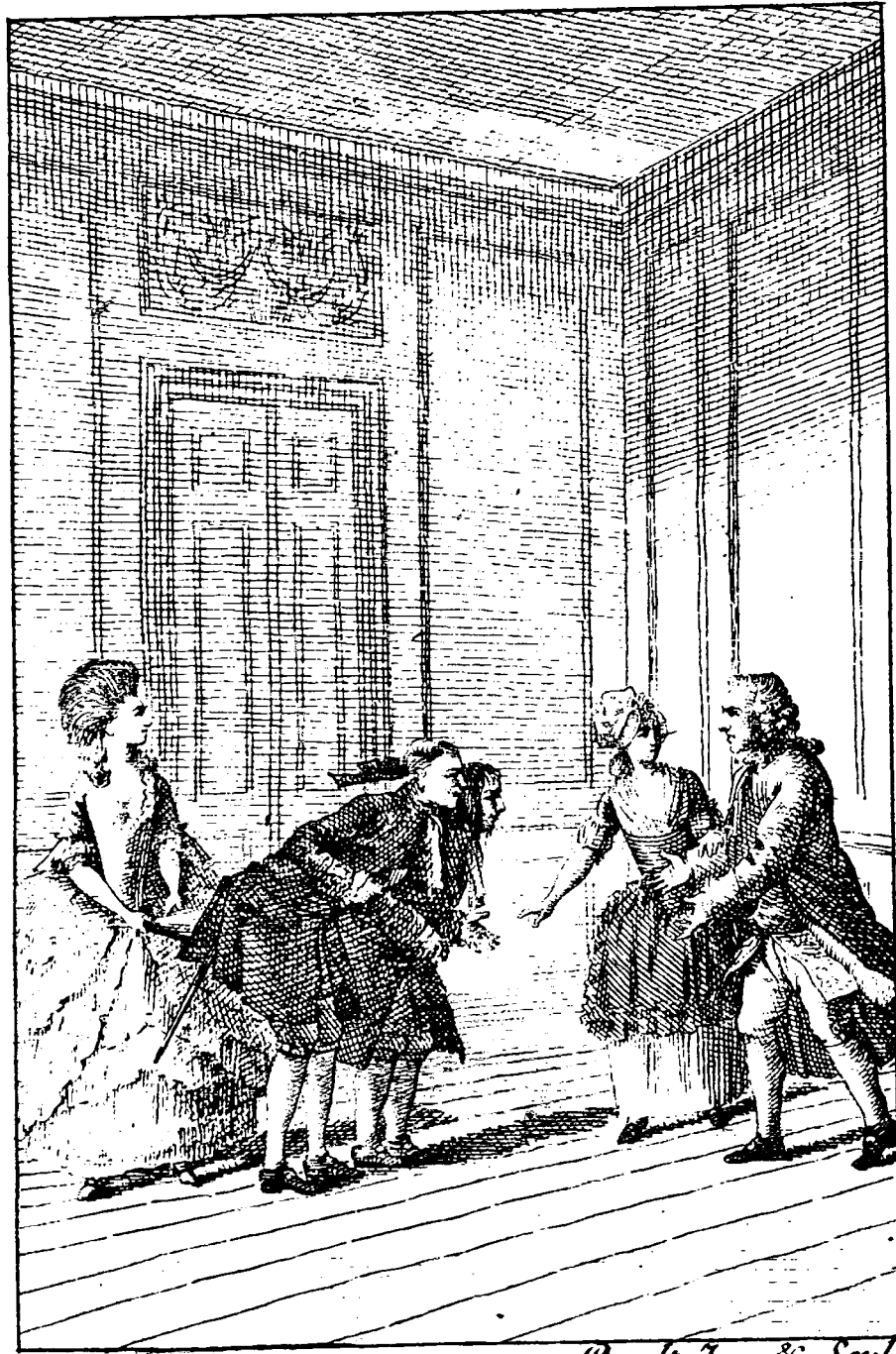

små Balletter, som kunde være meget interessante, naar Balletmesteren forstod sin Kunst, små Pas de Quatres, og små Pas de deux, hvori vare Scener udførte, saaledes som de dandses af Dauberval og Guimard ved Operaen i Paris; deres Pas de deux ere ligesaa underholdende, som små Samtaler. Kilden til alle små morsomme og nydelige Emner til deslige Balletter er endnu ikke udtømmet; der gives tusinde, som vilde møre og underholde Tilskuerne ligesaa længe og ligesaa godt, som disse store Balletter, der koste disse store Penge. I slike små Balletter kunde man have Leilighed til at beundre Dandsernes Talent: en Fornøielse, som man maa savne i de store Balletter, hvori man ikke seer uden ilde sammensatte Tableaux, og som idelig og idelig

ere de samme. — De fleste Skuepladse have affkøbt disse bekvemmelige Tableau-balletter, og anskøbt sig saadanne sinea Divertissements, hvori Dandserne blive beundrede, og hvorved Skuepladserne i det hele have vundet meget.

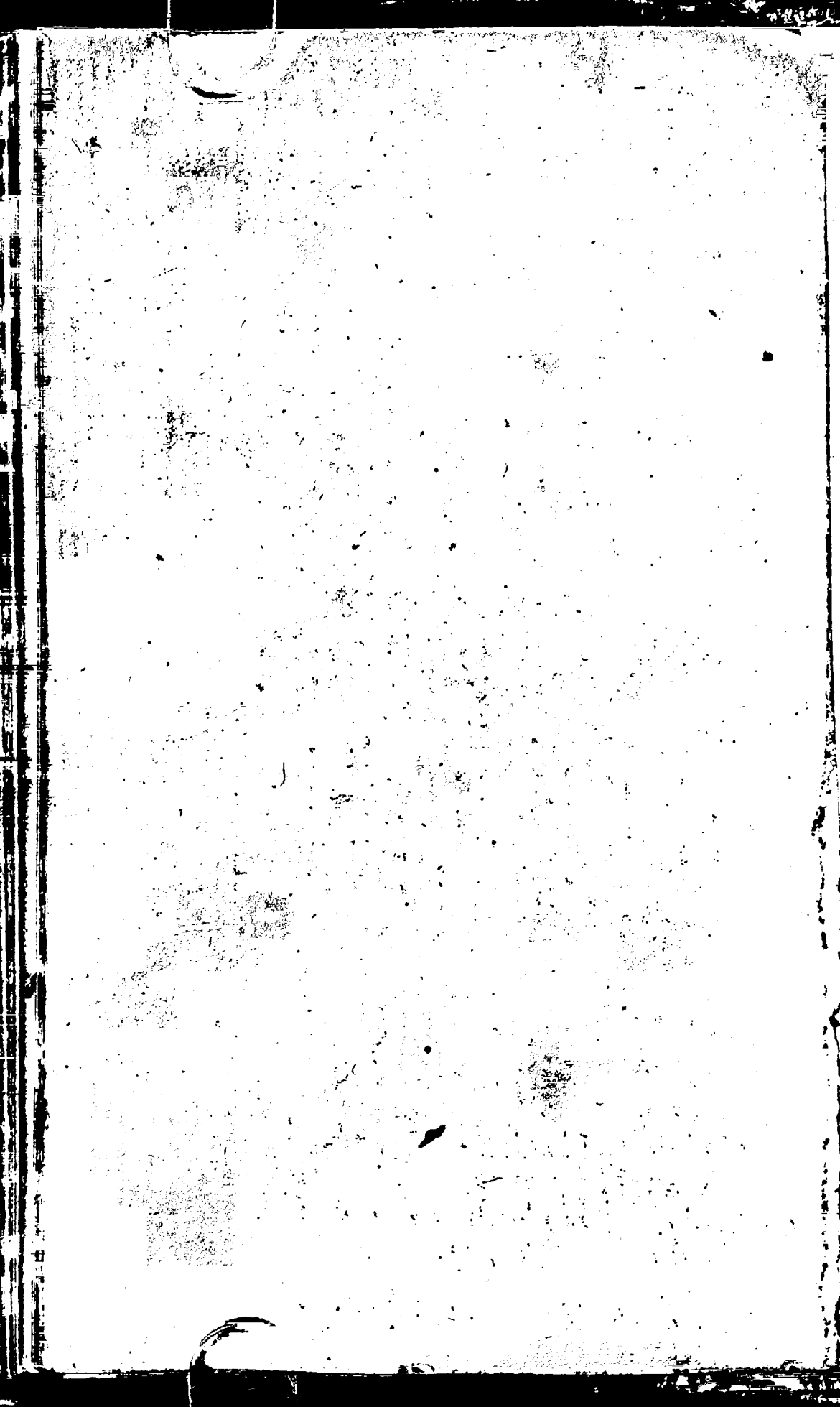

Bradt Inv. & Scul:

Vielgeschrey.

Vil I tale med mig Messieurs ?
 Leander og Oldfox
 Ja...

den Stundesløse 2 Act. 3^{die} Scen.

Biographie.

Gert Londeman var i sin Levetid Skuepladsens Roes, og sine Medborgeres Yndling. Han kom aldrig frem paa Skuepladsen, uden at hele Forsamlingen følte sig besielet af Munterhed og Glæde. — Saaledes som Magneten trækker Jernet til sig, saaledes bragte Londemans Nærværelse Fryd og Glæde i alle Tilskueres Dine og Ansigt.

Hvad Dorat har sagt om Preville, kan man med lige saa stor Ret sige om Londeman:

»Preville vient, paroît; il ranime
la Scene;

Et Momus aisement fait oublier
Silene —

Preville! — Ennuis, fuyez; fuyez,
Soucis affreux! —

Son Nom est un signal pour r'al-
lier les Jeux.”

Hans Fader heed Londeman, og var Præst i Smistrup i Jylland, hvor Gert Londeman er født den 22. April 1718. Londeman blev akademisk Borger i Mæret 1739. Faderen, som i Sønnen vilde see sin Slægt forplantet i det hellige Læreembede, overtalte ham til at gjøre sig beqvem til denne Stand; ja Londeman erholdt endog Tilsigelse paa sin Faders Kald i Smistrup. Det var ingen ringe Lykke for et ungt Menneske, at have Tilsigelse paa et Kald, hvis Indkomster vare betydelige; — men Gert Londeman sølte, at han ikke
var

var bestemt til at virke og gavne paa den Bane — han følte alt for stor Tilbøielighed hos sig til Skuespillerkonsten. Det synes som han har havt en hemmelig Følelse af, at han en Tid skulde ved sin Kunst blive stor, blive en Glæde for sine Medborgere, og en Ære for den danske Skueplads. — Han afflog et godt Præstekald, for at blive Skuespiller med 300 Rdlr. aarlig Indkomst.

I Aaret 1747 gik han ind i det danske Skuespillerelskab, som i samme Efteraar aabnede den danske Skueplads i Læderstræde, i det saa kaldede Bergs Huus, med Baron Holbergs Politiske Randestøber, hvori Bert Londeman spillede Henrichs Rolle saa ypperlig, som om han havde været en længe øvet Skuespiller. — Hvilket Genie! at

træde saa hæderlig frem, uden at have havt noget Mønster at danne sig efter, uden at have faaet ringeste Undervisning!

Saaledes som han ved sin første Begyndelse udmerkede sig, saaledes tiltog han ogsaa meer og meer i Fuldkommenhed. Hvergang han kom frem beundrede man ham. Han var altid ny, og for Konstdommeren altid ubegribelig, da det var bekiendt, at han aldrig læste om sin Konst, eller studerte den. Naturen var hans Læremester. Og det synes ogsaa virkelig, som om den goddædige Natur havde skienket den danske Skueplads en Gave i Londeman, som skulde blive den til Glæde. — Konsten vidste han intet af; at bruge Penselen, at besmøre Ansigtet med Farver, var

var langt fra ham. Han vidste at bruge sit eget saaledes, at denne Konstens Hielp var langt under ham.

Saaledes blev han ved i 26 Aar at være den store komiske Skuespiller, den uforglemmelige Londeman, indtil den 3. Marti 1773, da han døde i sit Alders 56 Aar. Tidenden om hans Død forjog Mildhed og Glæde af alle danske Skuespilnynderes Ansigt — det var, som enhver af disse havde tabt en Ven, som stundom ved sin Munterhed steinte hans Siel til Glæde. Londemans sidste Rolle var Crispin i det gavmilde Testamente; og som merkeligt fortæner at anføres, at da han forlod Skuespilhuset, sagde han til en af sine Venner: ”Her kommer jeg aldrig mere, jeg har i Aften gjort mit eget Testamen-

mente.” Saa Dage derefter var Londenman ikke mere til. — Han er nu død — han hviler sødt — intet Mindesmærke pryder hans Gravsted — men ingen af hans Medborgere, som han ved sit store ypperlige Pund i Skuespillerkunsten har glædet, vil gaae hans Grav forbi uden at tænke: Skuespilleren døde, men hans Navn lever med Hæder blandt hans Landsmænd!

Ingen Kunstners Mesterarbejde er saa forgængeligt, som en Skuespillers; naar Dækket falder, saa er intet tilbage af hans Kunstverk, uden en svag Erindring deraf og den første Beundring, der forsvinder ligesaa hastig, som den er opvakt. Enhver anden Kunstner kan dog haabe, efter sin Død

at

at leve i sit Arbeide. — Det staaer der — Efterslægten seer det, og siger: Kunstneren var stor — fortjener vor Agt, og den ærer hans Minde. Men kan den store Skuespiller (thi man nægter ham dog vel ikke Navn af Kunstner?) vente det samme? Jeg tør dristig sige nei — hverken her til Lands eller paa mange andre Steder. Hans Kunstværks Værdighed er fort — han beundres saa længe han lever — og gaaer hans Hæder vidt, saa taler man maaskee med Varme om ham i de første Aar efter hans Død — og efter en halv Snees Aars Forløb erindrer man neppe Navnet af ham. Er det ikke som oftest Skuespillerens Skiebne? — Ja, lad det ogsaa gaae saa vidt, at man hædres ham med et Kobberstik, saa seer man dog kun i det hans Billede,

lede, men ikke hans Kunstverk. —
 Vederfares altsaa den Skuespiller, som
 anvender sin hele Livstid paa, at op-
 naae den største Fuldkommenhed i en
 næsten grændseløs Kunst, for at være
 et Medskab i Staten til at adsprede og
 forlyste sine Medborgere: vederfares
 han da for stor Ære, at man fortæller
 Efterslægten hvad han var for en Mand,
 for en heldig Kunstner? — Og har
 Niels Clementin ikke fortient, at
 vore Efterkommere skulde kiende, skulde
 beundre ham og sige: "Han var stor
 i sin Kunst! Han fortjener at nævnes
 med Ægt blandt os, og Han skal ikke
 glemmes, fordi at Hans Kunstverk er
 usynligt for vore Dine?" Saaledes
 skal Clementin leve i stedsevarende Er-
 indring hos dem som Kiønne, hvor
 besværligt, hvor vanskeligt det er, at
 blive

blive stor Skuespiller — stor som Clementin var.

Clementin er født den 1. December 1720. Hans Fader var Præst og Provst i Horslev i Jylland. Clementin blev opdraget til Studeringer — Han har ofte prædiket. I hans 27. Aar meldte han sig ved det i Aaret 1747 oprettede danske Skuespillersekskab — han gjorde sin Prøve, men blev funden ubeqvem for Skuepladsen. Det gjorde ham mismodig — han havde forladt sin Bane som Student, for at blive Skuespiller, og det slog ham feil — hvor mørk var ikke hans Udsigt! Dog lod han endnu ikke alt Haab fare. Der var paa samme Tid et tydsk Skuespillersekskab i Kiøbenhavn, som blev bestyret af en vis von Quoten;

ten; til denne henvendte han sig, og blev strax af ham antaget. Ved denne tydske Skueplads begyndte Clementin sin Skuespillerbane med at spille paa Tydsk.

I Maret 1748 blev han antagen ved den danske Skueplads, hvorved han siden tjente til hans Død. Hans Fag var fornemmelig de saa kaldede Raaberoller og lunefulde gamle Mænd. Saa lidet, som hans Anlæg i Begyndelsen var til at blive stor Skuespiller, saa meget stærk tog han siden til i Fuldkommenhed, saa at han omfider blandt Fremmede blev agtet for den største Skuespiller i sit Fag, som nogen Skueplads har kunnet fremvise i de første 100 Aar. Han vedblev saaledes at tiltrække sig saavel sine Landsmænds, som

som Fremmedes Agt og Berndring som stor Skuespiller lige til hans Død, som indtraf imellem den 4. og 5. Januari 1776, i hans Alders 55 Aar 4 Uger og 5 Dage. Hans sidste Rolle var den indbildte Syge. Samme Dag, han spillede den, sagde han til sin Kone: "jeg spiller i Dag den indbildte Syge; men jeg er det saa virkelig, at min Tid nok er kommen." — Og føie Tid derefter var Clementin ikke mere.

Hans Medborgere mistede en agtbar Börger, og den danske Skueplads tabte den største danske Skuespiller. — Clementin døde, og med ham døde Mollieres Harpagon og Holbergs Vielgeschrey.

Anekdoter.

Skuespiller L..... var engang buden til Bords hos en vis fornem Herre; han var den første af Gæsterne som kom, var altsaa allene i Værelset. Efter at have spadseret frem og tilbage, stiller han sig hen for et stort Speil, som der hængte i Værelset, og grimasserede for samme; thi det var ham ikke mueligt at gaae forbi et Speil, uden at skiere Ansigter. Han havde saaledes fordybet sig i sine egne Grimasser, at han ikke merkede at Herren var kommen ind i Værelset. Denne, efterat have staaet lidet bag ved ham, og seet til, klappede ham paa Skuldren, og sagde: L....., staaer der ikke en Nar?
L..

L..... sprang hurtig fra Speilet, bukkede sig dybt, og svarte: jo, Deres Excellence.

Skuespiller B... kom engang ind paa et Wiinhuus, hvor han foruden andre Giester ogsaa fandt en ung Kus, som var en Tyde. Denne hørte Skuespillerens Navn nævne — gav sig i Snak med ham, bød ham Wiin, og bad ham omsider, om han ikke nok vilde agere en Komodie for ham. B... fandt sig lidt fornærmet, men svarte dog: Jo nok; men jeg kan ikke agere en Komodie allene. — Da vil a nok være ham behjælpelig. — Ja naar De vil det, saa vær saa god og stødt Dem med begge Hænderne ved dette Bord, og buk Deres Hoved ned imellem Armene, saa vil vi agere Simon Misanthrop — jeg vil agere

agere Harlekin, som stiger op paa sit Esel — i det samme satte han sig skravs over Nussen. — Denne blev vred, og sagde: Hvad er det? Sikke nouet! — Ja, min Herre, svarede B..., saaledes agerer jeg Komodie paa Biinhuse med dem, som paa flige Steder anmode mig derom.

Skuespilleren L..... kom engang ind paa et Biishuus; blandt Giesterne var der en, som vilde holde L..... for Nar, og spurgte ham: "Med Forlov, er det ikke Dem, som er Henrich paa Komodie?" Jo, til Tieneste, saldt L..... ham strax med megen Høflighed ind i Taler; — men er det ikke Dem, som er Henrich i Byen?

Et privat Selskab vilde man opføre Holbergs Stundesløse. Rollerne bleve uddeelte, og alting gik godt; men da de kom til den anden Akts første Scene, saae de, at de havde glemt at besætte en Rolle; thi de tog Tutti, som er Overskrivten over den Replik, som alle fire Skriverkarle svarer, for een Person. Der var ingen i hele Selskabet til Tuttis Rolle, og det aarsagede, at den Stundesløse ikke blev opført.

Et Selskab af unge Menneſker opførte adskillige af Holbergs Stykker, blandt andre og Didrich Menschenkræk. Den, som forestillede Geronimus, var samme Akten svag i sin Rolle. Tilskuerne vare alt forsamlede, og Stykket kunde ikke

h

udsæt-

udsættes. Man lovede at sufløre ham saa vel, at han ikke skulde komme i Forlegenhed: ja lige indtil Noterne selv saa bleve de ham tilfagte. Sufløren vissede ham ganske sagte: Jeronimus tager sine Brillen frem, sætter dem paa Næsen, og læser høit — og Personen, som ikke vidste andet, end at det var i hans Rolle, siger ganske høit med den største Alvorlighed: Jeronimus tager sine Brillen frem, sætter dem paa Næsen, og læser høit.

En lille Rigsstæd var en Samling af unge Mennesker, som vilde fornøie deres Slægtninge med at forestille; et af Holbergs Stykker. Man blev enig om at opføre Maskeraden. Rollerne bleve uddeelte — lærte — Aftenen fastsat,
og

og mange Familier vare indbudne til at være Tilskuere. Forhængen gik op, og Stykket begyndte. Leander spørger: Hvad er Klokken Henrich? Henrich gaber og svarer: Klokken er fire. Hvor- paa Leander, som alt var feed af at agere længere, sagde ganske høit: Kom Henrich, og lad os gaae, jeg gider ikke ageret mere. Derpaa gik Leander virkelig bort, til Tilskuernes største Forundring.

Paa Skuepladsen i Rouen blev opført Skuespillet Samson. I den Scene, hvor Samson kommer ind bevæbnet med et Afsenkest, for at slaae Philisternerne, havde Skuespilleren, som spillede Harlekins Rolle, for at anbringe en Harlekinnade, bevæbnet sig med en le-

vende Falkunſt Hane. Da han var beſtigſt i ſit Spil, ſlipper Hanen fra ham, og flyer ud i Parterret, og derfra op paa Randen af en Loge, hvor endeel Parlements herrer ſadde. Skueſpilleren, uden at lade ſig forvilde af den Støi, ſom dette foraaſagede, vendte ſig hen imod ſin Falkunſt Hane, og begyndte at ſynge: ” Hvor mon man bedre er, End blandt ſin Slægt og Venner — ” Parterret klappede meget for dette Indfald, men Parlements herrerne toge det ſaa ilde op, at Skueſpilleren var nødt til, hemmelig at forlade Rouen.

Thenard, ſom er berømt for Harlekinsroller, ſpilte ved en Skueplads i Holland i et Stykke tillige med hans Kone, ſom var en ganſke god Skueſpillerinde.

inde. Hun blev udpeben i en Scene, de havde sammen, formodentlig ved en Kabale. Dette gjorde, at Thebard tog sin Kone ved Armen, sparkede hende for Rumpen, og sagde: *Paſ jer, Madame, J er ikke ſkabt til at spille for Folk, ſom ikke forſtaer ſig uden paa Oſte.*

En Skueſpiller, ſom var meget hæslig, gjorde ſin Prøve paa den pariſiſke Skueplads i en Tragedie. Paa det Sted, hvor hans Fortrolige ſiger til ham: *Herre! De bliver ganſke forandret i Anſigtet; raabte et vittigt Hoved ganſke høit i Parterret: Lad ham kun det, han vinder ved det.*

Da Voltaires Tragedie, Adelaide de Guesclin, førstegang blev opført, var dens Bifald tvetydig. Ved Udgangen af Skuespillet mødte Voltaire Poeten Viron, og spurgte: Hvad synes du om mit Stykke? — Skielmsmester, svarede Viron, du saae nok gierne, at jeg havde skrevet det.

Viron væddede engang med Voltaire, at hans Manine vilde blive udpeben. Stykket blev spilt, og fik meget Bifald. Seer du, sagde Voltaire, at de ikke peeb. Det troer jeg nok, svarede Viron, det var den megen Gaben Skyld i.

Det er bekiendt, hvor udmerket Dronningen af Frankerige elsker Skuepladsen.

En

En af hendes Hovedskuespillere er Greven af Artois, Kongens ynaste Broder. Doa skal dette kongelige Skuespiller-selskab ikke være det bedste. En Officeer af Livgarden, som førstegang saae dem spille, blev spurgt: hvorledes de spille? Kongelig stet, svarede han med megen Nabenhiertighed.

En, som var leiet til at være behjælpelig i at udpibe la Mottes Tragedie, Jues af Castro, blev saa vort i den Scene, hvor Børnene komme frem, at han sagde til sin Nabo med Laarene i Dinene: Vær saa god og pib for mig, jeg er ikke i Stand dertil.

Jmedens Hertugen af Nivernois opholdt sig i London, var han engang

paa Opera. Da Stykket skulde begynde, hændte det sig, at Dækket ved Maskinmesterens Uforsigtighed hverken vilde gaae op eller ned, saa at man paa den halv aabne Skueplads ikke saa andet end Fodder. Strax raabde en gammel Britte i Parterret: Der seer I, mine Herrer, hvorledes det er i Franferige! en Mængde Fodder, men ikke et eneste Hoved.

En aldrende Dame, som levede paa sine Godser, havde en Søn, som var yderst liderlig og hengiven til Epil. Hun forbød ham endelig sit Huus, og han blev Skuespiller. Det hændte sig saaledes, at hans Selskab opholdt sig en Vinter i en Stad, som laae nær ved denne Dames Slot. Man kiendte snart

snart hendes Søn, og gav Moderen Efterretning derom. Deels Begierlighed efter at see sin Søn igien, deels Nysgierrighed efter at see et Skuespil, bevægede hende til at gaae derhen incognito. Hun leiede underhaanden en Loge, og gik derhen med nogle af sine Venner. Man spillede Beverley — hendes Søn var Beverley; og den nøie Overeensstemmelse, som herskede imellem hans Rolle og hans Levnet, gjorde det stærkeste Indtryk paa hans Moder, som til førstegang saae et Skuespil. Hun mumlede ved ethvert Træk, som Digteren havde lagt i Rollen: — det er ham lys levende! — den Staaer! — den Nederdrægtige! — han har ikke forbedret sig det allermindste! — Jo nærmere Stykket kom til sin Udvikling, jo større Deel tog hun deri.

I den femte Akt, hvor Skuespilleren strækker Armen ud, for at dræbe sit Barn, virkede Naturen saa hæftig paa hende, at hun med en gyselig Stemme raabte til ham: Hold inde, Ulyksalige! hold inde! Drab ikke dit Barn! jeg vil jo tage det til mig.

Under Ludewig den Tolvte vare Skuespillerne i Frankrige engang saa dristige at giennembegle Kongen selv. En Hofmand raadte til at straffe dem derfor. Nei, svarede Monarken, de har ikke forseet sig, men allene troet mig værdig til at høre Sandhed.

Med den første Forestilling i Paris af Syngestykket Tom Jonas, som løb temmelig uroelig af, vare to Personer til-

stede

stede i Parterret, af hvilke den ene Tid efter anden spurgte den anden: Skal jeg siere? Skal jeg siere? En, som stod i Nærheden og hørte dette, troer at det er Lommetuve, gaaer hen og giver dem an for Bagten, som strax vil tage dem i Arrest som Spitzbuber. — Ei, raabte strax den ene, vi ere honette Folk, og Skrædere af Profession; det er mig, som har den Ære at arbejde for Hr. Poinset, som er Forfatter til dette nye Stykke. Jeg skulde gjøre ham en ny Rirole, hvori han kunde lade sig see for Publikum, ifald det, som han haaber, skulde kalde ham frem ved den anden Forestilling; men da jeg nu ikke forstaaer mig paa theatraliske Arbejder, saa har jeg taget min Svend med, som er en flog Karl paa de Ting, og ham spurgte jeg af og til, om jeg

Skulde fiere Klædningen til, saasom jeg skal have den betalt af hans Indkomster for dette Stykke.

Den nu levende Konge af Preussen lod af sit franske Skuespillerselskab opføre *Le Circle*, Komædie i en Akt, af Hr. Poinçinet. De franske Kavaliere, som var om Kongen, loe hiertelig af de fine Træk og bidende Spidser, som dette Stykke vrimler af. Kongen, som det aldeles ingen Virkning gjorde paa, forundrede sig derover, og spurgde om Aarsagen. Sire, var Svaret, for at føle alle Fiinhederne i dette Stykke, skaatte Deres Majestæt kiende Paris saa nsie, som vi. Jeg forstaaer dem, igientog Kongen, men jeg behøver ikke at forflytte mig hen til Paris for

for at føle Skønhederne i Mollieres
Misanthrop.

Da de Franske i Maret 1747 havde indtaget Bryssel, blev der af det der værende Skuespillerfælskab opført Syngestykket la Repetition interrompue, hvori der forekommer en Scene, i hvilken Souffleuren og Skuespilleren kommer i Skienderie. Da denne Trætte blev meget levende forestillet, blev Generalen, som i Marschallen af Sarens Fraværelse førte Kommandoen, og som ikke kiendte Stykket, meget opbragt herover. Han styrtede ud af sin Loge, kaldte paa Bagten, og lod begge Personerne, som havde skiends, paa Stedet føre i Arrest. Man dømmen om hans Bestyrtelse, da han siden fik at

høre, at det kun havde været et Theaterspil! Da Marschallen kom tilbage, blev det samme Stykke atter forestillet; og da den omtalte Scene kom, spurgde han Generalen, om han ikke ogsaa vilde spille sin Rolle.

Da Skuespilleren Dancourt i Paris skulde anmeldte et Stykke, forlangte Parterret Corneilles Ariadne. Ariadne var Skuespillerinde Duclos Triumpf; men ulykkeligviis befandt hun sig i en vis Omstændighed, som hun uden Hymens Skyld var geraaden i. Nu galt det at bekiendtgjøre dette for Publikum, uden at fornærme Umstændigheden og Skuespillerindens Delikatesse, som Dancourt meget godt vidste var i Nærheden. Da Larmen havde lagt

lagt sig, kom Dancourt frem, gjorde mange Undskoldninger, og skild Skyl- den paa Mademoiselle Duclos Upasse- lighed, og betegnede med en behændig Gebærde, hvor Svadimmen havde sit Sæde. I det samme Dieblif fløi Ma- demoiselle Duclos, som havde holdt Die med ham, ud af Koulisten, gav ham et vældigt Drefigen, og i det hun i den samme Hidfighed vendte sig til Parterret, sagde hun: Mine Herrer! i Morgen faaer de Ariadne.

En ung dramatisk Digter tilbød en- gang Garrik et Sørgeespil. "Mit Sørgeespil, sagde denne beskedne For- fatter, er et Mesterstykke, og jeg er sikker paa, at erholde det største Bisald, thi jeg har fuldkommen arbeidet i min
Nati-

Nations Karakter; og mit Stykke er saa tragisk, at i Enden af tredie Akt er ingen af alle mine Skuespillere mere i Live." — Og hvem spiller da i de tvende sidste? afbrød Garrik ham. — Aanderne af dem, som jeg har dræbt i de trede første Akter, svarede Forfatteren.

Fordum havde man paa den Londoner Skueplads, ligesom paa saa mange andre, ingen Fruentimmer. Engang da Kong Carl den Anden maatte vente noget længe, blev han utaalmodig over, at Skuespillet ikke begyndte. Direktøren undskyldte sig med: "at Dronningen endnu ikke var barberet."

Dumeni, en behagelig Aktist, kom i Aaret 1677 lige fra Hr. Foucaults, In-
ten-

tendant i Montaubans Risken, paa den
pariser Skueplads, hvorved han døde
i Aaret 1715 i en høi Alder. Engang
da han i Operaen Phaeton spillede Phae-
tons Rolle, begyndte et lystigt Hoved
af Henrykkelse at raabe i Parterret:
Ak, Phaeton! Phaeton! er det muel-
ligt, at du tilforn har kostet Suppe?

Den

Den Kongel. danske Skuepladses
Bestyrelse, og de til samme
henhørende Personer.

I Marts 1773 tog Hs. Majestæt Kongen de danske Skuespillere i sin aller-
naadigste Beskyttelse; de fremmede bleve
affædigede, og de indfødte Skuespille-
res Raar blev saaledes forbedret, at de
uden Næringsforger kunde dyrke Skue-
spillerkonsten. Til at bestyre det natio-
nale Skuespils Indretning beordrede
Hs. Majestæt Kongen en Bestyrelses-
Kommission, som bestod af adskillige
Medlemmer. For nærværende Tid be-
styres Skuepladsen af en Over-Tilsyns-
kommission og en faststaaende Direktion.

I. Over:

1. Overtilsyns-Bømmisjonen.

Hr. Geheimeraad og Oberhofmarschal
von Schack.

Hr. Geheimeraad og Stats-Sekretair
Høegh Guldberg.

Hr. Konferenceraad og Assessor i Høieste
Ret Jacobi.

2. Direktionen.

Hr. Geheimeraad v. Schack.

Hr. Kammerherre H. W. v. Wærstedt,
faststaaende Directeur og Chef for
Skuepladsen.

Hr. Justitsraad Lassen, Inspektør
og Sekretair.

Hr. Livmedikus Guldbrand, Medikus
ved Skuepladsen.

3. Embedsmænd.

Hr. Niels Hansen, Regisseur.

Hr.

- Hr. Christopher Rose og
- Friderich Schwarz, Lærere i Skuespillerkonsten, samt Opsynsmænd ved alle Skuespiløvelser og Prøver.
 - Professor Darbes, Lærer i Vokal- og Instrumental-Musik.
 - Michel Angelo Potenza, Lærer i Syngekonsten.
 - Pierre Laurent) Lærere i hver sin
 - Vincenzo Galeotti) Dandseskole.
 - Samuel Lewer, Underlærer i Hr. Laurents Skole.
 - Peter Link, ligeledes i Hr. Galeottis Skole.
 - Johan Herman Wessel, Syngespils Oversætter.
 - Adam Gottlob Thoroup, ligeledes.
 - Lars Knudsen, ligeledes.
 - Christopher Nielsen, Maskinmester.
 - Thomas Bruun, Decorationsmaler.

Hr.

Hr. Fougere, Desinateur af Karakterdragter.

— Frid. Christ. Pringlau, Garderobmester og Rolleskriver.

— Lars Knudsen, Souffleur.

— Christen Jørgens, anden Souffleur.

— Niels Sjøborg, Kasserer.

— Larsen, Overkontrollør.

Mad. Colding, Overpaaklæderse.

Hr. Petersen, Friseur.

4. Skuespillerne i den Orden de ere komne til Skuepladsen, og den første Rolle de have spillet.

De, som tillige spille i Syngestykkerne, ere betegnede med *.

Skuespillere.

Herr Christopher Rose, spille første-gang Sivert Posetiger og Raads-herre i den politiske Randestøber den 14. April 1747.

Hr.

Hr. Christopher Orsted — Barten og andre smaa Roller i samme Stykke den 14. April 1747.

* Hr. Jens Musted — Valerius i Tartuffe den 10. Febr. 1756.

Hr. Bernhard Henrich Beck — Henrich i den honette Ambition den 27. Novbr. 1769.

* Hr. Friderich Schwarz — Henrich i den uførmødentlige Hiemkomst, den 19. Marti 1773.

* Hr. Jøer Hesselberg Urberg — Dorante i Syngespillet Silphen den 27. Octbr. 1773.

Hr. Gottfred Kemp — Frontin i de tre Friere den 2. Novbr. 1773.

* Hr. Nicolay Elsberg — Lisidor i den nye Prøve den 9. Febr. 1774.

* Hr. Carl Thessen — Lucander i den Stolte den 11. Novbr. 1774.

Hr.

Hr. Jacob Brends — Cleantes i Far:
tuffe den 2. Octbr. 1775.

* Hr. Michael Rosing — Drosman i
Zaire den 6. Octbr. 1777.

* Hr. Gottlob Gielstrup — Henrich
i Henrich og Pernille den 10. Octbr.
1777.

* Hr. Peter Buss — Eraste i den
kierlige Forbittrelse den 3. Novbr.
1777.

* Hr. Joachim Daniel Preisler — Le:
ander i det unge Menneſke paa Prøve
den 25. Jan. 1779.

* Hr. Peter Saabye, Eleve ved Skue:
pladsen — Kronborg i Subordina:
tionen den 14. Junii 1781.

Skuespillerinder.

Mad. Charl. Elisab. Am. Rose, forrige
Hfr. Bøtger, spillede førstegang Leo:
nore i Kildereisen, d. 28. Juni 1752.

Mad.

Mad. Maria Hallesen, forrige Jfr.
Martin — Leonore i det lykkelige
Stibbrud den 28. Septbr. 1759.

Mad. Johanne Sophie Knudsen, for-
rige Jfr. Bergman — Leonore i
den Stundesløse den 2. Octbr. 1765.

* Jfr. Mariane Voigt — Leonore i
Maskeraden den 10. Febr. 1769.

Jfr. Maria Petersen — Lisette i Fransk-
manden i London, den 12. Februari
1773.

Jfr. Mette Maria Astrup — Leonore
i den Stundesløse den 2. Junii 1773.

* Mad. Cathrine Niesing, forrige Jfr.
Olsen — Manine i Stykket af sam-
me Navn den 3. Novbr. 1773.

* Mad. Cathrine Gielstrup, forrige
Jfr. Morel — Pernille i det af-
tvungne Samtykke den 3. Novbr.
1773.

* Jfr.

- * *Jfr.* Birgitte Winther — Hertze
i Syngespillet den prøvede Troskab
den 31. Jan. 1774.
- * *Mad.* Cathrine Magrete Schall, for-
rige *Jfr.* Salathe — Dorine i Tar-
tuffe den 19. Jan. 1776.
- * *Jfr.* Cathrine Møller — Marine i
Syngestykket Skovbyggeren den 1.
Decbr. 1777.
- * *Mad.* Cathrine Preisler, forrige *Jfr.*
Dewegge — Phyra i Syngestykket
Deucalion og Phyra den 27. Febr.
1778.
- * *Jfr.* Birgitte Haslem — Lisette i
Synæstykket Kierlighedsbrevene, den
3. Marti 1778.
- * *Jfr.* Cathrine Elisabeth Morthorst,
Skolar i Syngekolen.

5. Ballet: Indretningen.

Herr Vincenzo Galeotti, Balletmester.
— Carl Bark, ligeledes.

S

Herr

Herr Claus Schall, Forspiller og An-
fører ved Balletterne.

— Niels Volle, Forspiller ved Lau-
rents Dandseskole.

— Marcus Hortulan, ligeledes ved
Galeottis Skole.

Dandser.

Herr Galeotti. Bark. Link.

Danserinder.

Mad. Mette Maria Bark, forrige Jfr.
Knudsen.

Jfr. Anne Frölich.

Mad. Christine Wisn, forrige Jfr.
Lorenzen.

Jfr. Eleonore Stuart.

Figuranter.

Herr Løwer. Colding. Weise.

Ebbesen. Hortulan. Dørfler.

N. Sahl.

N. Sahl. H. Sahl. Steenberg.
Jansen. Knudsen.

Figurantinder.

Jfr. Stuart. Knudsen. Rosenberg.
German. Salathe. Frandsen.
Böchling. Tideman.
Mad. Schulz, forrige Jfr. Stork.

Skolarer, som henhøre til Hof-
Dandsinspektør Hr. Laurents
Skole.

Herr Knudsen. H. Sahl. N. Sahl.
Schall. Berg. Frank.
Jfr. Stuart. Schmit. Müller.

Skolarer, som henhøre til Val-
letmester Galeottis Skole.

Herr Ebbesen. Weile. Jansen.
Steenberg. Schall.

Ifr. Salathe. German. Tideman.
 Böchling. Jensen. Frandsen.
 Saa og begge Dandserinderne Ifr.
 Frölich og Mad. Børn. Alle disse
 Skolarer ere først dannede i Hr. Lau-
 rents Skole; men da den senere Dand-
 seskole blev indrettet, ere de overgange
 til den.

6. Andre Betiente ved Skue- pladsen.

Lars Knudsen, } Garderobbevartere.
 Hirsch, }

Svend Astrup, Sveitser ved Skue-
 pladsen i Byen.

Martin Fætter, Sveitser ved Skue-
 pladsen paa Christiansborg.

Ole, Theaterbud.

Thorup, } Garderobbebud.
 Nasmus, }

Juel,

Juel, Plakatdrager.

Wilstrup, Formand for Statisternerne.

7. Pensionister.

Hr. Justitsraad Hvas, forrige Inspektør.

Hfr. Conradi, afgangen Skuespillerinde.

Mad. Clementin, afdøde Skuespiller
Clementins Enke.

Hr. Heronimi, afgangen Figurant.

— Rik, afgangen Cembalist.

Mad. Linkewik, afdøde Overkontrol-
leur Linkewiks Enke.

Mad. Suhm, afdøde Skuespiller
Suhms Enke.

Mad. Hortulan, afdøde Skuespiller
Hortulans Enke.

Hr. Bruun, afgangen Dandseskolar.

De originale Skuespil indleveres til Direktøren Hr. Kammerherre v. Børnsstedt, som læser dem igiennem; og naar de ikke befindes under al Kritik, sendes de til Hr. Oberauditeur Rosenstand, som af Hans Majestæt Kongen lønnes for at bedømme indkomne Arbejder for Skuepladsen. Naar de af ham ere igiennemseete, sendes de tilbage til Direktøren tilligemed hans Betænkninger. Stykkernes Antagelse bestemmes endelig af den Kongel. anordnede Oversættelseskommisjon. — De originale Arbejder og Oversættelser belønnes saaledes:

Et Skuespil i 5 Akter med tredie Aftens Indkomster.

Et Stykke i 3 Akter, 150 Rdlr.

Et dito i 1 Akt, 50 Rdlr.

Et Sørgespil i 5 Akter, oversat i Vers, 100 Rdlr.

Et

Et Skuespil i 5 Akter, oversat,
20 Rdlr.

Et Skuespil i 3 Akter, 15 Rdlr.

Et dito i 1 Akt, 10 Rdlr.

Et Syngespils Oversættelse betales
med 100 Rdlr.

De originale Forfattere, hvis Arbejder have fundet Bisald, forundes fri Udgang i Parterret.

Skuespillene opføres Mandag og Fredag paa Skuepladsen i Byen, og Tirsdag og Torsdag paa Skuepladsen i Slottet. Syngespillene opføres om Tirsdagen paa Slottet, og om Fredagen paa Byens Skueplads. Naar Hofset kommer i Skuespillet, begyndes ved dets Ankomst; ellers begynder Skuespillet i Almindelighed præcise Kl. 6.

Skuespillene tage deres Begyndelse midt i September Maaned, og vedvare saa længe Hoffet, opholder sig i Hovedstaden.

Allernaadigst approberet Reglement, hvorefter Skuespillerne og andre Vedkommende sig have at rette.

I.

Enhver Skuespiller og alle paa Theatret opvartende Personer ere forbundne at udrette og efterleve alt, hvad som af Direktøren i Henseende til Skuespillets Fremgang kan forlanges.

2.

Skuespillerne ere forbundne til at indfinde sig, naar Direktøren dem derom

om lader tilfige, saavel paa Prøverne, som til andre Samlinger, til et vist bestemt Klokket. Den som da ikke er tilstede, betaler for et Quarters Forsømmelse 3 mg, for en halv Time 1 Rdlr. og for en Time eller aldeles Udeblivelse 2 Rdlr.; den som forsømmer en Hovedprøve, bøder 5 Rdlr.

3.

Til Prøverne bør enhver i Forveien at giennemgaae sin Rolle med Flid, saa at han ikke har nødig at læse den op af Papiret. Den som paa en Hovedprøve ikke har lært sin Rolle vel udenad, betaler 5 Rdlr.

4.

Prøverne holdes med lydelig Røst og tilhørende Theaterspil, da alle øvrige tilstedeværende imidlertid bør være for-

bundne at holde Skuepladsen ryddelig, og iagttage en anstændig Tausshed.

5.

Forestillingsdagene indfinder alle vedkommende, saavel Skuespillere som andre ved Skuepladsen opvartende Personer, sig saa betids, at alting til bestemte Tid kan være færdigt. Hvo af ovenmeldte, der vægrer sig at gjøre sin Pligt, under hvad Paaskud og være kunne, betaler første gang en Maanedes, anden gang et Fierdingaars Løn, og tredie gang uden videre at foraffædiges.

6.

De Dage, der skal spilles, maae alle de Skuespillere, som i det forestillende Stykke have noget at bestille, indfinde sig paaflædte til Forestillingen, i Foyeen, een Time førend Skuespillet's
 Begyn-

Begyndelse efter Plakaten, for ifald Direktøren maatte finde det for godt at forandre deres Klædedragt, om den ei skulde være anstændig eller indrettet efter det opførende Stykke. Hvo som da ikke er paaflædt, bøder 2 Rdlr.

7.

Buddene ved Skuepladsen og Orchestret skal hver Morgen indfinde sig hos Direktøren, for at udrette hvad nødvendigt der kunde foresalde.

8.

Ingen uvedkommende, under hvad Skin eller Ærende de og maatte melde sig, tilstedes nogen Udgang paa Skuepladsen, enten ved Prøver eller for, ved og efter Forestillinger, hvilket paa-ligger Sveizeren at beobagte.

9.

Direktøren, og i hans Fraværelse
 Regisseuren paa hans Vegne, har Ret-
 tighed til at paalægge alle paa Skue-
 pladsen værende Personer Tausked,
 saafremt at nogen Riv eller Trætte
 imellem dem skulle reise sig; de som da
 ikke adlyder saadan Advarsel, betaler
 2 Rdlr. Mulct. Men skulle deraf
 opstaae Slagsmaal, da reserverer Di-
 rektionen sig efter Undersøgelse og be-
 fundne Omstændigheder at straffe den
 Skyldige med vilkaarlig Mulct, og i
 al Fald med Blaataarn.

10.

Alle i Følge ovenstaaende Regle-
 ment foresaldende Bøder antegnes strax
 af Regisseuren, der tilkiendegiver dem
 for Inspektøren, hvilken sidste bereg-
 ner

ner dem til Indtægt for de Fattige,
naar de ved Lønningernes Betaling
kvartaliter ere affortede.

Christiansborg d. 9. August 1773.

Fortegnelse paa alle de Skuespil,
som ere opførte paa den Kongel.
danſke Skueplads fra d. 18. Decbr.

1743 indtil 1783, i den Orden
de ere forestillede.

Dobleren, 5 Akter.

De tre Rivaler, 1 Akt.

Tartuffe, 5 Akter.

Merlin Dragun, 1 Akt.

Forhindring uden Forhindring, 5 Akter.

Tvistigheden, 1 Akt.

Maskeraden, 3 Akter.

Vulkani Riep, 1 Akt.

Melampe, 5 Akter.

- Scapins Skalkestykker, 3 Akter.
 Julestuen, 1 Akt.
 De Forlibtes Galensfaber.
 Serenaden, 1 Akt.
 Det tvungne Givtermaal, 1 Akt.
 Den forsøgte Troskab, 1 Akt.
 Pernilles korte Frøkenstand, 3 Akter.
 Amphitrion, 3 Akter.
 Den uformodentlige Hiemkomst, 1 Akt.
 Den indbildte Syge, 3 Akter med
 Doktorgraden.
 Draklet, 1 Akt.
 Det tredobbelte Givtermaal, 1 Akt.
 Den adelige Borger, 5 Akter.
 Den Ugudelige, 5 Akter.
 Doktoren imod sin Villie, 3 Akter.
 Det gavmilde Testamente, 5 Akter.
 Jeppe paa Bierget, 5 Akter.
 Florentineren, 1 Akt.
 Den 11te Juni, 5 Akter.

Det

- Det arabiske Pulver, 1 Akt.
 Kildereisen, 3 Akter.
 Anders Kroemands Liigbegængelse, 1
 Akt.
 Den knurvorne Doktor, 3 Akter.
 Barselstuen, 5 Akter.
 Den honette Ambition, 3 Akter.
 Den Gierrige, 5 Akter.
 Henrich og Pernille, 3 Akter.
 Jacob von Erbo, 5 Akter.
 Det afstungne Samtykke, 1 Akt.
 De tre Gratier, 1 Akt.
 Myndlingen, 1 Akt.
 Den Stundesløse, 3 Akter.
 Den politiske Landestøver, 5 Akter.
 Den 1ste April, 1 Akt.
 Den Bankelmodige, 5 Akter.
 Den kierlige Forbittrelse, 5 Akter.
 Den fortroelige Moder, 3 Akter.
 Den forherede Skaal, 1 Akt.

Ulys:

- Ulysses von Ithaca, 5 Akter.
 Den forlorne Søn, 5 Akter.
 De Usynlige, 3 Akter.
 De pene Piger, 1 Akt.
 Hererie og blind Alfarm, 5 Akter.
 Sorgen Dingel, 3 Akter.
 Diderich Menschenkræf, 1 Akt.
 Den forstilte Hyrdinde, 1 Akt.
 Harlequin Hulla, 1 Akt.
 Fruentimmerkolen, 5 Akter.
 Forøderen, 5 Akter.
 Plutus, 5 Akter.
 Gert Westphaler, 1 Akt.
 Den forkeerte Verden, 1 Akt.
 Den indbildte Hanrey, 1 Akt.
 Manine, 3 Akter.
 Erasmus Montagnus, 5 Akter.
 Den pantsatte Bondedreng, 3 Akter.
 Den Blinde klarsynet, 1 Akt.
 Jean de france, 5 Akter.

Moh:

- Mohren, 1 Akt.
 Crispin Doktor, 3 Akter.
 Menneſkehaderen, 5 Akter.
 Sganarels Reife til det philoſophiſke
 Land, 1 Akt.
 Crispin ſin Herres Rival, 1 Akt.
 Merechmi, 5 Akter.
 Alidor eller den ſærſindede Elſker, 1 Akt.
 Don Ranudo, 5 Akter.
 Det fortſattede Landsbyeindfald, 1 Akt.
 Abracadabra, 5 Akter.
 Cato, 5 Akter.
 Den Sandſeſe, 5 Akter.
 Den lykkelige Prøve, 1 Akt.
 Den nye Prøve, 1 Akt.
 Bexelbrevet, 1 Akt.
 Livet ſom en Drøm, 3 Akter.
 Uden Hoved og Hale, 4 Akter.
 Det gienſtridige Sindelav, 1 Akt.
 Spøgelfet med Frommen, 5 Akter.

Deus

- Deucalion og Phyllis, 1 Akt.
 Det lykkelige Skibbrud, 5 Akter.
 Den forlippede Tutor og Tiener, 1 Akt.
 Turcaret, 5 Akter.
 Hver Mand's Ven, 1 Akt.
 Republiken, eller det gemene Veste,
 3 Akter.
 Den forklædte Døfter, 3 Akter.
 Den secendes Blinde, 3 Akter.
 Zeloide, 1 Akt.
 Philosophus i egen Indbildning, 1 Akt.
 Coloniet eller den nye Verden, 3 Akter.
 Den skindhellige Kone, 5 Akter.
 Kierligheds Krigspuds, 3 Akter.
 Susentast, 5 Akter.
 Mændenes Skole, 3 Akter.
 Den listige Enke, 3 Akter.
 Democrit, 5 Akter.
 Kierlighed under Skolemesterdragt,
 3 Akter.

- Harlequin Bildmand, 1 Akt.
 Sicilianeren, 1 Akt.
 Den alt for nysgierrige Veiler, 5 Akter.
 Kierligheds Mafferade, 1 Akt.
 Det unge Menneſke paa Prove, 5 Akter.
 Don Ceſar Avalos, 5 Akter.
 Den Stolte, 5 Akter.
 Grevinden af Scarbognac, 1 Akt.
 Artaxerxes, 3 Akter.
 De Fortredelige, 3 Akter.
 Venus og Adonis, 1 Akt.
 Grevinden af Stolt, 5 Akter.
 Zaire, 5 Akter.
 Arreſtforvaren af ſig Selv, 5 Akter.
 Mariane, eller det frie Valg, 5 Akter.

Original.

- Den unyttige Forſigtighed, 3 Akter.
 Det ubekiendte Land, 1 Akt.
 Crispin Adelsmand, 5 Akter.
 Simon Miſantrop, 3 Akter.

Frankſe

- Franskmanden i London, 1 Akt.
 Den Bægelsindede, 3 Akter.
 Den listige Advokat, 3 Akter.
 Coquetten, eller den forfælskede Kydskhed,
 5 Akter.
 Den belønnede Kierlighed.
 Den givte Philosoph, 5 Akter.
 Den prægtige Frier, 2 Akter.
 Den Gladdervorne, 1 Akt.
 Den flygtige Crispin, 1 Akt.
 Fruentimmerhaderen, 1 Akt.
 Mødrenes Skole, 1 Akt.
 Boldførserne, 1 Akt.
 Nigdoms Besværlighed, 3 Akter.
 Profuratoren som Boldgiwtsmand,
 1 Akt.
 Loddet i Lotteriet, 5 Akter.
 Den Nabenmundede, 1 Akt.
 Skumlevren, 5 Akter.
 Kierligheds listige Daasund, 3 Akter.
 Den

- Den kjerlige Kone, 3 Akter.
 Vimmelfastet, 1 Akt.
 Henrich, som tiener to Herrer, 3 Akter.
 Den nøisomme Hyrde, 1 Akt. Orig.
 De oprigtige Elskere, 5 Akter.
 Huusfaderen og Stedmoderen, 3 Akter.
 Cavaleren og Damen, 3 Akter.
 Esopus ved Hoffet, 5 Akter.
 Kaffehuset, 3 Akter.
 Det besynderlige Menneske, 5 Akter.
 Baandet, 1 Akt.
 Landsbypoeeten, 3 Akter.
 Familien, 1 Akt.
 Crispin som Fader, 3 Akter.
 De fundne Børn, 1 Akt.
 Skotlænderinden, 5 Akter.
 Den koquette Enke, 1 Akt.
 Genie, 5 Akter.
 Esopus i Byen, 5 Akter.
 Den dobbelte Prøve, 1 Akt.

- Polieuctes Martyr, 5 Akter.
 Den indbildte Modbydelighed, 3 Akter.
 Den kierlige Mand, 5 Akter. Orig.
 Faderen, 5 Akter.
 Merope, 5 Akter.
 Haarkløveren, 5 Akter. Orig.
 Caliste, 5 Akter.
 Den listige Optrækkerke, 5 Akter.
 Original.
 Den forelskede Ven, 5 Akter. Orig.
 Stedmoderen, 5 Akter. Orig.
 Den kierlige Datter, 5 Akter. Orig.
 Themistocles, 3 Akter.
 Den Edelmødige, 5 Akter. Orig.
 De tre Friere, 1 Akt.
 Det uovervindelige Had, 3 Akter.
 Henrich den Fierdes Sagt, 3 Akter.
 Cavaleren efter Moden, 5 Akter.
 Beverley, 5 Akter.
 Soldforpagteren, 1 Akt.

Min:

- Minna af Barnhelm, 5 Akter.
 Den dramatiske Journal, 1 Akt. Orig.
 Den alt for lønlige Beiler, 5 Akter.
 Original.
 Clarice, eller den forreiste Frøken,
 5 Akter. Orig.
 Zarine, 5 Akter.
 Troe ingen for vel, 5 Akter.
 Nebersvendene, 5 Akter. Orig.
 Kierlighed uden Strømper. Orig.
 Sidney, 3 Akter.
 De fortredelige Hændelser, 3 Akter.
 Den foregivne Medbeiler, 1 Akt.
 Den Ergierrige, 5 Akter.
 Den lønlige Kierlighed, 1 Akt.
 List over List, 5 Akter.
 De nysgierrige Fruentimmer, 3 Akter.
 Eugenie, 5 Akter.
 Emilie Galotti, 5 Akter.
 Beddemaalet, 1 Akt.

Lykken bedre end Forstanden, 5 Akter.

Original.

Den taknemmelige Søn, 1 Akt.

Vagen, 1 Akt.

Den bortløbne Mand, 1 Akt.

Manden efter Klokketøttet, 1 Akt.

Den tredive Aars Pige, 1 Akt.

Barberen i Sevilla, 4 Akter.

Den straffede Gief, 1 Akt.

Cøbenhavn, 1 Akt.

Den skionne Stolte, 1 Akt.

Sammensyeren, 5 Akter.

Huset i Oprør, 3 Akter.

Noctambulus, 1 Akt.

Den forslidte Kierlighed, 3 Akter.

Gnes af Castro, 5 Akter.

Den misundelige Moder, 3 Akter.

Modens Sæder, 1 Akt.

Den butte Elsker, 3 Akter.

Den unge Indianerinde, 1 Akt.

De

De astaffede Officerer, 5 Akter.

De snorrige Fættere, 2 Akter. Orig.

De nysgierrige Mandfolk, 3 Akter.
Original.

De forstilte Utroffaber, 1 Akt.

Den lykkelige Feiltagelse, 5 Akter. Orig.

Den bedragne Formynder, 5 Akter.

Celinde, 1 Akt.

Kaptussen, 3 Akter.

Den uheldige Liighed, 5 Akter. Orig.

Den tavse Pige, 5 Akter. Orig.

Den unge Darby, 3 Akter. Orig.

Serena, 1 Akt.

Den velbaarne Frue, 5 Akter.

Den Nysgierrige, 5 Akter.

Subordinationen, 5 Akter.

Den fornuftige Doare, 1 Akt.

Kierlighed paa Prøve, 5 Akter. Orig.

Kun sex Akter, 5 Akter.

Det standfede Bryllup, 3 Akter.

Clementine og Desormes, 5 Akter.

Træhusaren, 1 Akt.

Sæofficererne, 5 Akter. Orig.

Hververne, 5 Akter.

De noble Passioner, 2 Akter.

Kuren, 2 Akter. Orig.

Bæddeløbet, 1 Akt.

Den værdige Fader, 5 Akter.

Den Tienstfærdige, 3 Akter.

Syngespil, som ere opførte fra
1773 til 1783.

Soliman den anden, 3 Akter.

Deucalion og Phyra, 1 Akt.

Trenfølgen i Sidon, 2 Akter. Orig.

Silphen, 3 Akter. Orig.

Uglæ, 1 Akt.

De to Gierrige, 2 Akter.

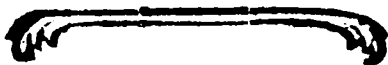
Den nye Fruentimmer-skole, 3 Akter.

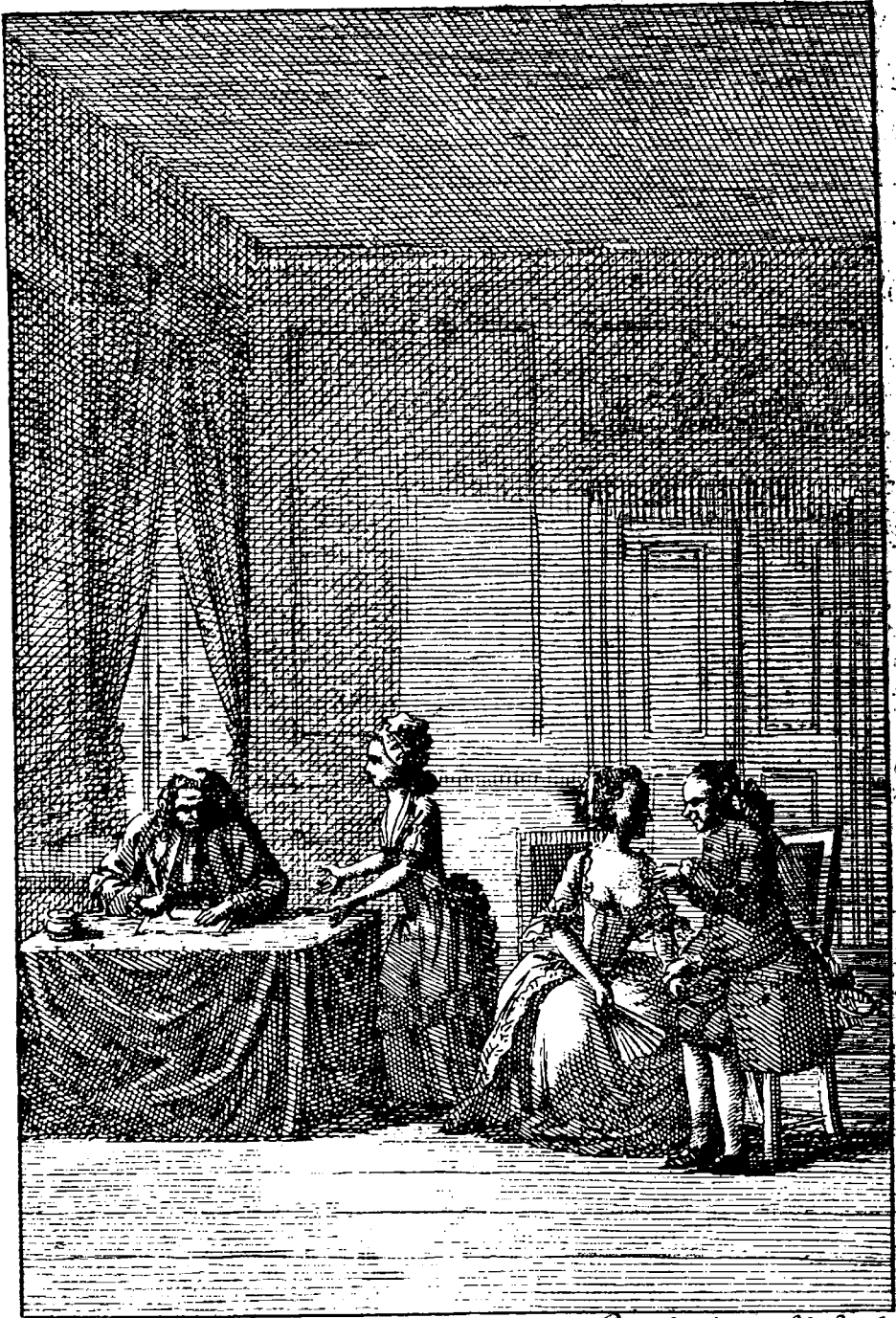
Skovbyggeren, 1 Akt.

- Kierlighedsbrevene, 3 Akter. Orig.
 Venſkab paa Prøve, 2 Akter.
 Deſertøren, 3 Akter.
 Den prøvede Troſkab, 3 Akter. Orig.
 Riſkmanden i Smyrna, 1 Akt.
 Veſfor i Hytten, 2 Akter. Orig.
 Bondepigen ved Hoffet, 2 Akter.
 Draklet, 1 Akt.
 Bennen af Huſet, 3 Akter.
 Lotte og Johan, 1 Akt.
 Kongen og Forpagteren, 3 Akter.
 Zemirè og Aſor, 4 Akter.
 Det foregivne Hæxerie, 1 Akt.
 Colonien, 2 Akter.
 Det uventede Møde, 3 Akter.
 Ariadne paa Naxos, Duo Drama.
 Lucile, 1 Akt.
 Balders Død, 3 Akter. Orig.
 Grovſmedden, 2 Akter.
 Roſenbruden, 3 Akter.

- Laurette, 1 Akt.
 Det talende Skilderie, 1 Akt.
 Bildmanden, 2 Akter.
 Fiskerne, 3 Akter. Orig.
 De tre Forpagtere, 2 Akter.
 Bødkeren, 1 Akt.
 De forlibte Haandværksfolk, 3 Akter.
 Armida, 3 Akter.
 Den skønne Arsene, 4 Akter.
 Friskytterne, 1 Akt.
 Seen Ursel, 4 Akter.
 Landsbyepigen, 3 Akter.
 Cecile, 3 Akter.
 Skovhuggeren, 1 Akt.
 Hyrdinden paa Alperne, 3 Akter.
 Soldaten som kan høre, 1 Akt.
 Julie, 3 Akter.

Bradt Inv. & Scul.

Vielgeschrey
 Nu skal jeg strax være hos jer Børnlille
 Jeg har kun nogle faae linier tilbage...

den Stundesløse 2 Act: 8de Scen:

BIBLIOTHECA
REGIA
HABERNENSIS

Kort Efterretning om de bedste Skuepladse.

At anføre alle Skuespillere og til Skuespillet hørende Personer ved enhver Skueplads især, synes mig at være overflødig; jeg vil derfor indskrænke mig til at gjøre mine Læsere bekendt med de bedste fremmede Skuepladse, og de derved sig befindende ypperlige Skuespillere.

Stockholm

Har trende forskjellige Skuespil.
1) Den nationale store Opera, hvis Indretning i alle Maader er efter den store Opera i Paris. Ved denne Skueplads udmerker Frue Müller sig, forrige dansk Skuespillerinde, Frue Walter.

Frue Assessorinde Olin og Madamois.
 Marcadet regnes for de bedste Sanger-
 inder; Hr. Steenborg og Carstens for
 de bedste Sangere.

Den berømte Kapelmester Nauman
 fra Dresden er et Par gange af Kon-
 gen bleven kaldet til Stokholm for at
 komponere for den store Opera. Den
 første gang har han komponeret Am-
 phibion, Cora og Alonzo, og i Aar
 har han komponeret Gustav Wasa, un-
 der Majestætens Opsigt og Veiviisning,
 som selv har skrevet Stykket.

2) Det franske Skuespil opføres
 allene paa Gripsholm; det bestyres af
 den bekiendte franske Skuespildigter og
 Skuespiller Monvel. Han spiller de
 saa kaldte første Roller, saavel i Trae-
 gedien som Komedien.

3) Steen-

3) Steenborg Skueplads. I Følge et kongeligt Privilegium opfører Hr. Steenborg intet uden Syngestykker, som ere Oversættelser efter de franske Operetter. Skuepladsen saavel som Skuespillerne udmærke sig ikke meget.

Gothenborg

Har omsider faaet en National-Skueplads, som er ny opbygt, zierlig og vel indrettet. Indbyggerne i Gothenborg har Hr. Baron Alstrømer at takke for denne Skueplads. — Om Skuespillerne kan endnu intet siges, da de saa nylig have begyndt at dyrke Skuespillerkonsten.

Paris.

1) Den store franske Opera. Kongen har taget dette Skuespil til sig,

og ansat Hr. Dauvergne til Overopsynsmand, og Hr. Goffec til Underdirekteur. Operaselskabet bestaaer af 13 Sangerinder og 9 Sangere, foruden 24 Chorister af hvert Køn. Blandt Sangerne udmærke sig især Mademoiselle L'Arriue og Chateauneuf; blandt Sangerne M^{rs}. L'Arriue og le Gros.

Balletterne komponeres af den vidtberømte Balletmester Noverre. Gluk, Piccini og Sacchini arbeide som Kapelmestere ved denne Opera; og Europas bedste Dandsere af begge Køn, for Ex. Bestris Fader og Søn, Gardel og Mad. Bestris, Mademois. Guinard i den høie Dands, og M^{rs}. Dauberval, Mademois. Alard og Vestlin i den pastorale Dands, forskionner Balletterne, foruden 7 andre Dandsere, 8 Dandserin-

der,

der, 32 Figuranter og 26 Figurantinder. Orkestret bestaaer af 68 Personer, hvoriblandt 26 Violiner.

2) Det franke Skuespil. Dette Skuespillerselskab bestyres af Skuespillerne indbyrdes; ved paakommende Tvistigheder staae de under en af de fire Kongel. Gentilhomme de la Chambre, som stedse er Overdirekteur. — Ved denne Skueplads udmærker sig Msr. Preville i alle komiske saa og Karakterroller, Mole som Pitit Maitre, Brisard som om Kader, L'Arrive i de første Roller i Tragedien; blandt Skuespillerinderne Mad. Belcour som Subrette i Mollieres Synker, Mademois. Dodeligny i unge uskyldige Piger og Elskerinderoller, Mad. Vestris og Mademois. Raucourt i de første Roller i Tragedier.

3) Det saa kaldte Theatre Italien. Paa denne Skueplads opføres Syngestykker; tilforn blev ogsaa opført italienske Komedier, men dette Skuespil er affkaffet. Selskabet bestyrer sig selv, og staaer ligeledes under en af de fire Gentilhomme de la Chambre's Overtilsyn. — Ved denne Skueplads udmærker sig de Herrer: Clairval i lystige Roller, Trial i unge Bønder, la Ruette i de komiske gamle Mændsroller, og Julien i Elskerroller; blandt Skuespillerinderne Mad. Trial i Bønderkoner, Colombe i Elskerinde- og Soubretteroller, og Dugazon i unge uskyldige Piger.

London

Har tvende nationale Skuepladse: Drury Lane og Coventgarden. Ved Drury Lane Skueplads holdes Skuespiller-

spillerinderne Abington i de første Karakter- og Elskerinderoller, Yates i de første tragiske Roller, og Barry og Younge i unge uskyldige Piger og Soubretter for de ypperligste; blandt Skuespillerne Hr. King i de komiske gamle Mænd, Reddish i de første Roller i Tragedien, Smith i de første Roller i Komedien, Dodd i de komiske Roller, og Vannister i Fædroller og gamle Mænd. Ved Coventgarden er Mad. Postre den bedste: hendes Fag er komiske Mødre; Hr. Woodward i lystige Kavalerer og andre komiske Roller, Lewis i unge karakteristiske Roller, og Parrons i lave komiske Roller.

Wien.

De berømteste Skuespillere ved denne nationale Skueplads ere de Her-
 R 6 rer

rer Schröder i de første tragiske og de
 værdige Fædres Roller, Brockmann
 ligeledes i de første Roller i Tragedien
 og de første Elsker- og Karakterroller i
 Komedien, Weidemann i de komiske
 Roller, Stephanie den ældre i samme
 Fædre- og Karakterroller, Mad. Sacco
 i de første Roller i Tragedier og de væ-
 rende Stykker, Mad. Adamberger i
 samme og muntre Elskerinder og uskyl-
 dige Roller, Mad. Steiner i Heltinder
 og Mødre i Tragedier, Mødre- og Ka-
 rakterroller og Bondefoner af Bigtig-
 hed i Komedier, Mad. Stirle, første
 Soubretterolle. De ypperligste Skue-
 spillere have aarlig 4000 Gylden.

Berlin

Har, foruden den store italienske
 Opera, hvorved den berømte store San-
 ger-

gerinde Mad. Mara udmærker sig, ogsaa en italiensk Opera Buffa, som underholdes paa Kongens Bekostning i Potsdam, og spiller ikke tiere end naar det befales. Det tydske Skuespil i Berlin bestyres af Hr. Döbbelin, hvis Navn det bærer. Mad. Brückner udmærker sig i komiske Mødre, trættefiere Qvinder og affekterte Dameroller; Mad. Meour i første Soubrette- og samme Mødreroller. Hr. Brückner spiller samme Fædre og Karakterroller; Lambrecht første Elsker- og Karakterroller; Langerhans første Karakterroller, Soldater, Bønder og Geistlige; Lanz komiske Roller, Tienere, Bønder, lune-fulde Mænd o. s. v.

Petersborg

Har fem forskjellige Skuepladse.

1) Det keiserlige nationale Skuespil;

R 7

2) det

2) det franske Skuespil; 3) den italienske Opera Buffa, som staaer under Hans Excell. Geheimeraad og Ridder Bibikoffs Bestyrelse og Opsyn; 4) et fransk Skuespil af Børn, som ere indfødte Ruffer; og 5) det keiserlige tydske Hoffskuespil, som bestyres af Hr. General von Bauer.

Dresden

Har foruden en stor italiensk Opera ogsaa et tydsk Skuespil, som af og til spiller i Leipzig. Hr. Reinike i Karakterroller og somme Fædre, og Hr. Opiz i Kavalerer og Petit Maitre udmærke sig fornemmelig.

Manheim

Har ogsaa en Nationalskueplads, som staaer under Hr. Baron von Dalbergs Opsyn. Ved denne Skueplads
er

er Hr. Bök den ypperligste Skuespiller
i Karakterroller og unge Mænd.

Riga

Har et tydsk Skuespil, som Hr.
Geheimeraad og Ridder Baron von
Bietinkoff entrepenerer. Ved denne
Skueplads udmærker Hr. Brandes og
Familien sig.

De berømteste Skuespillere i Eu- ropa, som leve.

Augé, ved Theatre Francois i Paris.

Bannister, ved Drury Lane i London.

Brisard, ved Theatre Francois i Paris.

Broschmann, ved national Skuepladsen
i Wien.

Bök, ved Skuepladsen i Gotha.

Clairval, ved Theatre Italien i Paris.

King,

King, ved Drury Lane i London.
 L'Arrive, ved Theatre Francois i Paris.
 La Nuette, ved Theatre Italien i Paris.
 Molee, ved Theatre Francois i Paris.
 Preville, ligeledes.
 Reddish, ved Drury Lane i London.
 Reinicke, ved Skuepladsen i Gotha.
 Smith, ved Drury Lane i London.
 Schröder, ved national Skuepladsen
 i Wien.

Skuespillerinder.

Abington, ved Drury Lane i London.
 Barry, ligeledes.
 Brückner, ved den Tydske Skueplads
 i Berlin.
 Doligny, ved Theatre Francois i Paris.
 Møller, fordum dansk Skuespillerinde,
 under Navn af Frue Walter, nu ved
 den Kongel. svenske Opera antagen
 for

for 10 Kar, tilligemed hendes Mand
 Hr. Møller, en berømt Violinspiller.
 Mancour, ved Theatre Francois i Paris.
 Saintval den Ældre, ligeledes.
 Saintval den Yngre, ligeledes.
 Vernon, ved Coventgarden i London.

De berømteste Virtuoser i Europa.

Sangere:

Musani, Tenorist i Neapolis.
 Amorevoli, Tenorist i Italien.
 Aprili, ved Skuepladsen della Pergola
 i Florenz, og holdes for den fuld-
 komneste Kastrat, som har været til.
 Bachieroti, Kastrat i London.
 Caffarello, Kastrat, lever i Stilhed
 paa et Grevskab i Neapolis, som
 han har kjøbt sig.
 Casariello, Sanger ved Operaen i Ne-
 apolis.

Davi:

- Davida, Tenorist i Italien.
 Guadani, Kastrat i Italien.
 Mangioli, Kastrat i Florenz.
 Melico, Kastrat i Rom.
 Panzachi, Tenorist i Bologna.
 Porporino, ved Operaen i Berlin.
 Ruff, født i Tydskland, er den største
 Tenorist næst Amorevoli; han har
 tilbragt sin meste Tid i Italien, er
 nu i Mannheim.
 Robinelli, navnkundig Contra Alt i
 Italien.
 Thibaldi, Tenorist i Bologna.
 Benanzini, en af Italiens bedste Sangere.

Sangerinder:

- P'Alguari, almindelig kaldet Bastar-
 dina, første Sangerinde ved Operaen
 i Florenz.
 Augustine, i Florenz.

D'Ami:

Di Amicis, første Sangerinde ved Operaen i Neapolis.

Daglioni, i Paris.

Bonafini, i London.

Carata, i Neapolis.

Danzon, tydsk født, første Sangerinde ved Operaen i Mannheim; er paa nogen Tid i London.

Gabrielli, i Bologna, den største Sangerinde i Europa, men skal tillige være den kapricieuseste, som nogen sinde har levet.

Galliani, i Venedig, en af de fortreffeligste Stemmer i Italien.

Girelli, i Turin.

Helmuth, i Bismar.

Schmeling, nu Mad. Mara, første Sangerinde ved Kongen af Preussens Opera, har i denne Sommer ladet sig høre i Paris.

Fen-

Teuberin, fra Tydskland, har længe været i Italien, lever nu i Wien.

Wendling, Mademois., Sangerinde i Mannheim.

Balletmestere og store Dandsere.

Madfæll. Allard, første Dandsferinde ved Operaen i Paris.

Angiolini, Balletmester i Petersborg.

Vigatti, Balletmester i Dresden.

Madfæll. Mimi Blache, Dandsferinde i Parma.

Canziani, i Rom.

Campioni, Balletmester i Italien.

Madfæll. Campioni, Dandsferinde i Parma.

D'Auberval, første komiske Dandsfer ved Operaen i Paris.

Madfæll. Dupres, i London.

Mad. Duillet, har tient som første Dandsferinde ved det kongelige Hoftheater i Kjøbenhavn, siden har hun været

været første Dandserinde ved Operaen i Stockholm, hvor hun nu er gaaet fra, for at leve i Stilhed i Frankerige.

Madsell. Favier, Dandserinde i Milan og Turin.

Franchi, i Florenz.

Grossard, første Dandser ved den italienske Komædie i Paris.

Gardel, første Dandser ved Operaen i Paris.

Madsell. Guimard, første Dandserinde ved Operaen i Paris.

Madsell. Heinel, ligeledes.

Madsell. Meroni, i Berlin.

Mad. Muzareli, i Palermo.

Noverre, Balletmester ved den store Opera i Paris; han holdes for den største Balletkomponist, man endnu kiender; han har skrevet adskilligt
om

om Konsten, saasom Lettre sur la Danse, Programme raisonne o. s. v.

Madfæll. Pietro, Carolina, i Neapolis.
Le Piq, Balletmester i Neapolis.

Pitrot, Balletmester i Florenz, kaldes af alle Dandsere for hans Ypperligheds Skyld le grand Pitrot.

Sabbadini, Balletmester og første Dandsere i Portugal.

Sacco, forduum Balletmester i Kiøbenhavn, nu i Hamborg.

Simonet, Balletmester i London.

Mad. Simonet, første Dandsesinde i London.

Bestris, tilførn Balletmester ved den store Opera i Paris, nu blot første Dandsere; han er den fuldkomneste Serieurdandsere, som har ladet sig see paa nogen Skueplads.

Madfæll. Villeneuve, i London.

Konstrækter af danske Kunstnere.

Ifr. Thilo, stukket af Preisler efter
Pilos Malerie.

Frue Walther, stukket i Rødkridtma-
neer af Cleve efter Høyers Tegning.

Rose, Skuespiller, stukket af Meno
Haas efter Prof. Erichsen.

Knapstier og Værhid i Syngespillet:
de trende Gierrige, i anden Akts
tredie Scene, med Underskrivt: Man
sover sig ikke riig; stukket af Cleve
efter Peter Cramers Tegning.

Holbergs Monument, stukket af Bradt
efter Widewelts Tegning.

Ewalds Minde, saaledes som det blev
hædret paa Skuepladsen den 23.
Marti 1781; stukket af Bradt efter
Juels Tegning. Begge Stykkerne
faaes tilkiøbs hos Bradt for 8 Mk.

Ewalds Brystbillede, af Stanley.

Bil:

Billedhugger Dajon er fundet at levere Holbergs Brystbillede i lige Størrelse som Ewalds; han tager imod Subskription herpaa, og er at finde paa den civile Materialgaard bag Slottet.

Peter Cramer i Gips en Medailon, af Zuschlag, koster 1 Rdlr.

Prof. Tode, af samme.

Billedhuggeren Grossi har af Venskab forfærdiget Dandseren Herr Links Portrait en Medaillon i Gips.

Nyheder paa Skuepladsen.

Hyrdinden paa Alperne, Syngestykke i 3 Akter, oversat af fransk ved Hr. Dram; Musikken dertil er komponeret af Hr. Koncertmester Hartman; opført

opført førstegang den 30. Januari
1783.

Seofficererne, Skuespil i 5 Akter, ori-
ginal af Prof. Tode, opført første-
gang den 31. Jan. 1783.

Hververne, Skuespil i 5 Akter, over-
sat af Tydsk ved Skuespiller Preis-
ler; opført førstegang den 27. Febr.
1783.

De noble Passjoner, Skuespil i 2 Ak-
ter, oversat af Tydsk ved Skuespiller
Schwarz; opført førstegang den
20. Marti 1783.

Kuuren, Skuespil i 2 Akter, original;
Forfatteren er ubekjendt; opført
førstegang den 3. April 1783. Mscr.

Soldaten som kan here, Syngespil i
1 Akt, oversat af Fransk ved Sou-
fleur Knudsen; opført førstegang
den 29. April 1783.

Den værdige Fader, Skuespil i 5 Akter, oversat af Tydsk ved Skuespiller Schwarz; opført førstegang den 6. Oktober 1783.

Julie, Syngestykke i 3 Akter, oversat af Fransk; opført førstegang den 7. Novbr. 1783.

Væddeløbet, Skuespil i 1 Akt, oversat af Fransk ved Skuespiller Schwarz; opført førstegang den 11. Novbr. 1783. Miscr.

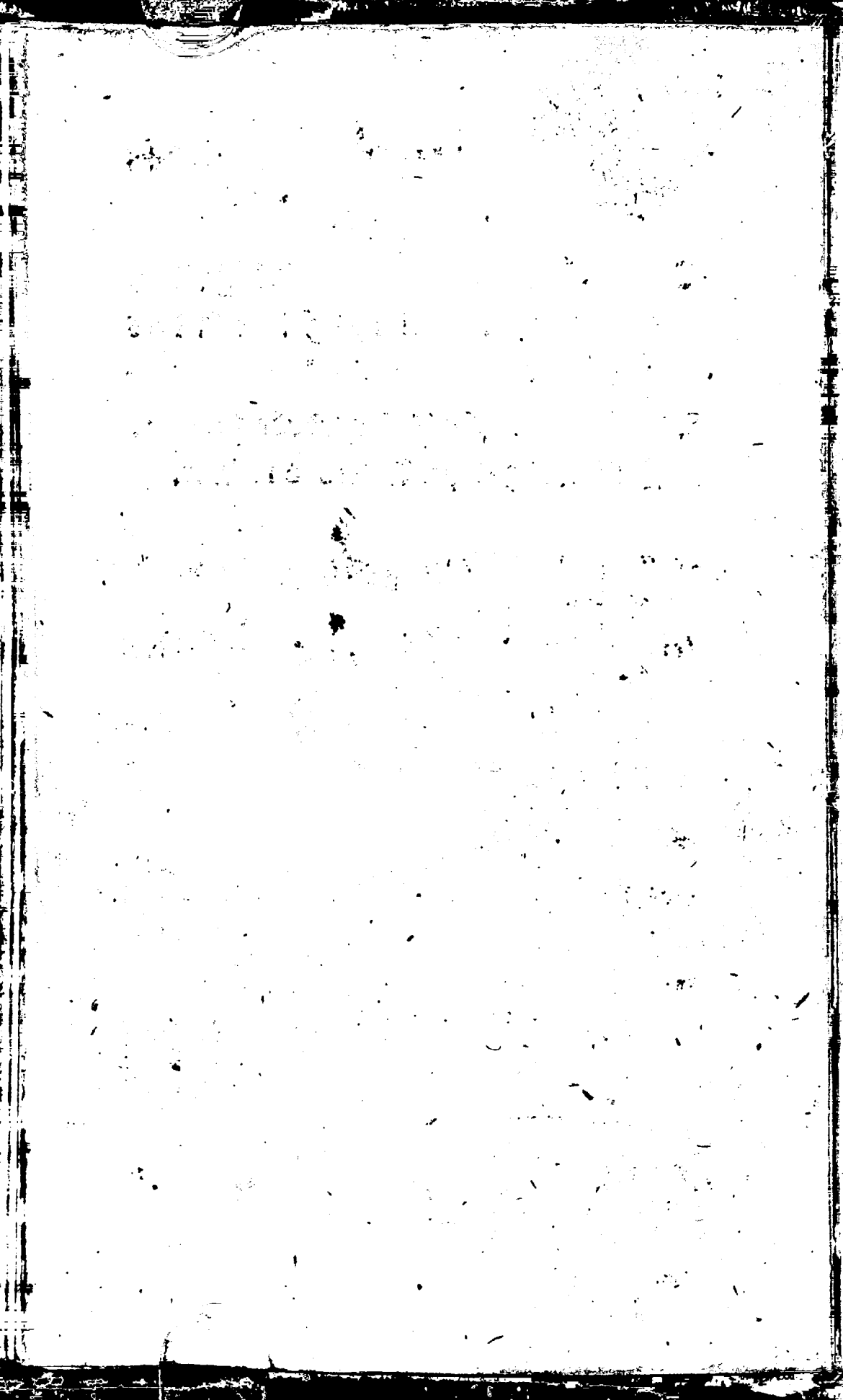
Den Tienstfærdige, Skuespil i 3 Akter, oversat af Fransk; opført førstegang den 20. Novbr. 1783. Miscr.

Dødsfald.

Søren Suhm, afgangen Skuespiller,
døde den 8. Juli 1783 i sit Alders
41. Aar.

Marcus Ulføe Hortulan, døde den 11.
Juli 1783 i sit Alders 61. Aar.

1111; OVER FORDS. 70 505900

July 13 1944

Ford 2

